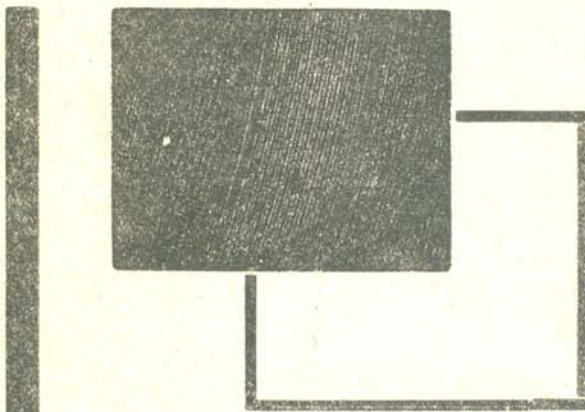

ლიტერატურა და სხვა

58845

წლიურათ გამოცემა 6 ნომერი

რედაქტორი ნიკოლოზ ჩახავა

H₂SO₄

- ბ. აბულაძე
- შ. ალხაჯიშვილი
- ა. ბელიაშვილი
- ბ. ზორდუჯიანი
- პ. ნოზაძე
- დ. შენგელაია
- ნ. შენგელაია
- ნ. ჩაჩავა
- ს. ჩიქოვანი
- ბ. ქლენტი

უღა

ქც მ ო კ ი თ ი ა

კირილე უღანევიჩი

№ 1

ფასი 1 მანეთი.

ბიძინა აბულაძე

მელანქოლია

ხოხო. ხო.

დავდვით დამბები

ცას ყირამალით მივაბჯინეთ მალლა ფეხები

და აკვირდით უზარმაზარ ეკრანს

კაბელზე გარბის ავტომობილი

პროექტორებით

შენ დაეკიდე სვეტზე მავთულებს

უეცრათ დაარტყით კედელზე შუბლი

გაიბზარა უზარმაზარი

როგორც მშიერმა მათხოვარმა დაალო ხახა

და ერთბაშად გადაყლაპა პროსპექტი

სპექტრის შუშები ეკიდენ ქუდებთან

გარბოდენ სახლები

სახლები

სახლები

სახლები აგებდენ კარდონის კაცებს როგორც კოლოფებს

გულმოსულმა შეყლაპეთ თოლხო გაზაფხული

მტკვარი მიდიოდა პირ-აღმართული

და ისროდა ქალაღდის ბუშტებს.

ქუჩას მიჰქონდა შაქრების ბოთლი ცხვირ წატეხილი

ცხენებს გაეწყოთ ზურგზე ფეხები

კუს ემსგავსებოდა ტრამვაები

ყველაფერი მოძრაობდა

მე ჩავიკეტე როგორც ოსტატი

შემოვებრუნე კისრის მიმართულება

სახიდან ჩუ ოვიძვრე პორტრეტი

რომ ბისტნებში სიცხიან დღეს ქათმები დააშინოთ.

უზრუნველყოფილი დარჩა ბოსტანი

წამოვაცალი ლორდებს ცილინდრები

მისგან ავაშენე მეორე ვკტიკანი

უეცრად დაინგრა სულის შებერვით

და სამუდამოთ გული ვიტკინე

ავტირდიროგორც ბანკირისბავშვი

მელანქოლია ხოხოლია ხოხო ხო.

ზალვა ალხაზიზვილი კოეპიდან: ლენინიდან

I. შესავალი.

ავანტაჟი.

ესტეტიკა არის

კოსმეტიკა.

ხდება დიქტერენციაცია

გემოვნების.

როგორც სამხედრო მარში

დავდივარ ქუჩაში

და ვიკარგები

კონსპერატიულად.

მალეღვებენ

ჩინეთის ამბები.

პაციფიზმი არის

სონამზულიზმი.

მოწოდება—

განთავის უფლდით ხელოვნებისაგან

ტვინი აქაფებულთ.

ქუჩა ღამის ორ საათის.

შიმშილი დისციპლინარული.

კურტურსტენდანზე

სდგება აჩრდილი

სისხლიანი

კარლ ლიბკნეხტის.

სიტყვა პლაკატური.

იქ საპურობილეებში

შიმშილობენ

კომუნარები.

იქნება ზარი.

მსოფლიო რევოლიუციის

დაპკრავს საათი.

არიან კვარტალები

ბოჰემური

პროლეტარული.

ლაროშ. მონმარტრ.

ნიედერპოქ.

ციურისში ამზადებდა
ლენინი რევოლუციას.
გეძლევათ ვადა
ოცდა-ოთხ საათში
სააგიტაციო
წამოისროლოთ
ათი ლოზუნგი.
შეტულს ოპორტუნიზმი.
მით უმეტეს პოეზიაში.
საქართველოში ძლიერდება
კოოპერაცია.
პუნქტუალურად
მუშკოპის რძის
მაღვიძებენ მე საყვირები
ყოველდღიურად.
ახალი ხანა—
ლენინიდა
პლანეტა ხდება ლენინის.
კოსმურ სივრცეს
გაანათებს ალი
კომინტერნის.
რადიო ყველას—
არის პოეზია
პლაკატი ავიტაციის.
ოცოდეთ ყველამ
პოეზიაში
მე არაეისთან
არაფერი.
საერთო არ მაქვს.
ჩემი პოეზია
არის
პოეზია par excellence
პაროლი მომავლისთვის—
ლენინიდა.

100.

- 1 გასალამოვდა.
- 2 თემა ქანტასტიური.
- 3 ხელი—
- 4 პროპელერი.
- 5 საპარიკმახერო.
- 6 არიან თვალეზი
- 7 შავი.
- 8 ყვითელი
- 9 ცისფერი
- 10 თეთრი.
- 11 ამპლიტუდა ძლიერი.
- 12 ნეგრების ემანსიპაცი.
- 13 მე მახარებს
- 14 ბრძოლა პოეზიასთან.
- 15 მაზურკა.
- 16 გონგი.
- 17 ბოთლები.
- 18 კატალებსია.
- 19 რეაბილიტაცია ქუტურიზმის.
- 20 მასსაჩუხეტ.
- 21 ჭრანც შრეკერი
- 22 რომელიც
- 23 სათვალეებს ატარებს.
- 24 ავტობუსი.
- 25 გრანდ'ოტელ
- 26 მშობიარეთა თავშესაფარი.
- 27 ლოს-ანჯელეს.
- 28 მოქალაქენო
- 29 იჩქარეთ
- 30 პირველი სერია
- 31 უკვე დაიწყო.
- 32 ჰოდავენდიკიარ.
- 33 დარეს-სალამეს.
- 34 კონრად ძეიდტ
- 35 ჰიპნოზი ეკრანის.
- 36 ქვესკნელის ცეცხლი.
- 37 ტროკადერო.
- 38 მძიმეა სიცილი.
- 39 ბედისწერა—სისულელე-
- 40 ანდრე ჟიდი
- 41 იეზუიტს რო გავს.
- 42 თეატრ-გინიოლ.
- 43 შავი მამალი.
- 44 ოლიმპიადა.
- 45 მე ლეჩებს
- 46 ლოგინში ვქმნი.
- 47 სატურნალია.
- 48 ქალუსი მუდამ
- 49 ერექტიული.
- 50 ფეხები გამეყინა.
- 51 უცნაური ზამთარია.
- 52 როდესაც ქუჩაში გამოვიდა
- 53 მთვარე ანათებს
- 54 მზესავით.
- 55 მთვარე ნიკოლოზი
- 56 შავ სახზობელაზე.
- 57 არ ვიცი
- 58 პენსნე მაქვს მრულდ
- 59 თუ ცხვირი.
- 60 მიყვარს თბილისი
- 61 მხოლოდ იმიტომ
- 62 რომ დავიბადე
- 63 ქალაქ თბილისში.
- 64 ქანაობს პროსპექტი.

65	დამშეული თვალები	83	გრიალ ზარბაზნებს
66	ლამის	84	სად დაემალეთ?
67	რესტორანების.	85	ქვესკნელი გაიხსნა.
68	დღეს სერიებად	86	ხეთქავს ვულკანი
69	იზმორება	87	რევოლუციის.
70	ჩვენი ცხოვრება.	88	თქვენ ხომ იცით
71	მანიფესტებად	89	ყასაბის მისტიკა.
72	დაიფანტება	90	ოთახში სამოვარი
73	მზე ცეცხლიანი.	91	და კანარეიკა.
74	ხელი დაკიდულა	92	როგორც უფალი
75	აინშტაინის სივრცეში.	93	ვურიგებდი
76	ბარათაშვილი ნიკოლოზ	94	ყველას სიყვარულს.
77	ფინიკულორში	95	ეხლა კი ვგრძნობ
78	ზის შავი ფრაკით.	96	გავიზარდე
79	და სარდაფებში	97	მე ყველაფერზე.
80	სულს ლაფავენ	98	და საქართველო
81	ფიროსმანები.	99	გაწოლილა
82	წმინდაო მარიამ	100	ჩემ ხელის გულზე...

სახე დათუთქული მდულარე აზრებით.
სკეტინგ რინგები გამართული
თავის ქალაზე.

ბილიარდის პირამიდები.
ტვინის ლოდები
გაციებულ ვულკანის ლავა ●
თვალის ნერვებზე
მოელვარე შუშბანდები.

გამობრულ გულში
ფილტვების ღიანდაგებით
მოისმის ქშენა

გიუ ექსპრესების ●
შუბლის დიაგონალები.

კონუსის აყირავენა.
შშრალი როგორც
ნოტა ლორდ კერზონის.

გარყვნილ ტუჩებით
ვარ საშინელი

როგორც მუმიან ძველ ქარაონის.

ცირკის პლაკატი
დაკიდული ქუჩის კედლებზე.
ტვინის სასახლეს ეკიდება
ალი რევოლიუციის ●
ძველ გზებს გადაჭრის
ქორდი გაჭანებით
ვნების სახნისით დაიბელტება
თვალის ქვეშეთი
და პოეზია დამაჭრული
რესტორანებში

ახალ ციტალებს ამართავს
ძარღვიან კუნთით ●
ბანქანა, ფული და სიქილისი

მოდის სამება ღვთაებრივი
მსოფლიო ქრონიკიორი.
ტელეგრაფი. სემაქორი.
და ზღვის კანდელი.

რა ძნელია მუშაობა

■ ფულის დახარჯვა!

ორსულ ტეინში იბადება

რადიო აზრი

ჯერ კიდევ ბევრჯერ

დაიჭრები რომანტიულ ხანჯლებით

დამრჩება ფეხები

ცივი ვით ყაზბეგი ●

ტანში გაყრუოლება

ელექტრონის ნერვებით.

რა სისყოლეოა.

ლოთის მოვრჩები ლექსების წირას

იხსნება გალერეა

ახალ სახეების

ჩიკაგო-რომი.

ორია პოლიუსი.

და საქართველო—წრე ჯადოქარი ●

რადგან

პოეზიას ვგრძნობ ისი

როგორც ჩემ ცხვირზე პენსნეს.

აკაკი ბელიაშვილი.

ლეჰსი რალასას შესახებ.

„ეს ლეჰსი მშრალია, როგორც თევზი
და უგემური როგორც ინგლისური შარილი“.

ა. ბელიაშვილი.

ქვეყანა ძველი ძლიერ დინჯად ატირებული,
გაეკიდება საუკუნეს ცახცახით და გამომეტებით.
თუ გადაუდგა გზაზედ დიდი უბედურება
დატრიალდება სოფელი გატრუსულ კეტებით.

მერე აიტუზება ხმელი და ავი წელიწადი
ჯარის კაცებივით მიათრევენ დღეებს
თუკი სისოვლემ მიწაზე ბევრი იცადა
ლოცულობენ რომ დადგეს ყვითელი სიცხე.

მუდამ მოძრაობას მისდევენ მარტო და ძლიერ მარდათ
გადიხლართება ერთმანეთში მარტივი ნივთები.
საუკუნის გამხმარი ხელები თუ გაიმართა
მოილუნება რკალივით ავადმყოფი მოდგმა ადამიანების.

1 9 2 4.

1.

გადაეწყვიტე რომ
დროებით ცოტაოდნათ
გავრომანტიკოსდე ■
რამდენათაც დასაშვებია
რევოლიუციის ხანაში.
ასე რომ ყველა

ქალს

ვისაც აქვს პრეტენზია
სიყვარულის
შეუძლია შემოყვაროს,
ისე როგორც

ლაშრამ კმბრარკა ■

ყველასათვის ცხადია
ჩემი ღირსებები

პარ ნალდი

როგორც იაგორას სასწორზე აწონილი

ბირვანქა ხურმა

და ცხვირი მაქვს

გენერალ ბაგრატიონის

რომელმაც იგრძნო
ნაპოლეონის სიშორე
თავის ცხვირით.

მე არ ვიცი ირონიადა
გულის დამშვიდება ყველას შეუძლია
და არ მინდა დავრჩე
როგორც ყვითელი მთვარე
რომელზედაც ლაპარაკობს

პოეტი ■

ავადმოფი დინტერიით ■
მუდამ ვოცნებობ
ამერიკაში გამგზავრებაზე
სადაც შემქმლება
ბევრი ისეთი რამ

რასაც ქვია სენსაციო
და აკრობატიკა.

დირექტივა:

ვისაც სურს განმიცხადოს

თავხედისათვის არა გვცალია.

მე იმისთვის შევუკვეთ

კერძ საქმელს

და ერთ ქიქა კავორს.

2.

შაბათი რომ დად მდება

კვირა გათენდება

და კვირას ყოველთვის ვიქნები მომლოდანი

სიყვარულის.

იცოდეთ რომ არა მაქვს ფული

კინოში წასასვლელათ.

მე მარტო ვარ

პოეტი თანამედროვე

რაზედაც შეიძლება

დაიბარჯოს ორი ფუთი ირონია,

როგორც საწებელი ■

ბოლოს:

ვისაც არ შეუძლია თქვას

რომ ეს ლექსია

უფლება აქვს მიმირთვას მე

როგორც რესტორანში

მაშარაბი,

რისთვისაც მე ჩავიდებ ჯიბეში

გირვანქა შაქარს ■

მხოლოდ არ გავიცინებ

ვიქნები სერიოზული და ვიტყვი:

თქვენ მიირთვით დღეს

ორი გირვანქა

სისულელე.

კონსტრუქციები

ზოგიერთი სიტყვა ძლიერ კარგათ გამოითქმის. მერე რა კარგია როდესაც კარგ ვუთხარებ ხარ, ისე როგორც ბედნიერი გლეხი, რომელიც ამჩნევს, რომ ვენახები ძლიერ ვარგობენ წრეულს, ან რდისონი, რომელსაც უხარია აკკუმულიატორების გაუმჯობესების აღმოჩენა. სიამოვნებით წამოიხსნის შენდა უნებურათ რომელიმე სიტყვას და გაგონდება სახლი. ცეცხლის საშიშროება, რისთვისაც ძლიერ ცდილობდენ, რომ სახლები ისე ააგონ, სადაც 99% იქნება, რომ სახლებს არ გაუჩნდება ცეცხლი. განსაკუთრებით იქ, სადაც დიდ სართულიანი სახლებია, მერე ხომ ყველაზე ძნელია მაღალ სართულიან სახლიდან ჩამოსვლა. ლიქტები ვეღარ იმუშავებენ.

ისევ ერთ სართულიანი სახლი სჯობია. ბუხარი ხომ აუცილებელია, ვისაც სურს სიყვარულის დაწყება ან გაღრმავება.

აგობენ

არსებობენ ისეთი ქვეყნები, სადაც ნაკლებათ იცნობენ ბუხარს, ნიუ-იორკი. იქ ხომ შეუძლებელია იყოს ბუხარი, რადგან მას აუცილებლათ ჭირდება ყელი და თავები ისე აიპართებოდენ სახურავებზე როგორც ჩალის ღეროები ან გადაჭრილი თითები. მაგრამ იქ ხომ ელექტრონით ახურებენ ოთახებს. იქ არავის არ შეუძლია დაინახოს ნაკვერჩხალი. არ შეიძლება რომ დაჯდე თბილ ბუხართან და როგორც პირიდან გამოშვებული თუთუნის ბოლი, ისე დატრიალდე ფიქრებში. მოიგონო ყველაფერი ის, რაც ძლიერ გავს სიხარულს ან და შეადგინო პროექტები. იფიქრო კაცზე და ყოველგვარ უნამუსობაზე.

გაზეთის გადაკითხვის დროს აუცილებლათ შეხვდები არა სასიამოვნო ამბავს. სიძვირე არ შეგაწუხებს, რადგან ეს უფრო ადვილი ასატანია, ვიდრე სატრფოს ლალატი. ამაში შეიძლება დანაშაული მიუძღოდეს ბუხარსაც, მაგრამ ის ყოველთვის კეთილშობილათ ერევა საქმეში. უყვარს მუსაიფი მეტად გარკვეულ საგნებზე და თუ მაინცა-და მაინც შეიძლება გადააჭარბოს და დაგვალოს ბაზარში ტარანის ყიდვა, რომელსაც თითონ გამოიჩრის პირში პაპიროსათ და ოთახში გადგება მიმზიდველი სურნელება.

მაგრამ ამერიკაში ხომ ბუხარს არ ხმარობენ. მხოლოდ კოლლექციისთვის ზოგ ალაგას, ისინი დააწყობენ უხარმაზარ გრანიტის ლოდებს. შეაწყობენ ელექტრონის ან ნეიზილბერის ლამპებს და ამბობენ რომ ეს არის ბუხარი. უკან კი მოწყობილია პატარა მექანიკური სატკაცუნა, რომელიც სტოვება ილლიუზიას შეშის წვისას და ფოლადის, ჭრიჭინა რომელიც დაულალავათ წრიპინებს.

და ამერიკელს, რომელიც ღრმათ ჩაფლულა სავარძელში ელექტრონით გახურებულ ბუხართან წარმოუდგენია რომ ის უზის ნამდვილ ცეცხლს და ანგარიშობს ამგვარ გამოგონების გასაერცელებელ რეკლამების ღირებულებას, რომლის პრი-

ვილგორტი უფლებები ჯიბეში უდევს. უფლებებს ხელს აწერს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრი. რასაკვირველია მისთვის უკეთესი იყო რაიმე უფრო ღირსშესანიშნავ გამოგონების შექმნა, როგორც მაგალითად: ვესტინგაუზის, მაგრამ ესეც კარგია, რადგან ელექტრონის ფენთან სიყვარულის გაღრმავება შეძლებელია, ხოლო ბუხრის გულისთვის ყველა ხომ საქართველოში არ მოიყრის თავს.

ასე რომ ყველას შეუძლია იყოს მშვიდაა.

მისი სახე იყო თეთრი, როგორც ძველ მანეთიანზე გამოხატული მონარქიის თავი. ექიმები კი ამოწმებდნენ, რომ მას სისხლი კეთილშობილი ქონდა, რადგან ბურთულებს ახასიათებდათ მეტი მკვებადის ტევადობა: ეზარებოდა ექიმები რადგან ისინი ჭრიდნენ კვდრებს და არჩენდნენ ცოცხლებს. ამაში ალბათ დამნაშავე იყო ისევე ბუხარი.

სიამოვნებით გაზმორებას არაფერი არ უშლის ხელს გარდა პატიოსან საზოგადოებისა სადაც ზრდილობათ არ ითვლება ეს სასარგებლო აქტი და უნდა იჯდე როგორც პარლამენტის თავმჯდომარე. მარტოდ ერთი მოწმე არ უკადრისობს ამ ამბავს, რადგან მიზეზი გამოწვევის თითონ არის. აუ ვინმე გაიზმორება, როდესაც გაითბობს რკინის რიკულეზე ფეხებს, ის უცბათ შეიშმუშნება სიამოვნებით და გაანათებს კუთხეში მდგარ გიპსის ქანდაკს ბაზარზე ნაყიდს. ელექტრონითაც შეიძლება ასეთი ექცეულების მიღება, მხოლოდ უეხის წვერთან ბუხარზე უნდა იყოს მიმაგრებული ღალი.

სოფელში, როდესაც ხარ ძლიერ კარგია ზაფხული. სახლები ისე მოფენია სერებს, როგორც ქალები მოედანს. თუ იქავე მიდის ლიანდაგი და არსებობს, რკინის გზის სადგური, იქნება ალბათ მილიციონერი და ვიღაც ქალი გაურკვეველ წლოვანების და ოჯახურ მდგომარეობის ყვითელი ჩუსტებით, რომელიც ყოველ წამს იღებს ჭიდან წყალს.

თუ კი წარმოვიდგინოთ იმ ადგილიდან ადამიანის დგომის მიმართულებით ვერტიკალურ მილს ქვევით 12100 ვერსის სიგრძეზე, წავალთ უფრო შორს: თავს გავყოფთ ამერიკის პრერიებში ან რომელიმე მრავალ საართულიან სახლში. მილიციონერს და იმ ქალს ეს ვერ წარმოუდენიათ.

იქავე დასეირნობს ღორი, რომელიც ფიქრობს გუნებაში, თავის ღორული, ალბათ მეტათ მქერმეტყველურ ენით, რომ ნარეცხი დღეს მეტად უგემური იყო და მას სრულებით არ აწყენდა, ერთ გობ საუკეთესო სურნელების მოზელოდ მჭადის ცომის მირთმევა.

იქვე დასეირნობ მეც. რასაკვირველია მილიციონერს აუცილებლათ დაქირდება მოსელა და იკითხავს

რომელი საათია?

მე საათი არა მაქვს და ვუთითებ სადგურის საათზე, რომელზედაც მარტო ერთად ერთი ისარია და ვერ გავიგია საათისაა თუ წამის. მილიციონერი კი ამბობს, რომ მას ქონდა საუკეთესო მოზერის საათი, მაგრამ გაუფუჭდა ბორბალი და უგდია სახლში. 12 ქვა აქვს.

სატრფოსთან წერილის მიწერა ისევე ძნელია, როგორც მარჯვენა ფეხით ცხენზე შეჯდომა. ვისაც პრაქტიკული დახელოვნება აქვს ყოველთვის ფიქრობს ჰუმანიურათ და წერილზე დააპყრებს რამოდენიმე წვეთ წყალს. თითოთ, რომელსაც ჩაუყოფს ჩაის კიჭაში. ბოლოში რამოდენიმე სტრიქონ ლექსსაც გამოწურავს ტვინიდან.

სოფლათ

გენაცვალე გვგანზვალე
გინდა დღეს და გინდა ხვალე.

კალაქათ

და თუ კი ჩემ-ბედს გადმოტყორცნეთ უიმედობა
ჩემი სიცოცხლე აღარავის აღარ ენდობა

განსჯა კი ყველგან ასეთი არსებობს, რომ ყველაფერი დამოკიდებულია ნიჭზე. მაგალითად კანტის ტვინი უფრო მეტს იწონის ვიდრე გლეხის. მე მგონია ამას სწავლობენ უნივერსიტეტშიაც.

სიყვარულში ყველაზე დიდი ღვაწლი მიუძღვის ბუხარს, დანტეს და ბოშურ სიმღერას „ბუხართან“, რომელიც იმღერება გიტარაზე და რომლის ქართული ვარიანტი არ არსებობს.

სოფლის დღესასწაულზე საერთოთ ბევრი ხალხი იყრის თავს. ყველას სურს გამოიჩინოს თავი, რომ გავრცელდეს ხმა, სოფელში თუ როგორ ერჩეოდა ის ყველგან. განსაკუთრებით ცდილობს სტუდენტი აგრონომიულ ფაკულტეტის რომელსაც გალსტუქი გაუკეთებია და აცვია ტილოს ჩექმები. ის ყველაზე ნაკლებათ იცინის და სახე სერიოზული აქვს. ერთი ნასალდათარი, რომელმაც მრავალი უცნაური სიტყვები იცის და ყველას აკვირვებს, ამბობს სტუდენტზე.

— პოზაში დგას.

მსმენელები კი წარმოიდგენენ, რომ სტუდენს ბევრი უმგზავრია მატარე'ლით. ნასალდათარი კი დაუმატებს.

— პოლკოვნიკსაც უყვარდა პოზა.

მსმენელები ვეღარ გებულობენ ვერაფერს. შეიძლება საქმელიც იყოს.

პოზის შესახებ ქალაქში არსებობს უფრო სხვა გაგება. ბევრს წარმოუდგენია რომ პოზა არის ნიკოლაძის ქანდაკება.

კონდუქტორები არიან განსაკუთრებულ ფსიქოლოგიის ერთმა კონდუქტორმა იცოდა რომ ღმერთი არ არსებობდა და ამაცობდა როგორც არჩვენებში გამარჯვებული დეპუტატი. როდესაც რომელიმე გლეხი დაიფიცებდა

— ღმერთმანი.

ის მაშინვე მომიმარჯვებდა ირონიას, როგორც პოეტის კალამს და რამოდენიმე წამს კითხულობდა ლექციას.

—... რომ შიმშილით მოეკლა, თქვენი ბილეთი.

— არა მაქვს ვერ მოვასწარი

— მერე რატომ ვერ მოასწარი. ვერ მოასწარი კი არა არ იცი რომ...

თან გუნებაში ფიქრობს რა საუცხოვო რამეა ეს ირონია. გლეხი პირდაპირ მოისპობდა ხაშურის სადგურზე მან უნდა იყიდოს კარტოფილი, რადგან დღეს კვირაა.

1924.

მელანხოლია მესამეაჯი.

არ მშორდება მელანხოლია მე
 ამერიკულ პრეისკურანტზე.
 ნეტავი ღრუბლები მაინც გავდეს ფოსტის ყუთებს
 ნეტავ უკანასკნე ჯათ გამოვხადო (შედარებით) პოეზიის დიდი ღირსება
 ფაუსტის ცხენი—რომანტიულ მოტოციკლეტთან
 მე კარგათ ვიცი ვინ გააკეთა ვაჟა-ფშაველა
 ის არის სოველი პური შადამ დე-კარენის თმებში გამოხვეული ■

არ მშორდება მელანხოლია მე
 ტკბილ ლიტერატურაზე 33
 როდესაც ხელებით დავიჭერ მუცელს
 ვეფხვივით შევარდები ტე-ტე-ბუას ბოთლში.
 მაშინ შევეჩვივი ნიუორკის ბალს
 მაშინ ვიმღერებ
 ტოროლას. ■
 ახ მეგობრებო მომინახულეთ ჩემი გულის გამოფენაზე
 დამსწყველოს ჭინკამ
 თუ არ მჭონდეს ეროვნული მოყვანილება
 და არ ვგავდე ინვალიდ ანგელოს ■
 არ მშორდება მელანხოლია მე
 ელექტრონის ლამპის შუშაზე
 მელანხოლია ■

მორწმუნესთვის ჩავალ ყანწში ყელის გამოსაქმელათ
 ღრუბლები დამადგება თავზე ათასი ფუთი
 ეს იყო დიდი დღე
 როდესაც შემეყვარდა
 ოსური ყველი ■

ნიკოლოზ ჩაჩავა

სისქანდურნი

ხვალი
უტირალუ
ინგი
მონალინგი
არჩა
ხაბალარჩა.

54885

ჰაეროდრომზე ■

ჰარს ჰონდა

ფრთა

ფრინდელი

ჰარი გაფრინდა

ჰარს გაყვა

ცინდელი

ერთი ცილა.

საქართველოს

საეროდრომო

მონადირეთა ■

ხერი

ხელზე.

ხეზე ქოდარა

კოდიდარი

არაქონდარა.

მკერდი

ხერდი

ქონდარს წიბური

ეგლო

ხენდრო

ერდო წიღური.

შელოცვა მთავარისაულაგს

აღთა

ბაღთა.

ბარბარტუბართა.

ჯაჭვი ჯაჭვინადური

ქალდინადური.

დარი ნატყუბარი

ხრა ნაგუბარი.

სულადი უწმინდური

ბარდინადური.

იგნოსტოპოლი

შანდი და შროშანა

შარდალს შორდება ძილი

ძილდინა გაგულისდა.

დღისური ქანდაძილი

მთვარეზე გასულისდა.

გოგონა მოგონა ხანძარი

სოფელი მოფოლა. მოშარა.

თანსურდა სურდული—ხვანჯარი

თანსურდა შანდი და შროშანა.

კონსტრასტები

ხელი

ღღევდებოდა.

ხელი

ხევდებოდა.

გული

ნამკერდული.

გული

გაგულდული.

ხანი

ხანდებოდა.

შანი

შანდებოდა.

თვირისეული

თვირისიანი.

აბრეშუმი თირისტარზე

1.

აბრეშუმი შუმი
მაბრეშუმე.
შარა
შარდათ
დამიდაბრეშუმე.
თირისტარი აგებული
გუბე ვობი
გუბე დამიდაგებული.

2.

თვალი მრუდე
თვალი
ბრალი
განგებ აბეზარებული.
ფარზა ნორჩი
ოქროთ
ოქრო
უხვად გამიდარებული.

ხელხვაჲნი.

ტარო უდარო.

ტარო უტარო.

ბლერი და სკიპიდარი

ტარო ნასიმიდარი

სინდიოჲალა ■

ჩალა ნაჩალევი

ხმელი ნაძალევი.

გოდორი გორიცა.

გოდორი ოდიდან.

ნაგულა ნასიმიდარი

მეხრე და სკიპიდარი

სინდიოჲალა ■

ლამე ლამისა

ხმა საყდარისა.

სიმინდი სინდისელი.

შკერი და შვინდისელი

ფინდისოჲალა ■

ტარო უდარო.

ტარო უტარო.

ბლერი და სკიპიდარი

ტარო ნასიმიდარი.

სინდიოჲალა ■

აგვისტო.

მზეთუნახავი ხაო

ხერხეილ ხელდღეირა
იოდე შარაული.

ცხენები.

ცხრათვალა უნავირო
გირები

გირიალ

გიალუ.

მზეთამზე სამზირალი

არჩენილი იაყარა

გარსივიდ არძილ

მანძილსკნელები.

ზაკვარმა რაიჩემა

მოვარჩენ რედოფალსო

ქალბანა

არლაშხანი

თანდუხათაია.

კლდე ღრე ნადერღალი

ხრამი ნადერღალი—

რა მთას დაეჯახა

ციხელიუვა.

ციცაბო არიწილ

გარსივიდ არძილ

მანძილსკნელები

სიპი ახერხილი

იშკირა იატახა

მზეთუნახავი ხაო.

ხერხეილ ხელდღეირა

იოდე შარაული

ცხენები უთვალო. უუნავრო

ალვირი. გირიალ. გიალუ.

ზღაპარი ცხრამთასივით

ჯიხუ ხე რქა
ჯიხუ ფეხუ ფეხი.
ღრუ
ღრე
ხრე
ქორაბუდე.
ხავი ხევი ხმა
ხამი ხავი ხვავი■
მოლაღური.
ღრუ ღარი
ღეღე ღუღე
თურმე ხავსი.
სურო ნასურდალი
იქაო.
ცა ბინაშური
ცა მოშინადრე—
ხრიოკი ცინათია.
მთვარე გადმოიხვრის
ცა აშენდება■
ღრუ.
ღრე ხრე.
ავისულები
ავნარები
ცხრამთას იქით.
ქაჯი თხაუნგი
ქაჯი თხვერიმო
ნათხულარი ეშარადე.
შარდი ნათხულარი
ხულარი მაშარადი
შარხულა■

დოფალა უჩინარი
ხეები უძინარი
ხიარულე■
დურები დორბოში
ურეში ორმოში.
ორმო ქვესკნელში.
ქვესკნელი გადაივლის
ზესკნელი აღუღდება
ქვა მოაბინაურე
გინდარა■
დარი ნაშურდალი
შურდული ნაქურდალი
ღურღულა.
ღულარა გულღაური
აბლაბუდა.
ბუდეში მორბი
გიდელი დორბლი
მორბილე.

23 წელი.

ლირიკა.

ს ^{არევიარგა} უ
სარგალი უბრიოლლა

გამიხალული
უმის ლამისა

არქანდარ

მ რ

ს ა

ჰ უ

ლ ი

—

მ ა

ჰ უ

ლ ი

ლინდჟაია

სხარუზრდილ

ზრდილობიანი

ვიყავ

ალბათ როდისმე

მეჩქდილ.

სიმონ ჩიქოვანი

რევოლუციონური მინდვრების შესახებ

შავი ნაბდებით, ცხენის ხაზებით, ძმა ყაზახები:
ისროდენ ველებს... ისროდენ დონს... და ვოლგის ნაპირებს ■
და ურალები გაჭინთული პარალელი გრძელ ყაზარმების,
იყო მახნოელთ გადამყოფი როგორც ბოგირი ■
ისლების მინდვრებს, გაყვითლებულს ჩალის შრიფტივით...
ადგენ სოფლები ■ მარხილები ბამბის გლეხებს.
მოწყდა ციმბირი, ტიფებივით გაყვა მახნოებს
და რქის მოზერებით ის გაიქცა როგორც ბედელი ■
და ნაკვალევზე გარბენილი, ცხენებთ ტორებით...
მეკობრეებსაც აგონდებათ გაქცეული შორი რაზინი ■
რამდენი ზეცა გადაყლაპა დონმა უკბილომ,
რამდენი გემი მან დაღუპა გლეხის როზვივით ■

ოქტომბერი

მეკაგაგაგის ურგული

ორგილო ხერგილო მუხების რკო!
ხორბალი, კომბალი
კომბალი ონბალო
კომბალი ბალიგი
ბობოდა ლომები ბობოდა სპილოებს
ფულუროს ნაკოდალს, ფილტვებს ნაგუდარს■
დერლილს მორღშილს, სიმინდს დადერლილს■
ორგილო ჩალა,დო ორიდო კამეჩებს
შირურე-რო--რო,დო შირურე აბეჩებს■
კომბალი და სახრე-ბორძიკი, თხმელა
აბედი ურმების. ხეები ხორ'ბო
მზის მუცელს ნაბიჭარს
მზის ხვრელებს ზღარბი ჭამს
ორგილო ხერგილო მუხების რკო!
ენგურის ირემი . ენგურის ორ'ბები
თხუნელა, თხომური-ზომური ზომური■
ჰე ფიჭვებს, წიფლებს, შტოებს და ნეშოებს
მანრა, და კამეჩი, ქატო და მუნუდო.
ეი! დო ზორ, შარა მოტობა,დო მუმლი■
ნახშირის მუხაში■
ბლაოდა მუხაში■
კამეჩი უხეში■
ტალახში ფუყეში■
დილამდე ძაღლები კამეჩებს უყეფენ■
კოპიტის მამალი კამეჩებს მიყვიხს■
ეი!დო ზორ შარა მოტობა,დო მუნხლი
ეი!დო ბორანი კომბალი და სახრე■
ეი!დო ზორ შარა მოტობა,დო თხომური
ზომური■ ზომური■

ოქტომბერი.

24 წელი.

წინა ღვებები ■ მოსკოვი.

ქალაქის გრაფიკა 3, მოდის ტრამვაი ცილინდრით.
კლასიკურ ღრუბლებს კონდრაბანდი მოაქვთ ზამთარის.
რეპორტიორი დაატყვევა ფელეტონი დრო
და გაზეთები გამოსცემენ ბრძანებით ტერორს.
მუშებს უყვარდა მანქანების ლირიკაში თოვლი უმანკო.
ბუშტმა დასერა გარდერობი ესერების ქრელ რეკლამებით.
არის ძახილი ლიანდაგზე—ძირს როძიანკო
და შემოიტანს ფარაჯებში ტროცკი რეგლამენტს.
და რესპუბლიკა შემბრუნები კრემლის ბოროკილი
ყინვით გრადუსი რომ აიწვეს კიდევ სანტიმეტრს
ტვერსკის სიგრძეზე თმა გაშლილი გამორბის გორკი
და დარბაზები დაიწყებენ ციფრებზე ტრიასს.
როგორც ქალაქში ტენორივით ძეგლი პუშკინის
იარაღების საწყობები ვარსკვლავებთან დასკდა ჰაერში
აღდა ჭადრაკი ■

სივრცეები გადიმღერა ბრბომ და ბელურამ ■
მებრძოლ ძეგლებით გამოიქცა ცენტრში გარაჟი
მირბის და მირბის ტროტუარი ჩექმის ქუსლებით.
ხალხს ასტრონომი შეადარებს ვარსკვლავების მცურავ კალიებს.
ოვითონ ჩარხნები აქ მოდიან საარჩევნო გრძელ ნაბიჯებით
აწ ვინ გაყვება შორს ღრუბლების მაგისტრალიებს
როგორც დათვები ვალინკებით ჯანყი გლეხების
როგორც კიპარის შორს კერპივით სდგას პარლამენტი
როგორც კუბიკი ხლოროფილის უჯრედებს შორის
ფოსტის ყუთები მიკივიან უკან ტრამვაებს ■
დროს რომ შოფერი მოენახოს კრემლის ცენტრიდან
პროლეტარების ლენინივით სდგება ტრიბუნა
ყუმბარა ნისლი ■ რომანტიზმი თოვლის მტრედებით
მთელი ქალაქი აჯანყების ფირფიტზე ბრუნავს ■
ეპოსი გრძელი დაწერილი შეშის ქარხნიდან
პაციფისტები რომ კრემლიდან სწრაფად გარეკონ
ტვერსკის სარკეზე ისტორია შორს მისრიალებს
ლუდის ბოთლების პრობკებიდან ამორბის გორკი ■

სექტემბერი.

პრიმიტივი სიგლარის მასალა „ცირა“.

ბადე ბაიდებს
ბუდე ბაიდებს

ცირა მუხლებზე გულფილტვს დაიდებს
აილა—ბაიდებს, აილო ბაიდებს
ცირა ციბა ცირა წარბი ცირა წაბლი წარბენილი
ცაკუთხური, ცაკუთხედი, ხიდბოგირი.
ოდელიოდო ბუდე ოდელიოდო ცა
მდინარის პირას ცხენების მოცოთა
ცირა შინდი—შორს ბაიდით გადაფრინდი

უდე ბუდე
უდევს ბადე
და ბაიდებს
თბადები აბაღა

გადაფრინდენ, გადმოფრინდენ, ფრინველები უბინადრო
ოდელიოდო უმბო ბუდე ოდელიოდო უკიბედრო
შიდბოგირზე ცირა ციბას ობობებით შეევედრე.
უბინადრო უძარიდრო ძარ ბაიდებს ცისადგამი
სცურავს ზღვაში ცამებული
გემებს მოაჭეს იალქარზე ცაბოკონი
ტყეს დატვირთავს ცამეკირი
ოდელიოდო, ცა—უდე ბუდე
უდევს ბადე
თბობამდე

ბიბლიის მკვლევარი
გ. ბერიძე

ფუტი ბუხრის წარბებს მოხრის
 ცირა გულით გამოცრილი
 გამოცირა გამოხიდი
 ცისბოკონებს გამოხედე. ■
 ოდელიდო თუთა
 თუთა, დო ცაფარი, ნეშოგამო და ცაბარი
 ცირა გათხელდა როგორ ჩაფარი
 ცირა ციბა ტორი ტანზე და ფაფარი.
 შარა წარბი წარბენილი
 გამოგული წაბოლილო გამოფიტა
 გამოგული შორს ბაიდებს, რომ მიყევაბარ გაბუტული
 გამოგული მზით მდინარე დამშრალი და გამარგილი
 გამოგული მოთუთო და უმბო ბბა.
 ბადე ბუდე, მდინარე ბაიდებს
 ცირა მუხლებზე გულ ფილტვს დაიდებს
 ცირა შინდი—ობობებზე გადაფრინდი

უდე ბუდე
 უდევეს ბადე
 და ბაიდებს
 ობადები აბადიო

ბესარიონ ჟღენტი

კლასტო პოეზია

პირველი.

ვბრუნდები.

ეს გზა:

ვატკეპნილი ტავტოლოგია.

თქვენი პოზაა—

მოქნეული კარტონის ხმალი.

სიქვენ ეხლა გცივათ და

გამძაფრებსთ დეკემბრის

სუსხი

გინდათ გაფრენა ავტო-ლექსით.

ვლოდეთ ავტორს.

ჯერ კი—

მიირთმევთ ამ სუროგატს

გამზმარი ტემბრით,

უსხივო,

როგორც ბენგალიის

ჭეიერვერკი.

მეორე.

ყველა ტრიბუნის და ესტრადის

გასტროლოგორი

ვარგებ ქუსლებზე

კაჭე—კაჭედრას

ტფილისი—ვედრო

ჯორჯიაშვილის ბომბებისთვის პორტატიული

სცლის ელევატორს მუზების და ლექსის კონსერვით.

დღეს ჩემი ვული გამოცხადდა პორტო-ჩრანკით

საქსპორტო ხომალდები

და ცისტერნები

საფესტივლო ქესტონებათ

გადაზოლილი ბომბებიდან—პორტარტურამდე.

მესამე

გვეპირა ძვლებზე
საქართველო, როგორც ბრაუნინგი
და ვუმიზნებდით.
ბერინგზე მკვრივით გაყინული
ჩვენი შუბლები
უშენდენ ღრუბლებს
უბლაგვესი
მზის დუბლიორებს
ვიდექი, როგორც
გეკატომბა გიგანტიური
ავანტიურის ფეხადგმული
დაბიუტანტები
იყო კიოსკი—ბალერინა.
გაბრწყინებული ტრაპეზივით.
ის ეხლაც ბრუნავს.
დარკინული და მოარული.
მის სისწრაფეზე
თქვენ ეხლაც თბებით.
მცივა მარტო მე—
როგორ სციოდა ჟანადარკს, ან სავონარულას
კოცონზე მიკრულს ფრჩხილით და თმებით.

მეოთხე

აგღია მტკვარი
მეტეხიდან მოტეხილ ბელტათ,
და მტკვარზე უფრო ამღვრეული
ტფილისის ღამე
მე დავედრები
რვაკუთხედათ მოვარდნილ ციკლონს.
ვაფრთხობ გუმბათებს—
(გახსენება ჯეალედინის)
ჩემი ყოველი ამხედრება
ჩრება პრალოგათ
და ეს პოემაც
ნეკროლოგია.

გაბრიელზე

შუა ქუჩაზე

მზე ფენდამცდარი
ჩამოვარდა წვრილ მავთულიდან.
წუთის გულიდან
წამწამებზე დაეკიდა სინათლის წვეთი—
მისხალი დრო

და...

ლურჯი ვიტრინა ფართო თვალების
ყველა ტრესტებზე
უფრო იყო სიმდიდრე ქუჩის.
სახლები—სახლზე
სართულები შუბლზე მიჰქროდა
360-ში

დღე იყო ერთი

როგორც ტრამვაის,
მოხეული მწვანე ბილეთი
ეკიდა თვეზე
სულ პატარა და საცოდავი.
ცას ამოვსებულს
გამურული თუჯის ქვაკვებით
მაჯა ვერ იტანს
კუნთების სუნთქვა სცემს ფოლადივით
დაატყდა მძიმედ

და...

ხმა გაცვეთილ

ვიწრო ყელიდან
ჩამოწყდა საათებს ციფე-ბლატები;—
გზათ დაფანტული,
დრო როგორც ხრეში—
წუთი კენჭივით გადავარდა
სარკის უბეში.

კვამლი უძრავი ვით

ფოლადის მძიმე ნახერხი—

რკინის ღვედებით მობრუნებულს
დაეცა ქუჩას,
ქალაქის ქშენა
გაქცეულ ნერვებს
ბორბალმა შუბლზე გადააქენა—
მალ ამართული.
ბეტონის ბოძები—ფოლადის ფრჩხილებით
სპილენძის მავთულით
სართულის გადღმა
ცას თვალი გადაება—
და...
გაუზომელი მანძილის ქარტა—
მგზავრის ჩემოდანს დაეცა დარდათ.

ნებატივი

ფორთოხლის ჩრდილში
ოქრო პატარა
მზემ
ლამის ლანდზე
გადაატარა—
ავტომობილი
გზა იყო მოკლე
როდესაც!
წამი მზის სხივში მოკლეს—
გზა გასწრებული შოფერს—შოფერი
დაუდგრომელი
პილოტს-პილოტი,
მისდევს.
გემის ანძაზე
ქარი ტიროდა
ეს იყო ის დღე—
და..

ფრაგმენტი რომანიდან

„ს ვ ი თ ლ“.

თავად ბარამანდიას მამულები გაშლილი იყო ზღვის ნაპირიდან მოყოლებული,—წასული მთებში, ხრიოკებში, ხევებში სამონასტრო მამულებამდე. მის მამულებს არ უჩნდა კიდე.

ულარი, ბარი, ქაობები, უყი, ტბა, მდინარე, სახნავი, საძოვარი, ყამირი, მთები, ღრეები, დობილო, მალლარი, ქილოფით დაფენილი მინდორ-ველები, ალორთქილი თხმელის ფწიარები, ტყეები... ითესებოდა: სიმინდი, ღოძი, ბრინჯი, თუთუნი, კიტრი, ლობიო, კვახი ნარინჯი, ჩაი... ნათესები გაშლილი იყო ცისკიდურამდე და ვიწრო სარტყელივით შემოქერილი ჰორიზონტი ვერ უძლებდა მამულების სიგანეს. ჩრდილოეთით სვანეთის მთები მუზარადებივით ამართულიყვნენ და საღამოობით ახალგაზრდა ემუხვარის სისხლით იღებებოდა (ამაზე შემდეგ) მისი კალთები.

გლეხები და ხიზნები ამუშავებდნენ ბარამანდიას მამულებს, ხნავდნენ, თესავდნენ, თონიდნენ თავაულებლად, წელში გაუმართავად და გაზაფხულზე, როცა ტყემლები ყვავილობას გაათავებდნენ, ბარამანდიას სასახლეში ისმოდა ყანებიდან ნაღური სიმღერები.

საბარამანდიო უხვად იყო დაჯილდოვებული ბუნებისაგან. გლეხები მთვარიან ღამით მიდიოდნენ პალიასტომში სათევზაოდ, ან სანადიროდ და ღამენათევნი ბრუნდებოდნენ იქიდან კოლოებითა და დედაბერა ბუზებით დაკბენილნი ნანადირევით, თევზითა და ქაობთა დაუქმურებულ ლეგენდებით დაღორწილნი. ოტია ბარამანდიას უფროსი ვაჟი გურამ თან ახლდა გლეხებს, გულჩახვეული, დაფიქრებული მოვიდოდა სახლში, ჩაიკეტავდა კარებს... ზაფხულში, როცა თოხნა გათავდებოდა, სჭრიდნენ ტყეებს, იქცეოდა მიწაზე ასწლოვანი ნიგვზები, ჭანდრები, წაბლის ხეები და ათასწლოვანი სისხლივით წითელი ურთხმელები.

შემოდგომით სასახლეში მოჰქონდათ ღალა: თაფლი, გაცხებილი ღომი, თუთუნი, თევზი, ნადირის ხორცი, გიდლები, გობები და დარდიმანდი, მოურავი, რომელსაც სახელად კუდაბზაკუნს ეძახდნენ, დააქენებდა ცხენს ყანიდან ყანაში, კალოდან კალოზე, სადაც „ხელხვაი“ გუგუნობდა, ჰკრებდა ღალას, დავობდა ბათმანის სიყალბეზე, ტვირთავდა ურმებს, სტენიდა ბატონის ბელლებს, ხულას ხალმებს, კოკებს, ქვევრებს, ოდის თავანს და თავის თავსაც არ ივიწყებდა.

და ასე:—გაზაფხულზე ხნავდნენ, ფარცხავდნენ, თესავდნენ, ზაფხულში თოხნიდნენ ტყეს სჭრიდნენ, შემოდგომით ჰკრეფდნენ, მკიდნენ, სიმინდს სტეხდნენ, ღვინოს სწურავდნენ,

ხანთარში ნადირობდნენ, თოხებზე და წალღებზე ახალ ტარს აგებდნენ, შეშას სჭრიდნენ ან და განიერ ყარამანდულ შარვალში შუაცეცხლთან ბაყვებს იფიცებდნენ, ახლად შერთულ ცოლს, ალერსს მიუჩვევლნი, მოუხეშავად ეარშიყებოდნენ, კვახს ხარშავდნენ და პატარა ოჯახის წევრს, ოკლასიან სამინისტრო სკოლის მოწაფეს, ყურს უგდებდნენ, რომელიც „ყარამანიანის“ მეოთხე კარს ხმამალა კითხულობდა.

ხანდახან მათი მყუდროება სასამართლოდან მოსულ უწყებით თუ დაირღვეოდა, ან „ნადელი“ თუ შეაწუხებდა, ან და მეზობლის ღორი თუ გაარღვევდა ღობეს და იყო პატრონის დედის გინება, მოქნეულ წალდისა და ქოლოკის ჰაერში სივილი, გამოკიდებულ ძაღლების ყეფა, ღორის ჭყვირილი და მიტეეება:

— სსსიოჰ!.. სსსიოჰ!.. ეცი, ჰო!.. ეცი ჰო, მაგ მაშალი გელის შესაჭმელს!

მერე იყო მეზობელთან საყვედური, რომ ღორისათვის უღელი დაედგა, ღორის პატრონი ყურს უგდებდა, ჰპირდებოდა, მაგრამ უღელს მაინც არ ადგამდა: (უღლიანი ღორი ბევრს ვერაჟერს იშოვიდა და ჭამა მეტი ესაჭარებოდა).

შობა-ახალწელიწადს იყო ხაციცთა და ჩიჩილაკის მზადება, ხონჩა და კელატრები. საწინებელზე ღორის თავას ცემა და „აგუნას“ ძახილი.

ასე ცხოვრობდნენ ისინი ბატონის, ღვთისა და რუა ხემწიფის შეწევნით, დაილოცა მათი სახელი.

რომელიმე ოთხმოცი წლის მოხუცი დაძინების წინ გამოვიდოდა სახლიდან, პირს აღმოსავლეთისაკენ იბრუნებდა და ლოცულობდა:

— ღმერთო, შენ შეეწიე და აცოცხლე რუსხემწიფე!..

სოფელ საბარამანდიოში იდგა ურთხმელის ბოქნებზე დაყრდნობილი ხის ეკლესია.

საკურთხეველში წმ. გიორგის გავაგასიებული თეთრი ცხენი აფრენილიყო, მხედარს რატომღაც ზეწარი გაუშალა და ყბამოქცეული დიაკვანი სახარებით ხელში ყაყანობდა:

— აა—ი—ააა—ა—მა—ი—ინ!..—და თან ახალგაზრდა ქვრივს თვალს უშვრებოდა.

პატარა ფეხშიშველა ბავშვები გონიერ თვალებით და მოხუცი დედაკაცები სასოებით პირჯვარს იწერდნენ, წმინდა გიორგის რაშს ფლოქებს უკონიდნენ და ოცნებად წასულ თვალებით უტყეპოდნენ ხახა დაბჩენილ მომაკვდავ გველეშაპს.

ანაფორა შემოგლეჯილი მსუქანი ხუტესი საცეცხლურს იქნევდა და დედაბრები და ხამის ნიფხავ-პერ-ნვა ბავშვები მოწაწებით ჰკოცნიდნენ ჯვარცმასა და მღვდლის მწვირიან ხელებს.

ოთხმოცი წლის დედაბებრები იღვნენ შავებში მოფუყულ ყვავებივით, ოცნებობდნენ მიბუტულ თვალებით და დარდობდნენ წარსულზე, როდესაც ისინი აქ საღვთოვლოდ გამოწყობილნი მოუთმენლად უცდიდნენ საქმროს, სიწითლისაგან ლოყა უსკდებოდათ, როგორ გამოვიდნენ ისინი მეორე დღით საქორწინო ოთახიდან ბედნიერნი, თვალის უბე ამოლურჯებულნი და ფერდაკარგულნი, როგორ უცდიდნენ ფრთხილი ნატვრით ადრე დაღამებას და როგორ წავიდა მერე ჯაფით გაძაღლებული სიცოცხლე, როგორ მოვიდა სიბერე..

ხახვისფერ ხატებს წინ ბუტუაედნენ წმინდა სანთლები და ეკლესიაში იდგა საქმევლისა

და ჩრჩილის სუნი.

ანალოლიასთან იდგა თეძო ანოვარდნილი მნათე, სარტყელზე ეკლესიის უზარმაზარ გასაღებები გამოეგა, თაფლის სანთელს ჰყიდდა, სპილენძის კაპეციანებს ითვლიდა და ღია კვანს ბანს ეუბნებოდა.

ეკლესიის ეზოში ასწლოვანი ცაცხვები და ქანდრები ირწვოდნენ და განიერი ჩრდილი გადაეფინათ წაფერდილ ჯვრებიან საფლავეებზე.

სადღაც კიკინობელი გულს შემელონებლად კრიკინობდა და ყურძენს ამწიფებდა.

აქ იყო თავად ბარამანდიების საეგარეულო ს. ვანე. აქ ეყვნა ბაგრატ დიდის ერთგული ერისთავი და ბარამანდიების სახელოვანი წინაპარი ბარამან და მისი შთამომავლობა ნუგზარ, ოტია, კახაბერ, რატი, მამია... ეპიტაფიებით:

1. აქა დაფულულ ტიტულიარნი სოვეტნიკი თავადი ფარსადან ბარამანდია და მყოფელი ამა სწუთროსა წინა 56-სა წელსა, გარდიცულებოდა რა 1845 წელსა, მაისის 28 დღესა, უკანასკნელ ჯანსა თვისასა იტყოდა მას, ვინცა აქა და მკრმცა ვიტყოდი, მე ვარ აქ ვინცა იქადის მე ვარ . . . . . იქნება ვერ მკრძნობელმან . . . . . აზნაურმან კორძაიამან უქმნა. ლოდთანა წარმავალთ სოქვათ განუქვენე უფალო მონასა შენსა.

2. უბედური დანიშნული გავხდი მეფულეს ნატრული,
სიცოცხლემ არ მომცა პირი, თავზე დამედგა გვირგვინი;
ქოჩინებას ვაპირებდი, გამომიჩნდა უცებ ქირი,
ამასაც არ დამაჯერა, მომივლინა თვით სიკვდილი,
აღექსანდრე ბარამანდია მივიცვალე 1877 წელსა,
იანერის 10-ს, მშობელი დამრჩა გამწარებული.

3. Здесь покоится:

Штабсь-офицерь для особыхъ поручений
при

Военномъ Губернаторѣ Карсской Области, Подполковникъ
Князь Борисъ Спиридоновичъ
Барамандія

родился 1803 г., 11-го мая, сконч. 1854 г. 13-го сентября.

სასაფლაო...

ხანდახან ვინმე შავში ჩაცმული დედაკაცი თუ გადმოვიდოდა ეკლესიის ქვიტკირის გალაგნის ალაგზე, დაემხობოდა საფლავეზე და დაიწყებდა გულის დამთუთქავე მოთქმასა და ტირილს და მაშინ ადგილობრივი პესიმისტი პოეტი, ვალოდია ირინეშვილი, რომელიც სატელეგრაფო კანტორაში მსახურობდა, დასწერდა ოქტავეებით პოემას ან სტანსებს სიცოცხლის ამაოებებზე ბანალურ სტრიქონებით, ატირდებოდა ღამეებში, მთვარეს შესჩივლებდა, რამდენიმე სტრიქონიც საყვარლის საფლავის შესახებ იქნებოდა...

საბარამანდიოში 40-დე კომლი მოსახლე იყო, წყველა გლეხები. საცოდავად გამოიყუ-

რემოდნენ ისლით დახურული სახლები და იქარში ეკიდა გასამზეურებლად გაფენილი მწვი-
რიანი ნიფხავ-პერანგი და ვინმე არგადსარჩენ გასათხოვარ გოგოს ერთი ხელი სამხითვო:
ორ-ორი ბალიში, ლეიბი, საბანი, მურთაქა, ზეწარი და ერთი ჭრელი თუნუქის ზანდუკი.

სახლის წინ გაძვალტყავ-ბული ძაღლი იწვა და შიშველი ბავშვები დატანტალობდნენ
მოღნარზე. ახალგაზდა ლოყაწითელი გასათხოვარი გოგო იქვე სახლის წინ ჩამჯდარიყო,
გვერდით ხის კოთხო ედგა, ცოცხალი ბატი ფეხებში მოენწყვდია, კურტუმოს ქვეშ გინგლს
აბტკენიდა და ბუმბლს კოთხოში სტენიდა. ბატის გაჭირებულად ყვირილი ეზოს აყრუებდა
და იქვე კურტუმო გამობტკენილი ბატები კისერ წაგრძელებულნი უზრდელად დატანტა-
ლობდნენ და კმაყოფილ ყიყინით და ბუქნით გაჭირვებაში ჩავარდნილ მოძმეს ნიშნს
უგებდნენ.

სალამოთი გოგო ქვეშავებს მიწიან სახლის კუთხეში დააბინავებდა და ნავანშმევს ლო-
ბითი მუცელგატენილი დაწვებოდა და დაიწყებდა ოცნებას ბატონიშვილ გურამზე, რო-
მელმაც დღეს სალამოს მას ირიბად გადმოხედა, თუმცა კარვად იცოდა რომ იგი ამ ბედნიე-
რებას ვერ ეღირსებოდა და მეთოხე გლეხის აბედით დაკოჭრებულ ხელების ალერსი და
ბალნიანი მეგრდი არ ასცდებოდა.

მამამისი ლოგინში ტრიალებდა, დაბადებას იწყებოდა და დედას ავინებდა ბატო-
ნებს, ხელმწიფეს, ღმერთს და მის გამჩენს. ქალიშვილი ყურს უკადებდა, არ ეძინებოდა და
ლობითი მუცელს ჰპერავდა.

რამდენიმე ხნის შემდეგ იგი გურამმა ფეხმძიმედ შეჰქმნა, ფეხზე დგომას ვერ ჰპედავ-
და, სულ იჯდა რომ წამობერილი მუცელი დაეშალა, დედამ წყევლისა და ლოყების პოტნის
შემდეგ გოდარში ჯდომა ურჩია, რომ ფეხმძიმობა მამას არ შეენიშნა. მამას უკვირდა ქალიშვი-
ლის ახლად შექმნილი ჩვეულება, ეჭვი შეეპარა: წამოაყენა, მიხვდა, წალდს ხელი წამოა-
ვლო... მეორე დღეს იგი წისქვილის კოდში მონახეს:—თავი დაეზრჩო.

საბარამანდიოში იდგა დიდი ოტია ბარამანდიას ცხრათვალნიანი წაბლის ოდა, შუაში
ურთხმელის ბოკნები დაწველიყო და წელში ჩატეხილი ოდა ყავრის სახურავით.

ოღის ჟიკან იდგა სამხარეულო, ხულა, სასიმიდნე, მოდგულა, სალორე, წაფერდილი
ჩეჩმა, ბოსტანი და ბოსტანთან ქათმებისაგან ჩამოსკინტლული ტყემალი.

სახლში მუდამ სამარისებური მყუდროება იყო, ზაფხულის არდადეგებში თუ დაირ-
ღვევოდა ეს მყუდროება.

გიორგობა დღეს სოფელში გაჩნდებოდა არღნისა და მუსიკის ჭყვილი. მთვრალი ხა-
ლხი ეტლებით სეარნობდა. ლოფები ირწყოდნენ, ეტლიდან არწყევდნენ და ენა გამო-
გდებული ძღვლები სალაფავად მისდევდნენ.

ოტია ბარამანდიას ოჯახში იყო მრავალ-ჟამიერი, სადღეგრძელოები და ეზოში მოსა-
რთავ მოხდილ ცხენების ჭიხვინი.

ეს იყო გიორგობა დღეს, სოფლის დღესასწაულზე.

ჩვეულებრივ დღეებში ოტია ბარამანდია იჯდა წელამდე დაცემულ წვერებით, ხელში
კრილოსანს ათამაშებდა და გველამა მორავ კუდაბზაკუნს ემუსაიფებოდა:

— მოურავო, რაგვა ნადირობის საქმე? წლეულს მწყრები, მგონია, ბეგრი იქნეს და აბა შენ იცი რაგვა გააწაფიებ მიძინოს.

— დარები ჯერჯერობით კაია და მოსავალზეა დამოკიდებული რამდენი მწყერი იქნება! აი ხომ ყველაფერი კაია, ბატონო, მარა, ერთი რაცხა მინდა მოგახსენო...

— სოქვი!..

— ჭამისეულის ღელე რომაა, ბატონო, იქინე გლეხებს ყურდგელის ცურცი ჟნა-ხავენ...

— სად ბიჭო?!— წამოვარდა ოტია, კრიალოსანი ჯიბეში ჩაიდო და აღგზნებულ თვალებით მოურავს მიაჩერდა.

— ბრინჯოულასთან რომ ჭამისეულის ღელე უხოვს, დიდი ხსტო რომაა, იქინე, ჩემო ბატონო.

— სად იყავი მერე ამდენხანს შე წუწკო!..— დაიძახა ოტია ბარამანდიამ და განაგრძო:— ცხენი ჩქარა და მწვევრები!..

და ცოტა ხანს შემდეგ გაჩნდა ეზოში ტურების წრუბანი, ძაღლების ყეფა, ცხენის ხვიხვინი, წყევა-კრულვა და დიდი ბატონი ოტია ბარამანდია წავიდა სანადიროთ.

ბრინჯოულასთან ოტია და მოურავი კუდაბზაკუნი კურდღლის ცურცლს ამოწმებდნენ, კბილით ჰკენეტდნენ, გემოს უსინჯავდნენ და, როცა დარწმუნდნენ, რომ ნამდვილად კურდღლის იყო, გაჩნდა ძაღლების სუნსული, განაბული სიარული, სანამ კურდღელი 12 ვერსის მანძილზე არ გამოავდეს... გაჩნდა ყიჟინა, გამონთებულ მწვევრებს მოსდევდნენ ზოგი ფეხდაფეხ, ზოგი ცხენით და იყო კვილი:

— ეცი მერცხალა, ჰოჰ, ეცი ჰოჰ! არიქა ჯერანა...

და საღამოზე ბატონს წკეპლით გაბუყუებულ შემწვარ კურდღელს მორათმევდნენ და ოტია თავს იწონებდა თავის მეუღლე კნენა ნიტიფოსთან და მის მხეველ ფუსუტიასთან.

კნენა ნიტიფო, როცა ქუთაისში იყო, ფუსუტიას სტოვებდა ოტიას მომვლელებად და, ოტია, რომ კნენას არ ყოფნა არ ეგრძნო, ფუსუტიას იწვევდა ლოგინში.

თუ ნადირობა არ იყო, ან და იქვე მახლობელ რკინიგზის სადგურზე ბაზრობა, ოტია ბარამანდია ნიგვზის ჩრდილოში იწეა ან და საქიან ბაწრით დადიოდა მამულებში და მიწებს ჰყიდდა.

კვირაში ერთხელ შალომი ან მონოხიე რახილემვილები თუ ჩამოიარდა და კნენა იყიდა ჰირკალს, ფარჩას, მაუდს და სამაგიეროდ მეფართლე ურია რუჯულის ფიცითა და ვადაის ძახილით ტვირთავდა ცხენს ყაჭით, ნიგვზით, კვერცხებითა და ქათმით.

ზამთარში ბარამანდიები ქალაქში იყვნენ და ოჯახი რჩებოდა მოურავ კუდაბზაკუნის ანაბარა.

ეზოში დადიოდა მოურავის ზურგგადატყავებული ქაკი ცხენი და ნაზი კიხვინით ბატონისეულ საპონივით ჩასუქებულ ვაყას ეარშიყებოდა.

მხოლოდ მოურავი კუდაბზაკუნი ყაყანობდა მთელი დღე. აგინებდა ყველას; მოჯამაგირეს, მეზობელს, გლეხებს, ძაღლს, კატას, ცოლს და ყველას. ევაჭრებოდა სამოციქულოდ

მოსულ გლეხებს, საუკეთესო მიწულებს, ვინც მეტს მისცემდა იმას აძლევდა დასამუშავებლად, ტყეს ანადგურებდა, სათევზაო ადგილებს აქირავებდა და ასე უმატებდა ბარაქას პატონის ოჯახს და საკუთარ ჯიბეებსაც ისქვლებდა.

რამდენიმე ვერსის მანძილზე დიდი სოფელი იყო, სოფელში იყო რკ. გზის სადგური.

სადგურთან დამტვერილი და დანჯღრეული ეტლები იღვა და ჩამოქონძილი მეეტლები დადიოდნენ წელში მათრახ გამოაჭობილნი. როცა ეტლი სადგურიდან დაიძროდა წუწვი ძაღლები სამი ვერსის მანძილზე უტყდიდნენ მას სოფლის გზაზე ენაგამოგდებულნი, ერთი მტკაველი ტყავი რომ ჩამოეხრათ ეტლის ჯინზე და მეზე ერთი ორომტრიალით, ყვეით, და ყუილით გადაცენილიყენენ ორლობეებში რომ ეტლზე ჩამოხეული ტყავისათვის საკუთარი ტყავიც მიეყოლებინათ.

სადგურში იყო დეპო. დეპოში 50 კაცამდე მუშაობდა და ყოველ დღით 5 საათზე აბლავდებოდა საყვირი. მუშები მიდიოდნენ სამუშაოდ.

სოფელში იყო ერთადერთი სასწავლებელი აბრიო:

2-классное училище Министерства Народного Просвещения.

რომელსაც გარდა მასწავლებლებისა და რამდენიმე კაცისა ვერავინ კითხულობდა და აფთიაქი, რომელსაც ეწერა:

ა ზ თ ი ე ქ ი

მერე რუსულად:

А П Т Е К А

და შემდეგ უცხო ენაზე:

A p o t h e k e

Провизора И. А. Конордова.

დაბაში იყო აგრეთვე პრისტავის სამმართველო, სასამართლო, ფოტოგრაფია და პატარა ბაზარი. მასწავლებლები დადიოდნენ ყვითელ ფოლაქებიან დიაგონალის მუნდირებით, კაკარდიან ვახამებულ ქუდითა და ქოლგით.

აფთიაქში ბინძურ ხალაიანი პროაიზორი შუშიდან შუშაში რალაც წამალს ასხამდა და სოფლის ბიჭები მოწიწებით უცქეროდნენ მას და ათვალაიერებდნენ კედელზე ჩამორიგებულ შუშებსა და ოქროს წყალში მოელვილ გიპსის ბიუსტებს. პრისტავი იუპეტირივით ბრწყინავდა ოქროს პაგონებში და გალაქულ ჩექმების ქრაქუნთ ფერს უკარავდა კბილ დამძკრალ ბებერ ქენინებს. ფოტოგრაფი დადიოდა თავის აპარატით სოფელ-სოფელ სატიროლებზე და კუბოში ჩასვენებულ მკვდრებსა და ქარისფლებს იღებდა. მის აბრას ეწერა:

Фотография П. А. Чикоридзе და სურათები იყო გამოკრული:

ბუტაფორიულ დიდ ლოდთან წამოწოლილ: იყო თმაგაჩეილი სტრაჟნიკი თოფითა და პლასკით, იქვე მერე სურათში ტელეკრაფისტი პოეტი ვალოდია ირინეშვილი შამფურზე გაჩაჩხულ გოჭივით გაჯკიპულიყო, ბრაუნინგის სისტემის რევოლვერი შუბლზე მიედო, ვითომ თავს იკლავდა, და სოფლის გოგოები ჩერდებოდნენ მის წინ, ცრემლებს კაბის

კალთით იწმედდენ და თავმომწონე პოეტი ტელეგრაფი ტი დღეში ხუთჯერ ჩაიარდა თავი-
სი სურათით დასაჯობლად და თვალ-ყურის სადევნებლ. დ, თუ რა დიდ შთაბეჭდილებას
ახდენდა მისი ტრაგიული სახე და აღფრთოვ ნებული სწერდა სატელეგრაფო კანტორიდან
მოპარულ ქაღალდებზე ლექსებს, რი გორ მოსძღვდა სიცოცხლე, რა ძნელია სულით ობ-
ლობა და როგორ აწამებდა ისოფლიო სევდა.

დაბაში იყო სასამართლო და აქ დადიოდნენ ქვრივი ქალები, ობლის მზრუნველები,
გლეხები, ხიზნები და სამართალს ეძებდნენ. სამართლის ქურუშები:—აბლაკატები, დადიოდ-
ნენ ყურში გარჰობილ კალმისტარებით, ჯიბეში მელნით, მარკებითა და თხოვნის ქაღალ-
დებით ქიმიურ მელანში ამოქვეარქნილნი და თითო თხოვნას წანეთად სწერდნენ, ქუდი დაუ-
ბანელ თავის გამო ვაჭონილიყო და შავად ლაპლაპობდა.

ბაზარში იყო სამიკიტნოები, სადალაქო, საყასბო, მეხილეები, მეკუბოვე და პარკის
„ფაფრიკა“. სამიკიტნოების წინ თამაშობდნენ ნარდს, დომინოს და ქალაღს, როცა პრის-
ტავი ჩამოიარდა, ქალაღს წალავდნენ. ერთად ერთ დალაქს მთელ დაბაში ჭიამაია ერქვა.
იგი ტოლოტოის მიმდევარი იყო, ხორცს არ სჭამდა, სამაგიეროდ პირის პარსვის დროს
მუშტარს სისხლს უხვად ადენდა და გაპარსულები სადალაქოდან გამოდიოდნენ ყბა ახვე-
ულნი, როგორც საოპერაციაო კაბინეტიდან.

აქ დასწერა ტელეგრაფისტ-პოეტმა ირინეშვილმა თავისი შესანიშნავი პოემა „ქართ-
ველთა სისხლი“, რომლითაც საქართველოს მინდორ-ველები არის მორწყული.

ძაღვები ყასბებს არ ასვენებდნენ და მონღოლთა ურდოებივით ესმოდნენ თავს ყე-
ფით, ღრენით და ყასბებს დღეში რამდენიმეჯერ უხდებოდათ მათი იერიშების მოგერიება,
ამის გამო მათ პრისტავს განცხადება მიართვეს და მოითხოვდნენ თავდაცვის კომიტეტის
დაარსებას.

სამიკიტნო ორი იყო:

ერთი:

ხარჩოვნია „მოღი მნახე“

„მახოია ავ არის“

მეორე:

რესტორაცია „ნუაკოლ“

„ხარჩოვნია „მოღი მნახეში“ მეარღნე მახოია არღანს უკრავდა, არღანზე მიკრული
იყო შიშველი ქალის უწმაწური სურათი და ეწერა: Одеса, Нечая Волковская, 191, ბახოია
ჯღამაძე.

დაბაში ერთად ერთი ქუჩა იყო იაკვი წერეთლის სახელობაზე.

სადგურში მატარებელი მოვარდებოდა კივილით, ოხვრით და მიყრუებულ დაბაში ას-
ტებდა ერთ ალიაქოთს.

აჩქარებული რგზავრები ფუსფუსით ჩამოდიოდნენ, ურიები ზოხჩებითა და რკინის არ-
შინით ვაგონის კარებში იქედებოდნენ და იყო სულწასწრებულ მგზავრების ლანძღვა-გინება
და ურიის ფრცი-სილაგარდი.

თუ ს. ზაფხულო არდადეგები იყო, სადგურის პერონზე სეირნობდნენ საზაფხულოდ
ჩამოსული გიმნაზიელები ზროლინითა და ქოჩით გაპრიალბულ და გადაჯოფელ თემებით,
შარჯლის ყოშებზე „ნეტრიკებით“ და ყავიფერ წინსაფრიონ კაბაში გაწოწობილ სადგურ-
ის უფროსის ქორფლიან მსუქან ქალიშვილს ეარშიყებოდნენ და თან პაპიროს „სიმპათიას“
ეწეოდნენ.

სახელი მათი იყო ტარიელ და ნესტან-დარეჯან, რომეო და ჯულიეტა, ბირდლი და
კუკუნია...

პერონზე იყო დიალოგი:

ტარიელ:— და აი ყოველივე ამის შემდეგ, თქვენ წარმოიდგინეთ, რომ მე მაინც პლა-
ტონიური სიყვარულის ნომხრე ვარ...

გავაგაიქებული და ფეხნახვრელი ნესტან-დარეჯანი უპასუხებდა, რომ სიყვარული ნამდ-
ვილად არის და იგი აუცრლებლად პლატონიური უნდა იყვეს და მას მეტად აკვრებებს მის
სეპარატრული მიზნები (სიტყვა სეპარატრული მის თავისებურად ესმოდა და თავი მოსწონ-
და ამ სიტყვის ცოდნით), მაგრამ ყოველივე ეს მათ ხელს არ უშლიდა, რომ ჟამსა სეირ-
ნობისას, აკაკის „სულიკოს“ დამღრების შემდეგ, გიტარა გვერდით გადაედოთ, ერთი მეო-
რისათვის საუკუნო პლატონიური სიყვარული შეეფიცათ, ორიოდ ტაეპი „ვეფხის ტყაოს-
ნიდან“ ეთქვათ და იქვე გზის პირას ჩახუტებულნი და აქოშინებულნი ანწლებში სრულიად
არაპლატონიურად ჩაწოლილიყვნენ.

დაბაში ყოველ პარასკევს ბაზრობა იმართებოდა და მთელი დაბა ერთი დღით მო-
ცოცხლდებოდა.

პირახვეული გასათხოვარი ქალები ჰყიდდნენ ყვერულებს, დედლებს, კვერცხებს, ყაქს
წინდებს იყო გოჭის ქყვირილი, ურიების ყვირილი და დედაკაცები ყიდულობდნენ კეცებს
ჩითს, ბუბლიკებს, ფარგას:

მაქანკლებს მოჰყავდათ სასიძოები და სასძლოები ვადანახულებლად, საქმეებს არი-
გებდნენ, მზითავს ანგარიშობდნენ, ქორწილს შემოდგომისთვის ნიშნავდნენ.

ქორწინება ღამეს ნეფეს დედოფალს უტალიდნენ და, როცა დილით სიძეს გაეღვიძე-
ბოდა, ნახავდა რომ ვიღაც უკბილო გასათხოვარ დედაბერთან იწვა, მაგრამ რას იზამდა
ბედს ურიგდებოდა, ცოლს გამოძეიმელს უგინებდა და მაქანკალს პირსა და პტიოსნებას
დოქნის სვეტებზე მიხმული ცხენები ერთი მეორეს ახტებოდნენ, კისერში ჰკბენდნენ.
ჭიხინობდნენ და შეზარხოშებული თავად-აზნაურობა სვამდა საქართველოსი და მთელ
ქვეყნის თავად-აზნაურობის სადღეგრძელოსა და თავს რუგეშებდნენ რომ თავად-აზნაურო-
ბა ჯერ ყველგან მაგრადაა და ქვეყნიერებას არაფერი უჭირს.

— რომელიც რომე... დალიე... შენი ქირიმე... თუ არ დალიო, შეგირცხვა ულაში და
გვარიშვილობა...— ისმოდა სამიკიტროდან და მახოია არღანზე „სუსანას ჰენას“ უკრავდა

ზახტულში ჩამოსული ინტელიგენცია ყოველ შ ბათს „ვეჩრებს“ მართავდა. პიესები იდგმებოდა იოსებ იმედაშვილის „ცხოვრების საკვიდან“: „ადუკატი მელაძე“, „ქუთაისა მქარს“ და „ურიელ აკოსტა“. ინტელიგენციას ამ სოფლის მასწავლებელი, ტელეკრაფისტი-პოეტი ირინეშვილი, სადგურის უცროსი და მისი თანამოსამსახურენი, პრასტავი, ფერშალი, პროფიზორი და მოწაფეობა შეადგენდა.

„ვეჩრებსზე“ ინტელიგენცია არშეყობდა, ერთი მეორეს კონფუტეებს აყრანდენ და ბასობდნენ ლიტერატურასა და დრამაზე. ერთს ყველას ფილოსოფოსი ოგიუსტ კონტი ერჩია (ოგიუსტ განსაკუთრებულ ინტონაციით წარმოითქმოდა) და მეორეს პოეტი კანტი. ერთი მოწაფეთაგანი ლაპარაკობდა როსისსა და ბატისტინის გენიალურ დრამატიულ ნიჯზე. ეს იყო აპოგეა განათლებისა და, თუ ორიოდ სიტყვა შეეძლო ეთქვა ვინმეს ბალეტისა და მეტეორიტების შესახებ, ეს ხომ მთლად უკეთესი.

„ვეჩრეი“ გახურებული იყო და სოფლის დედაკაცები ალულის, გორტენზიების, ბეოლისა და ლობის ძირებში მიმალულნი, უცქეროდნენ როგორ ატარებდა დროს თავად-აზნაურობა და ინტელიგენცია, ლოყას იპოტნიდნენ, კრუსუნობდნენ, ჭორაობდნენ.

— ღმერთო, რავე არ დ შეფსება აი თვალეები ამის შემხედვარეს!..— მოსთქვამდა ერთი მოხუცი დედაკაცი, შავ თავშალს იფუთინდა და დანაოჭებულ ტუჩებს პრუწავდა.

— ერთი ამ სასიკეთოდე ძღაბს უყურე, რავე ეხუნტრუცება ბატონიშვილს, რავე დოლომიწა არ ვაგისკტება, შე არ ვადასარჩენო და თან არ ჩაგიტანს!..— ჩურჩულობდა მეორე და გადაშულამების შემდეგ, როცა ნაქეიფარი თავად-აზნაურობა მიეცემოდა თავაშვებულ ლაზლანდარობას, დედაკაცები თავშალის ფუთნით, წყევა-კრულვით მირბოდნენ სახლებისაკენ აოფლის ორლობებით, ალვიძებდნენ კინწისკვრით თავის ვასათხოვარ ქალიშვილებს და ეკაპასებოდნენ:

— არ დაგინახო იქინე, შე მიწავასახეთქო, არ დაგინახო, თვარა მოგკლავ, სურუმ-გურუმად (ვითომ სოდომ-გომორად) მოგიქცევ მაგ ცხვირს!..

ვასათხოვარი გოგო თვალეებს იშმუშნიდა, ილღიებს მოიფხანდა, გაწეწილ თმებით დედას კაკვირვებული უცქეროდა, მერე მიწვებოდა და ისევ მიიძინებდა.

ეძინა ყველას.

ეძინათ რკ-გზის სახელოსნოს მუშებს, ეძინათ გლეხებს.

თავად-აზნაურობა ქეიკობდა და მაშინ, როცა გლეხები და მუშები ურმებით, თოხებით, წალღით სამუშაოდ მიდიოდნენ, მთვრალი თავად-აზნაურობა მოდიოდა ბანცალით და უქმად დარჩენილ ხმლებით გზის პირებზე ამოსულ ანწლებს ებრძოდა...

მედიკალი

სადაც თერგი და დარიალი გაეს დიდ ღამურას
 შეხედეთ თერგს, გასტროლოები ქონდა დარიალს
 აპობდა შუშებს სიყვარულის ტახტზე დემონი ■
 ვკითხე ცნობები ლერმონტოვს და ღერბ ორბელიანს,
 მყინვარს არაფერს ვადიდებდა, მთას ქუდ ვადახდილს ■
 შენ ნაფოტების ღრმა ყუთები გეგონა ღმერთი
 და ცის კამერა გიგზავნიდა ნახშირს და კენჭებს ■
 შენ აკვანიდან გაიზარდე ლეკის შუბებით
 როცა დიდებულს კავკასიონს თერგს და დარიალს
 მოსწონდა გვარი ყაზბეგების და მაიმუნის სქესი ველური ■
 როცა გულივით ამოგაგდო თერგმა მდინარემ
 შემოგვხვიენ დასაპყრობათ სქელი ნისლები
 როგორც ორბები, სიხარბეში მთები კვდებოდენ—
 ყინვის ისრებით მკერდებ დაჭრილი ■
 შენ განახლობდა ანგელოზი, როგორც გუგული
 შორს ბავშობაში ორივე გავდით გამხდარ ბანკირებს ■
 ეხლა მე მინდა, რომ დაგადგა მარჯვენა ფეხი
 შუბლით ავწიე გუმბათები მრღვევი ღრუბლების;
 მეც დავიბადე ქვის გულისგან თერგელ მდინარის ■
 ოი! მწვერვალო, პერიფერიით ნაძვბო ზურგების.
 მე დარიალი გავიკეთე გვერდებზე მხრებათ
 და გადავყლაპე თვით დემონი ბუტაფორია თერგის ხეობის;
 შენ კი გადგია ლეჩაქივით სამოგრის ორთქლი
 და ფანტაზია მოლლილობის შენ თემებათ გიწყევია შიგნით ■
 ჩამოდი ძირს—არ მინდევხარ გავდე სამოვარს;
 არა გაქვს ფული? მე მოგიწყობ მყინვარის გასტროლს;
 შენთან ვიცეკვებ წარბ მაიმუნს, ფოქსტროტს და მხეცებს
 და გეომეტრულ სისწორეში შენ დადგები როგორც ასტრალი ■
 ეგებ მოხუცი და ყინვებით წელში მოხრილი
 ველარ ახერხებ მოძრაობით გზების აგებას.
 რევტრიბუნალი შეუკვეთავს ზეცას ცხელ ბუხარს

და გაგაშრობენ თვით ზავშები სათბურ ბარგებით

ე! შეგვამჩნიე მთაო მყინვარო

უზრდელობისთვის რომ მომელუშე:

შეიგროვე ნისლთა ბაგაჟი

და ვარსკვლავებთან ეკამათე ნისლებს დაბეჟილს

სწრაფ შევებრუნე კეხი ბაასის (არის ასეთი ვამოთქმა ბარში)

და მამლის პოზით მე მიემართე მყინვარს დიდებულს:

დააძრობთ ზეცას ვარსკვლავის ლურსმნებს

და ვარსკვლავებით მოიქედავთ ყელს საღრიალოთ:

ბარში მობრანდით

და ნამგლის წრეში შეტრიალდით როგორც ბზრიალა

ციცინათელებს შევაგროვებთ თქვენ საღარბაზოთ,

ამ გასტროლისთვის შევაჯიბრებ თქვენთან ეიფელს;

თქვენი გასტროლი დაგვიჯდება ძლიერ იაფი

და იაფ ნიხრით ჩვენ გავყიდით ლურსმნის ვარსკვლავებს

რას ამბობ რას?

რა საჭიროა აქ თქვენი ხარჯვა!

ცაკოკა არ მსურს ვაგიტოლდე პოეტს მომღერალს.

დაძვრა რომ მსურდეს, გზებს მოვრკალავდი

სადაც ნახტომი გაქსელილა ირმის, არჩევების

ხარჯვა რომ მსურდეს. მე მაქვს მუცელი

მდიდარი როგორც სპილოს კბილები ხევის ხმაურის

ბევრს ამოვროშავ, ამოვყრი ნივთებს

ახალ კიღობანს ავაშენებ ნივთების წარღვნის და კატასტროფის

ბრბოს არ სჯეროდეს?

ყინვების მატყლი ჯირკებივით მარტყია გუმბათს

რომ დავახველებ ნაფურთხებიდან აღგება ნივით

რა საჭიროა ნივთთა ყრილობა

როგორც მთებში ველურებს, ტყიურ ყაჩაღებს

ჩვენ დაგვჭირდება ნივთებთ ამბოხი

ეი მესტვირევე მე მდიდარი ვარ

მე გველეშაპი კავკასიის ზღრგზე ვარ ბოძათ

და ყველა ქოლგებს ვამჯობინე ზეცა მტრედების

მრწამს არ იცოდა ანგარიში ჭავჭავაძემ ეტლის მეძარემ

რამდენი ბანკის მე მუცელში გახსნა შემეძლო

მე გავიგონე რომ მყინვარმა ეს სთქვა უბრალოთ

და სამოვრის ორთქლში დაიწყო ძებნა

ბარათაშვილის გაბნეული ფიქრთა ბროლები!
ცნობილი არის პოეტი ქარბი უტიფარობით
და შევავროვე საკამათოდ კიდევ მასალა ■
ეხ მეგობრობი მგონი გეწყინათ
არ ვსურთ ცაკოკა გამიტოლდეთ როშარს მომღერალს
თქვენ რა იცით? რამდენი მყინვარი მეკიდა ზურგზე
რამდენ იალბუჟს ჩემ სტომაქში ქონდა ადგილი
მაგრამ ყოველთვის მე დამძლია ცეკვის სურვილმა
და სიმძიმეებს ვამჯობინე მჩატე სხეული და წრეთა რგოლი ■
უთუოდ მოხვალთ
სადაც მოსულა მზე დიდებული
და გაუვლია პროსპექტზე ტროსტით
ალოკავთ ნახველს
სადაც ღრუბლებმა გაუარეს სტრიქონის კედლებს
და მნათობები გაეკიდენ შეჯიბრებით ველოსიპედებს ■

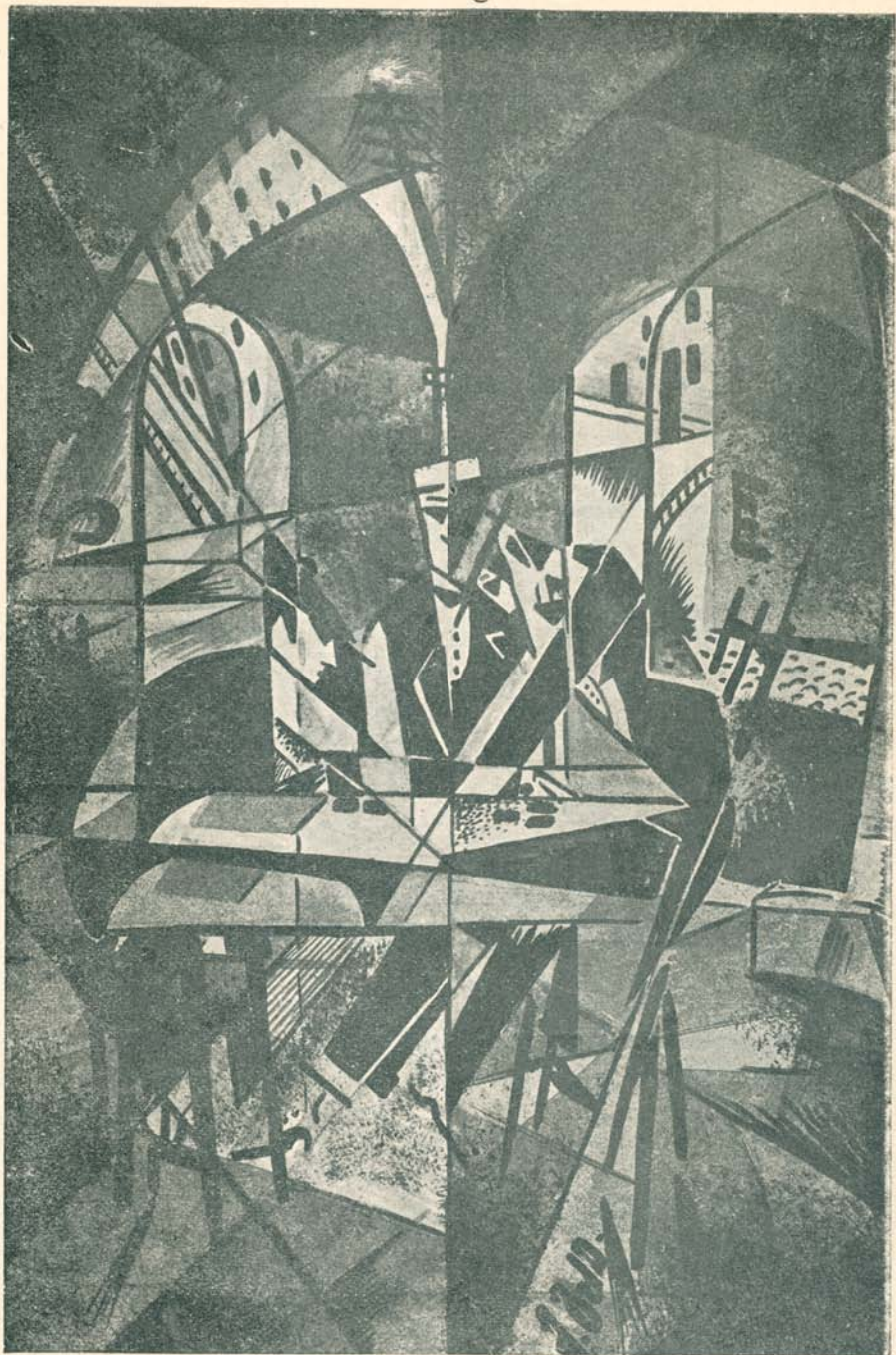
ყინვა?

რამდენჯერ ვიყავ ყინვის ქარხანა
რამდენი სიცხე დაუფნელე ბგერებს აყალოს
და გაზაფხულზე ხმელი გული, ტკბილი ახალი,
რამდენჯერ მქონდა ფინჯანებში როგორც ნაყინი ■
მაგრამ მოვიდენ საშემდეგათ სიმღერები მშიერ თერგივით
და ეხლა ვეძებ ყინვის შუბებს მთებზე მოღერილს
რომ მშრალი გული—სხვათა შორის—
შემხვევებისთვის ჩამოგკაწრო წვრილმან ლირიკით ■

მაშ დავძაბუნდი?

ვერ მიძმობილებ როშარს მომღერალს?
ბარში მობრძანდი
დიდებულ მყინვარს გასაბჭოებულს
დაგნიშნავთ ნიეთების კონფერანსიეთ ■
გვსურს გამოვიდეთ ძლიერ იოლათ
ადარ დაგვჭირდეს აქ ეიფელი
ბილეთი მიტინგებზე და გასტროლებზე
ხელ მისაწვდომათ ყველას იაფათ ■
სადაც თერგი და დარიალი გავს დიდ ღამურას
ორბელიანთან გასტროლები ქონდა დარიალს ■
თერგი ხტის ვეფხვივით,

მიხეილ გოცირიძე

ფეთქება.

მისიელ ზოსიანი

1924.

თერგი მდინარის ყრონტი ღრიალებს,
მყინვარი თერგის სარკეზე დარბის ■
აღმატებით თვითონ ეიფელს
პატივცემულო კონფერანსიე ■
მე თქვენ მოგანდობთ კოსმიურ ძახილს
ამისთვის მოგცათ ბედმა სიმაღლე
სარქველის ქვემოთ საყვირების ვრცელი საკანი
სხვა მოსახმარი თქვენ აღარა ხართ,
ხართ უხეირო ■
წამოდით წინ
ამოაგდეთ თუ გსურთ ვულკანი ■

სექტემბერი.

ინციდენტები

ძალაქში ყოველთვის წააწყდებით სინთეზისკ აგებას

ერთ ქალს კაბაზე პაპიროსის კოლოფი გამოაბა და აყალმაყალი ასტეხა.

ენგო და პაპიროსის კოლოფის ინციდენტი.

დაიჭირეს, მაგრამ სხვას გადააბრალა.

ინციდენტმა შექმა ვაჭრობის განვითარება.

ენგო საქონელს ბაზარზე ჩქარა ასაღებდა.

საზოგადოება „ენგოს პაპიროს“ სწევდა განსაკუთრებით.

შენიშვნა. ასეთი სახელი ვწერა პაპიროსის კოლოფს ინციდენტის შემდეგ. კაპიტალიზმაც გამოიყენა ენგოს ინციდენტი და ბანკის ოპერაციები შეატულობდა თამბაქოს ანგარიშზე.

სალამობით თავისუფალი ენგო განიერი შარვლით სეირნობას მოყვებოდა ხოლმე.

აინტერესებდა ასქალტის ქუჩები და ავტომობილი, რომლებიც უერთმანეთოდ არ ქონდა წარმოდგენილი.

ჯოხი მოპარა ვიღაც მოხუცებულს, რომელსაც შტეინახის აღმოჩენა ახარებდა და მუზეუმის გამგეს მიუტანა.

ენგო მკვლევარი.

სთხოვდა დააწერონ:

სასიქაღულო მოხსენებულის
საგჭენი
ენგოს აღზომიწინა

დირექტორმა პალურისცემით გამოსისტუმრა თავალეზული სტუმარი.

კიბეზე დაუვარდა თავის საყვარელი ქუდი, რომელიც ერთი წლის წინად მოპარა ქუჩაში მძინარე მთვრალს.

გულმოსულმა დასტოვა ქუდი და დაწერა:

დირექტორო
შუადე პატრონს.

დაათვალიერა მთელი შენობა.

მოსწონდა საწვიმარი მიწები და ოცნებობდა.

შენიშვნა: ენგოს პაპიროსი ინდუსტრიალურმა მრეწველობამ შეიძლება საწვიმარ მიწების ოდენა გააყალიბროს. მაშინ შესაძლებელია პაპიროსებისაგან სახლის აშენება, რომელშიაც უნდა ინახებოდეს კოლოფი ინციდენტი.

თანჯრიდან ბავშმა უგემური წყალი გადმოაქცია. ენგო გამოერკვა.

— შენი მამაა დირექტორი?

გადმოათრია და პანლური ამოკრა.

— მთართვი მამაშენს სამადლობელი.

შეიძლება კიდევ გავრძელებულიყო ინდუსტრიალურ მრეწველობისათვის მოგებიან გეგმების შედგენა

ოცნება და ინდუსტრიალური მრეწველობა.

რ მ მ

აქლემს პლაკატი არ გამოეტარებია.

ცირკი.

საოცარი სანახაობა.

სიაოული
მათულუე

სალტომორტალე

ერთი კაცი ასწევს

50 ფუტს.

ექსცენტრიული სან. ხაობა

ჩინელი ცის ფერი კიქით
ყლაპავს საწამლავს.

ენგოს უკანასკნელი ეოცებოდა.

მას ეგონა ქინაქინის კაპსულებით იწამლავდნ თავს და აფთიაქთან ახლოს სიარულს ერიდებოდა.

აედგენა ენგო.

ერთ ბავშს, როსელსაც თავი კომბოსტოს მიუგავდა, ხელი ამოჰკრა და პლაკატს თითი გაავლო

ექსცენტრიული.

რა საჭირო იყო ასეთ დროს ტელეგრაფის მათეულეების გასწორება. | **ენგო და ტელე-
გრაფი.**

— A I I o

15.03

ტელეფონი სწორია, მაგრამ ენგო შერჩა ამოვარდნილ ქვას, რომელმაც შაქრის ყი-
ნულის მადა შეურჩია.

შენიშვნა: თუმცა ვერ ქონდა წარმოდგენილი შოკოლადის ბომბებს რად
აკეთებდა კონდიტიერი.

პლაკატიდან გადმოტანილი შთაბეჭდილებით პონჩიკი არჩია.

ცირკშიაც ყვეისფერ ბილეთებს ყიდდენ.

ახლად შემოსულმა პაციენტმა ირონიულად შეხედა ენგოს შარვალს.

სულ არ უნდოდა ჩხუბი; ეშინოდა პონჩიკს არ შეეკვალა მდგომარეობა.

მაგრამ გულმოსულობის გამო პონჩიკისათვის მუჭი მოეკარებია და კრემი გადმო-
სულიყო.

პირი დააღო და კრემიანი ხელა სახეზე აუწავა მოჩუბარს.

ენგო დაიკარგა.

ბავში ატარდებოდა რომ კეთილ კონდატიერს არ მიეცა მისთვის პარში კრემიანი
შაქარლამა.

ენგო მიდიოდა თავის ნოქართან, რომელიც ერთი კვირეა რაც ენმა- | **ენგო განაგრძო-
რებოდა. ბლა გზას.**

გზაში გაახსენდა, რომ ამხანაგმა ერთი კოლოფი პაპიროსი დაუკარგა; გაბრაზებულმა
მუშტი მოიმარჯვა და გაქცევას აპირებდა,

ამ დროს

თვალი მოკრა ხილის დუქანს, რომ-
ლის წინ მსხვილ მელტუნეს სკამზე დასძინებოდა.

არხინად შევიდა ენგო დუქანში. იაფ ფასებში ურიგებდა ხალხს | **ენგო ვაჭრობა
მრეწველ უბანში.**

მთლი ბაჩირდა.

კავალერი, ალბად ნაკლები დრო რომ დახარჯოდა ლაპარაკისათვის, მოითხოვდა
შორთოხალს.

ენგომ პარკში ჩაყარა

კამფეტები.

ვაშლი.

სხალი.

პონჩიკები.

სუფრის გადმოსაწმენდი ჩვარი და ზევით ფორთოხა-
ლი მოაყარა.

— ინებეთ.

ბავშვმა პონჩიკი მოითხოვა. ვნგომ
პონჩიკებს კრემი ამოსწუნა და
გადასცა.

მომაზადა მარავი. სელტერის წყალში 1/2 გირვანქა მარილი ჩაყარა. შემოსული თანხა გაიყო. ნახევარი პატრონს დაუტოვა და დაწერა

ენგომ შეასრულა მისია.

ვივატრე და პრო-
ცენტები ავიღე

მძინარე მეხილის სკამი მოტოციკლეტს მიაბა. მანქანა გაიქცა და სკამი თან გაიყოლა. მსუქანი მეხილე კი მ-სართომორტალეს შემდეგ მხრებზე შეაჯდა ერთ მაღალ ქრონიკორს, რომელიც ესეც იყო წყლის დასალევად დუქნისაკენ მიეშურდა.

— უკაცრავად.

რეპორტიორი გაზეთისათვის აბრევიატა ცნობებს:

ეტლის ბორბლების ახალი კონსტრუქცია, კავალერის ლირიულ გან-
წყობილებას უფრო ანვითარებდა.

საოცარი ჩვარი.

შენიშვნა: ფორთოხლების პლანტაციები იყო ოცნების საზღვარი. ალბათ კავალერს წაკითხული ქონდა კნუტ ჰამსუნი.

სენსაცია

საიდან გაჩდა ჩვარი.

— ფვჰ.

იცინოდენ. თან გული მოსდიოდათ.

მოაბრუნეს ეტლი და ეძებენ დუქანს.

გამოფიტული პონჩიკიც აპირებს ისტორიას

ეტლიდან მილიციელს დაუძახეს და უჩვენეს ჩვარი, რომელიც ქალაღლის ფაბრიკისათვის გამოდგებოდა მხოლოდ.

ქრონიკორს დღეს მაინც არც ერთი ცნობა არ შეუკრებია.
საჭირო იყო უბის წიგნაკი და ფანქარი.

ასეთი ინვენტარი ლექსებით
მწერლებსაც აქვთ ხოლმე

აღლელების შემდეგ, ხშირად სიცხის დროსაც, ქრონიკორს ჩვეულება აქვს სელტერის
წყალი მიირთვას.

მამბრამ

არაფერი სასიამოვნოა მარილნარევი წყალი, რისთვისაც შე-
დაძლებელია დაატყვევონ პატენტისანი მოვაჭრეც კი.

რატომ დავივიწყეთ ენგო.

ენგომ დაათვალიერა თავისი წარმოება, ანგარიშები ჩაიბარა და გა-
დასწყვიტა ინახულოს ცირკი. ენგო ათვალე-
რებს თავის წა-
რმოებას.

შენიშვნა: საერთოდ ტიტველი ქალები ენგოსთვის მორალური საკითხის გა-
დალაზვა იყო და ხშირად იგი უღაო ქეშმარიტებადღეც მიყავდა
ხოლმე.

ენგოს აკვირვებს აკრობატები. გონია ესეც არის გადმოვარდებოა და მშვიდობიან
რეზულტატებზე მეზობელს შემოკრავს ხელს.

ჭიდაობა მოკმელოზს ენგოს ნაჩვენავი

როლში შედის.

ენგო მოჭიდავე.

წ ა ა ქ ც ი ე ს.

თვითონაც იქცევა და ქვეშ მოიტნევს რამოდენიმე ბავშს.
ცირკის დირექტორს შეატყობინეს:
— სასწრაფო დახმარება.
ტელეფონზე უმალ მოადგა ცირკს შავი ეკიბაჟი.

პაციფისტების სანატორიუმში

ენგო საავათმყოფოში გაჩდა.

თეთრი ტანისამოსი.
კარბოლკის სუნი.
მსუქანი ქალები.
და—სათვალეზიანი ექიმი.

ენგოს ჩააცვეს ავათმყოფის კოსტიუმი. თავი გაპარსეს და ექიმმა დაამტკიცა

„ეპილეპსია“.

ენგოს ეგონა კლოზეტში სთხოვდენ და ცივს უარზე იყო.

— რატომ ხვრინავს ასე ავათმყოფი. განა არ აწყენს ასეთი მაგარი ძილი.

ენგომ ზონახა საშვალემა სალათას ძილის მოსასპობათ. მოხია ქალად-
დი გაზეთს, ავათმყოფს ცხვირში შეუტენა და ცეცხლი მოუკიდა.
თვითონ კი გაზეთის თვალღებება დაიწყო.

ენგო ლაბორან-
ტი

შენიშვნა: ზეალ უთუოდ რეპორტიორი მოათავსებს საავათმყოფოში მომხდარ ამბებს.

პანიკა.

ენგოც გარედ ერევა ავათმყოფებში.

ცეცხლი ჩააქვრეს

მაგრამ

ენგო რომანტი-
კოსი.

საცოდავი ავათმყოფები. მთელი ღამე არ უნდა ეძინათ. რა საქირო იყო ახალი წამ-
ლის მოგონება.

ენგომ საჩქაროდ დასწერა რალაც და ჩუმად ერთ მსხვილ მომვლელ ქალს კაბაზე
მიაბნია.

თვითონ კინო რომანის გმირივით ფანჯრიდან გადაცოცდა და დასტოვა კარბოლკის
მიდამო.

ექიმი ნაწყენი იყო რომ ასეთ დაუდევრობას ადგილი ქონდა საავათ-
მყოფოში.

სავათმყოფო
ენგოს შემდეგ.

მომვლელი ქალი კი ატარებდა წარწერას

სენანი
გათავებულა.

23 წელი.

უფრო მეტი მოგრუნებულ ფოკუსში.

გამრავლებულ ადამიანიდან წარმოიშვა ის, რასაც ჩვენ ვეძახით სიტყვის ახალ არქიტექტონიკას. უფრო ხელსაყრელ დროს შესაძლებელია კიდევ მეტი განზღადობა ამ თერმინის, რომელსაც ხელოვნებაში აქვს ადგილი მოზრუნებულ ფოკუსით.—ეს არის წერტილი პოეზიის ინტელექტისა და ინტუიციის, რომელიც ასე ვითარდება დაუსრულებელ ტევულო ბის ქვეშ.

აიმღვრა ჰამარი.

შესაძლებელია ეს არის ღმიზეზი ამერიკანიზმის გამარჯვების. ეს ფაქტი მოსახმარი არის იმდენათ რამდენადაც მას ენის ცვალებადობაში აქვს უსწორესი მნიშვნელობა. ქალაქი—სოფელი—პეიზაჟი ყველაფერი ერთად დარჩა როგორც ორგანიზაციული მთლიანობა—კრისტალი. ხელოვნება ამ მხრივ ბევრად წინ უსწრებდა უკანასკნელ წლებს: კრისტალიზაცია დაიწყო კუბიზმით. თავის დროს აპას ერქვა საგანი ექვსი მხრიდან, შემდეგ ორჯერ ექვსი მხრივ, და კიდევ გამრავლების თეორია. აქედან დაიწყო სიტყვის კატასტროფა.

ტენიკის განვითარება ვერ დაიტია იმ საზოგადოებრივ სოციალ-ეკონომიურმა ორგანიზაციამ, რომელიც სახელდება კაპიტალიზმით.

საჭირო გახდა შექმნა ისეთი ადამიანის, რომელიც არ სუნთქავს, არ სჭამს, მაგრამ მოძრაობს უფრო მეტად ვინემ, მე შენ, ის, ან საზოგადოთ ყველა.

რკალის გასარღვევად საჭირო იყო შექმნა ისეთი სოციალური პირობების, რომელიც მისცემდა ფართო გასაქანს ტენიკაში მოძრავ ენერჯიას. გზა არის წინ რევოლიუციების ნახევრად ფეოდალურ ქვეყნებში მოხდა ორთქლმავალის დაკვილება. ევროპაში, როგორც ყოველთვის, ეს მოვლენა მოხდა მორიგი ფერისცვალების სახით. საბოლოო საზღვარი მაინც რევოლიუცია არის.

შენიშვნა: ჩვენს ტერიტორიაზე განსაკუთრებით ვიგრძენით ეს უკანასკნელი. ჩვენ ხელშევიდეთ ტენიკის მამოძრავებელი ელემენტი მანქანა. შესწავლა მანქანათა მოწყობების—აე უახლოესი ამოცანა საბჭოელი მოქალაქის. მანქანა თვითონ რჩება ობიექტით კოლექტიური შესწავლა აი ელემენტისა აადვილებს ფართოდ კონსტრუქტივიზმის გაგებას (ფაქტი; რუსეთის კონსტრუქტივიზმი).

მსოფლიო ომის შემდეგ ტენიკაში დამკვიდრდა ამერიკანიზმი. ტაქტიკა არის სისწრაფე. ერთის შეხებით ბუქყრა:—წუთი ერთი—მოვლენა უთვალავი. უთვალავი გამოდის ერთ მთლიან ერთეულად, რომელიც ერთ წუთის წინ იყო უსასრულოდ დიდი. რამდენათაც ამ მრავლინობასთან გვაქვს საქმე იმდენათ მცირდება ამთვისებელის საშუალება ის, რასაც უწოდებენ სიტყვების კომბინაციას. საზღვრების ცნების არსებობა დიდი ხანია წაშლი

ლი იყო ადამიანის მეხსიერებიდან. მოვლენის მთლიანობის შემდეგ დაგვრჩა პერსპექტივები ახალი ენის, რომელსაც ჩვენ ვუწოდებთ ინტერნაციონალურ ენას. ყველაზე უფრო საგრძნობი გარემოება ხალხურ ენასთან და ხალხურ შემოქმედებასთან დაკავშირებით, რომელსაც რასაკვირველია არ ვაღიარებთ „ზოგიერთ ბალასტი“-თ. ყველაზე უფრო საშიშია ეს უკანასკნელი ფსიქოლოგიურად იმაჟინიზმით გადმოცემული. მიუხედავად ამისა მსხვერპლი ბევრი შეიწირა. (ფაქტი: ა. კრუჩინინი სლავიანურით ყარს. ამ გზას შერჩა ნაწილობრივ ზოგი კონსტრუქტივისტიც). მაშასადამე ხალხური შემოქმედების და თანამედროვე ენის გაგება გამიჯნული უნდა იყოს. მას მტკიცე კავშირი უნდა ჰქონდეს ტექნიკასთან და არავითარ შამთხვევაში ისტორიის ხრამში არ ურდა გადაიჩეხოს. შეიძლება ეს იყოს **ველიმირ ზღებნიკოვის** მთელი პოეზია, რომელიც ჯერ კიდევ ასაზრდოებს მრავალ თაობას. მაგრამ ამაზე სხვა დროს. ჩვენ გადავშალთ პერსპექტივები ენის ინტერნაციონალობის რომლიდანაც უშუალოდ მოდის პოეზია—ინტერნაციონალური ღირებულება.

წინასწარ მოვახდინოთ ცნების ასეთი დანაწილება:

ასო—ერთეული

სიტყვა—ასოების კომბინაცია. საგნის სახელი.

ასოების რაოდენობის შესახებ შეგვიძლია იეროგლიფებიდან ვილაპარაკოთ. ბგერის გამოხატვაში მდგომარეობს ასოს ცნება. რაც შეეხება თვით სიტყვას, წერით მეტყველებაში იგი გაცილებით უფრო ადრე შემოიქრა ვინემ ასო, მაგრამ არა როგორც ასოების კომბინაცია, არამედ როგორც საგნის გამოხატულება. დროთა ვითარებაში მოხდა ასოების დისტილიაცია. **დღეს ასო გამოხატავს ბგერა-ქუჩა-მოძრაობას.** აქამდე დავიდა სიტყვაც. ერთი პერსპექტივა სიტყვის და ასოების გაერთიანება არის. ამნაირად სიტყვა შეიქმნა მოსახმარი სხვა ობიექტის მოძრაობის, ან ასოს უტილიტარობა იმავე მოძრაობის: ამას ვუწოდებთ ჩვენ ზემოთ დისტილიაცია.

ავიღოთ მოვლენა: ადამიანს მოხვდა ელექტროს ნაკადი რომელმაც მთლად დაიარა სხეული. ის ყვირის **ვაიი**. თუმცა ეს სიტყვა ახალი დროის გამოგონილებას არ ეკუთვნის, მაგრამ ცხადია ის შეგვრჩენია და შეგვრჩება თავის-თავად. აქ გამოიხატება მთელი ის წინდროული განცდა, რომელიც შესაძლებელია ერთ და იმავე დროს იტვედეს ჰიუგოსაცა და დოსტოევსკისაც. ყოველ შემთხვევაში წერტილი ამ ორი ლიტერატურული ტიპების მაინც ეს სიტყვა არის. (**დახასრულ ვამტკიცებთ, რომ ამ სიტყვას აქვს ინტერნაციონალური ღირებულება**).

ოჯახური დანაწილების უნიადაგობა ყველაზე უფრო სჩანს თანამედროვე ენაში. ეს არის დებულება ზემო ნათქვამის დასამტკიცებლად. სიტყვათა შორის მაინც ვპოულობთ უდიდეს კავშირს, რომლითაც შესაძლებელი ხდება დებულების უდავოთ მიღება, ერთის მხრივ იმ მოსაზრებით, რომ ხმარებაში დარჩა დაწმენდილი ასოები (ზოგიერთ თანხმოვანების შეგნებული გადაგდება ხმარებიდან. გამონაკლისათ გვრჩება ვ, ლ, რ, ხ, ბ, დ, ფ და სხვა და სხვა, და მეორეს მხრივ ტექნიკის ლექსიკონის სწრაფი ზრდა. შესაძლებელია ამ უკანასკნელით დაიფაროს ენა საბოლოოდ, მაგრამ ეს მაინც არ ნიშნავს რაიმე მოძრაობის

გამოხატვას. რამდენათაც მრავლიანდება ეს მოძრაობა, იმდენათ მცირე სიტყვები გვრჩება ზმარებაში ამ მოვლენების ათვისებისათვის. აქ არის კრიზისი სიტყვის და კატასტროფაც. სათანადოთ არსებობს შებრუნებული ფოკუსი ასეთი დაპირდაპირების. სხეული ერთი, დროის ერთეული, და მოვლენების მრავლიანობის ინტეგრალი. ერთსა და იმავე მოძრაობას ქმნის ორი საგანი. მოძრაობის ერთობლივობა შლის ამ საგანთა რაობასა და სხვა და სხვაობას, რომლის მიხედვით გვიხდება საგნების სახელების გამოხატვა ერთობლივობის მიხედვით. ამ ერთობლივობაზე არის აგებული კონსტრუქტივიზმი. ეს—მეორე..

მესამე პოლიუსიც არსებობს. სახელდობრ, აზროვნების ეკონომიის პრინციპი, რომელსაც დღემდე ასე თავგამოდებით ექაჩება სხვა და სხვა მეცნიერება. ჯერ კიდევ მარინეტი დადგა ამ ფაქტის წინაშე, მხოლოდ ამიტომ აქვს მას „კოლუმბის“ ტიტული. მან აღიარა რომ მოძრაობაში თავისთავად არსებობს აზროვნების ეკონომია. რამდენათ მისაღები და მართალი იყო ეს უქანასკნელი კანონი ამას ჩვენ ვამჩნევთ განსაკუთრებით ოპის შემდეგ, რომელიც საბოლოოდ დამკვიდრდა ხელოვნებაში (მხატვრობა).

ამნიარად ნიადაგი უკვე დამზადდა და ჩვენ ვუახლოვდებით სათანადო მომენტს, რომელიც რაც უფრო დაჩქარებით მოხდება მით უკეთესი. ყველაზე მეტად ამას იგრძნობს ალორძინების წინ მდგარი კაცობრიობა. ეს იქნება ტრანსფორმაცია გაუმეორებელი. ჯერ-ჯერობით კი გზა ტრანსფორმაციისკენ.

გამძლეობის საკითხი და ხალხური კოეზია.

უფრო დიდი საკითხი, რომელიც დღემდე აწვალებს ხელოვანს—შემომქმედს—პოეტს და ყველა უსუნო გაზეზს არის გამძლეობის საკითხი. საგნის უტილიტარობამდე დაყვანამ მოითხოვა ხელოვნების დაყვანაც უტილიტარობამდე. ამის მაგალითი თუ ვნებათ არის რუსეთის კონსტრუქტივიზმი ილია ერენბურგისა. ჩემს წინ სდგას უზარმაზარი ქანდაკება ლექსი და რომელიმე მოსახმარი საგანი—ნივთი. ყველა მათგანის ღირებულებათა გადაფასება ხდება ჩემში. ყველაზე უფრო ვირჩევთ მოსახმარ ნივთს, რომელსაც შეუძლია შინც ცოტა. თუ ბევრად, დააკმაყოფილოს ჩემი ზოგიერთი მოთხოვნები. მოკვდა მუნჯი „მოსე“ და ეს ღირიული ტენორით გაქიანურებული ლექსი. გვრჩება საგანი, რომელსაც მოხმარების თვისება აქვს. მიზანი აქ გარკვეულია: მე მინდა ეს ქანდაკებაც და ეს ლექსიც გადავაქციო ისეთივე საგნად როგორც არის ეს ნივთი. აქედან ბუნებრივია ტატლინის „კომინტერნის ძეგლის პროექტი“. ეს საცოდავი ღირიული ლექსი უნდა გადაიქცეს კოლექტიურ ღირიკათ. აქ იჭრება უკვე ღირიკის საკითხი, რომელსაც ჩვენ სხვა დროს დავუუკავშირებთ კოლექტივს. მაშასადამე, აქ აშკარაა ერთი: ხელოვნების სრული მიყვანა უტილიტარობამდე; მაგრამ რა გზით?

აღნიშნულის მიღწევა შეიძლება ხალხური შემოქმედებიდან გამოსვლით. არ უნდა ვიყოთ უმადური „ინტელიგენტი“—ი. ერენბურგი, რომელიც „ახალ ამერიკას“ ყალიონებით ყნოსვას. აქ საჭიროა სხვა მიდგომა და ხალხური შემოქმედების პერსპექტივები ამ დარგში

ფართო ბადეთ არის გაშლილი. ამასთან დაკავშირებით შეგვიძლია გაეხსნათ გამძლეობის პრობლემა.

ყველაზე უფრო ადრე ამ საკითხს შეეხო ველიმირ ხლებნიკოვი (1912—1913 წლებში). გამძლეობის დარგში მან პირველობა ხალხურ პოეზიას მიაკუთვნა. მოკვდა ჰომიროსი, არავინ არ კითხულობს „ღვთაებრივ კომედიას“, „ფაუსტს“, რაინდულ ლიტერატურისაგან არ დაგვიჩენია არც ერთი სტრიქონი მებსიერებაში, მაგრამ ის, რაც საერთო შემოქმედებაა ყოველთვის მებსიერებაში გვრჩება ან უფრო გვრჩება. აი ამას ეწოდება გამძლეობის ხასიათის გამოაშკარავება. შესაძლებელია პუშკინის წყალ-წყალა სტრიქონები დაივიწყოს კაცმა, ხოლო არასოდეს არ დაივიწყოს „გასათხოვარ გოგოს“ სიმღერები, რომელიც რუსეთის ქალთა კოლექტიურ შემოქმედებას ეკუთვნის, და რომელსაც არა ნაკლებ უტილიტარობა ახასიათებს დიდაქტიკას და სხვა სფეროებში. ამიტომ საკვირველი არაა თუ თანამედროვე ქართველი.

„უფლისციხური პარკალი“-ი

უფრო ერთობა ვინემ დავით გურამიშვილით, ან ილიას და აკაკის ლექსებით. მოსახსენებელია აგრეთვე სასიმღერო ლექსები „აბა დელია“, „ლაალე“ და სხვა, რომელთაც უფრო მეტი პირდაპირი ღწნიშნულება აქვთ მუსიკის დარგში ან ლექსის მუსიკალურ ტენიკაში.

უნდა აღინიშნოს, რომ ამ უკანასკნელ მიდგომით ყველაზე მაღლა სდგას ბესიკი და ვაჟა-ფშაველა მაგრამ მათ გავლენიდან თავი არა აქვთ დახწეულნი. ვაჟა-ფშაველას მუსიკა ვერ უერთდება საესეებით მის ლექსებისა და პოემების „ხალხურობას“. ასევე ითქმის ბესიკზე. თუმცა რამოდენიმე ხნის განმავლობაში ისინი კიდევ იტოვებდნენ ხალხურ შინაარსითაც. სხვა დროს ჩვენ შეეჩერდებით ინტერნაციონალური პოეზიის მუსიკაზე და აღბათ იქ შევეჭვებით ამ ორ ცდებს ხალხისაგან „მიბრუნებისას“ ქართულ პოეზიაში.

ამავე მუსიკაშიუნდა ვეძიოთ ჩვენ პოეზიის ინტერნაციონალიზმის გზა. ჩამოთვლილ ხალხურ სიმღერებში ჩვენ ვხედავთ მოძრაობას.

სწორედ ამით აიხსნება მისი უტილიტარობაც. ვერასოდეს ვერ ვიტყვით რომ რუსეთის „ზაუმნიკებმა“ ვერ მიაგნეს ამას. მაგრამ ისეთი გზით წაესიენ მას, რომ ბოლოს და ბოლოს ა. კრუჩინიხი და ი. ზდანევიჩი გადაიქცნენ «Слово о Полку Игореве»-თ. დამტკიცებისათვის აიღეთ

„Дырь

буль

шиль“

და პრაქტიკა ზდანევიჩის „СЛОВОДРОБИЛКА“-სი დაუკავშირეთ ხსენებულს,

„...Боян бо в ещй, аще кому хотяще песнь творити

და სხ. თქვენ აქ გარდა მუსიკალურ ნათესავობისა ნახავთ აგრეთვე „აზრის“ ნათესავობას.

„Слово о Полку Игореве“-ც ხომ მოკვდა. ეს კატასტროფა აუცილებელია იმ პრაქტიკით,

რომელსაც დღეს აწარმოებს 41⁰ მომავლისათვის. აქ თითქო სხვანაირი „ზომიერება“ იყო საჭირო, „რევოლიუციონური ზომიერება“ ხლებნიკოვისა, რომელსაც ერთ დროს კრუჩინინმა აზღვეიც კი დაარქვა... მას არავითარი კავშირი არა აქვს 41⁰ შემოქმედების გზასთან.

მთელი განვლილი გაცვეთილებიდან აშკარა ხდება განძღობის აღმოჩენის სათავეს არსებობა. ამის დამტკიცება. არის მთელი წარსულის შემოქმედება.

ვერ ვიტყვით თითქო ხალხური პოეზია უცვლელი რჩებოდეს. ის თანდათანობით ხალისდება „ფსიქოლოგიურად“ კი. ყველა ერების ხალხური შემოქმედება სიტყვების ზოგიერთ თვისებათა გამო (დაახლოვებით) გახდება საფუძვლები და გასავლელი გზები ინტერნაციონალურ პოეზიისაკენ.

ნოვატორობის საკითხი.

თავის კოსმიურ გამოკონილებებთან ერთად ველ. ხლებნიკოვი შეიქმნა ნოვატორი ხალხურ პოეზიის საფუძვლებზე პოეზიის გადატანისა. სიტყვის მოხერხებული ჯამბაზობითა და გამოცდილებით ის ქმნიდა სიტყვას რომელიც მისაღები არის თანამედროვე შემოქმედებისათვის (ხალხურ). ხლებნიკოვის თეორიას სხვა გვარი გაგება უნდოდა. წინეთ ჩვენ ვახსენეთ 41⁰ ახლა ვახსენოთ ალ. ბლოკიც. ხლებნიკოვის თეორიას ბლოკი სხვა გვარი სახით მიუღდა. ეს „მიდგომა“ დამთავრდა დამარცხებით. აქ გასაოცარი არაფერი არ აყო ალ. ბლოკის „Двенадцать“-ი გარდა ლიტერატურულ პლაგიატობისა დაბრუნდა იმ წუმპეში საიდანაც თვით „Колыда“, ბის სიმღერებიც კი ბრუნდებიან. აქ მოხდა გზის აბნევა, რაც ჩვეულებრივი მოვლენა იყო პლაგიატისათვის. ასე რომ ახალი შინაარსის აგება სადემონსტრაციოთ „საკალიალო“ სიმღერებზე კუროზებით დამთავრდა. ამის მოწამე ჩვენ მალე შევიქნებით. შესაძლებელია გვეუცხოვოს ასეთი შედარება, მაგრამ ამ მხრივ გაუაფშაველა ბევრად უფრო ნოვატორი რჩება ვიდრე ბლოკი, თვით მუსიკის გაგებაშიც კი.

ეს მოვლენა გაგრძელდება ჯერ კიდევ, მაგრამ ეს დროული მოვლენაა უეჭველად. სანამ არ მოხდება კოლექტიური მისვლა საგანთან მანამ ადგილი ექნება ამ შემთხვევას და ხელოვნების ახალი ტრაქტატიც მაშინ დაიწერება. ჯერ კი ადამიანი ნივთის დიქტატურის ქვეშ იმყოფება და ჩვენ მოწამენი ვართ ასეთ შემთხვევებისა: დროებით იბადება რელიგიური მისტიციზმი საგნისადმი, რასაც თან სდევს ადამიანის დაყვანა ნივთამდე. ეს კი წაშლის ენათა შორის განსხვავების საზღვრებს სამუდამოთ. აქედან საბოლოოდ მოდის.

ინტერნაციონალური პოეზია.

პოეზია nec plus ultra

პოეზია აყროლდა გრანდიოზულ სასაფლაოზე ამართულია მრავალი სარკოფაგი. ვერა-
 ვითარმა ბალზამმა ვერ უშველა პოეზიის ლეშს. მიახლოებისას თქვენ გეცემათ სიმყრალის
 სუნი. ასეთ ატმოსფეროში ვერავენ გაჩერდება. ცხოვრების დინამიზმი ხელს გვიწყობს რო-
 გორც ბანდიტები შავიქრებით ძველ პოეზიის სასაფლაოზე და ავაყირავენთ ყველა სარკო-
 ფაგებს. მაგრამ ჯერ არავის აუშენებია პოეზიის მამოძირების კრამაბტორიუმი. საჭიროა
 ოზონატორი. ქორმულა უშხამესი, ახალი ხელოვნება რომელიც იზრდება როგორც სიმ-
 დიდრე შარაგზის ავაზაკების საქართველო ძველიდანვე განთქმულია პოეზიის დეზინტე-
 რითთ. ირგვლივ სხედან კუზიანები ხელოვნებაში. კომიკურ ტილმას წააგავს მათთან ბრძო-
 ლას. საამისოდ შეიძლება მრავალი იყოს საქართველოში დონ-კიხოტი. მაგრამ ყანწიშმის
 გარდაცვალებამ რომელიც ჩუმი აგონიით მოხდა, არავინ ააღელვა. ხდება სასწრაფო ლი-
 კვიდაცია ყველა სკოლების.

ნოტარიუსები საკმაოდ არიან. დღეს ყველამ იცის თუ ვინ არიან ჩვენში პოეზიის
 ჩინოვნიკები. მემარცხენეობის სუროგატი კი არავის აინტერესებს. საჭიროა მტკიცე ვალიუ-
 ტა. ამიტომ ახალი ხელოვნება ერთად ერთია რომელიც შესაძლებელია საბჭოთა საქართ-
 ველოში. რადგან იგი იშვა ომების და რევოლუციის ტრადიციებზე შედმეტია ლაპრაკი.
წარსული რჩება როგორც ფიზიოლოგიის საკითხი. შეუძლებელი ლაპარაკი ძველ პოეზიაზე
 დღეს როდესაც სიყვარული უბრალო სქესობრივ ემოციათ იქცა.

მთვარე ონანიზმისგან დაცლილა.
 ამერი ჩექმისმწმენდელათ გახდა.

და სანტიმენტალიზმის უკანასკნელი ციტადელი დარჩა მხოლოდ ფეხსაღბილი.

ქართულ ხელოვნებას არაფერი არ ახასიათებს. დღეიდან იწყება ახალი პოეტია—
 მუდმივი ძიება ახალი აღმოჩენა, მკლევარის სკალპელი. ტრაქარეტული იარლიკები საჭირო
 არ არის. რევოლუციამ მრავალ პოეტებს პარალიზი გაუჩინა. **ომამდე არსებული პარაფი-
 შერულ-კოსმეტური ქუთურიზმი** ზარბაზნების გრილოში ჩაკვდა. სხვა დანარჩენ სკოლებზე
 ხომ შედმეტია ლაპარაკი. ისინი უფრო ადრე გაქვავდენ. ნამდვილი მემარცხენეობა ომების
 და რევოლუციების ნამდვილი შვილია. რევოლუციამ მოიტანა ახალი გავება.

მასალის.
 ნივთის.

სიტყვის, მსოფლიო შეგრძნობა ჩამოყალიბდა ახალ დინამიურ ნივთში. რევოლუცია
 პოეზიაშიხდება ნგრევის ხაზებით. აქედან ტერორის გამართლება პოეზიაში. რევოლუცია

ჯერ არ გათავებულა. ტერიტორიალურ რევოლუციიდან დღეს გადავდივართ მსოფლიო რევოლუციაში. მაგრამ საჭიროა გაკეთება ახალ ნივთის. ამერიკანიზაცია მასსების აქედან:

ახალი პოეტი.

პოეტი ინჟინერი.

პოეტი პრაქტიკი. პოეზია სადაც ქორმა არის მხოლოდ მოვლენა. თანაც პროცესი. აქედან ყოველი ქორმა არის მოძრაობა. შესაძლებლობა დინამიურ სიტყვის რომელიც სახიერდება ლექსალურ თქმაში. Yers libre-ი კომპრომეტიულად გაკოტრდა. ხდება სიტყვის ემანსიპაცია. აქედან ზაუმი არის განთავისუფლება სიტყვის ყოველგვარ მონობისაგან. საჭიროა ცოდნა: ყოველი სიტყვა ჯერ ხმა არის, მერე შინაარსი. ამიტომ ყოველი სიტყვა მისაღებია ინდივიდუალურად. მაგალითად ჩემთვის სიტყვა „ოფლი“ უფრო ლამაზია ვიდრე „ვარდი“

აზრი.

იდეა.

შინაარსი მეორე ხარისხის ეკვივალენტი. ჯერ კიდევ კარლ მარქსს უთქვამს „იდეა კუჭში იზადება“. თანამედროვე ანალოგია: ტრისტან და არა „აზრი პირში იქმნის“. ტერენტიევის „я не пат том работу пожаю: მე მრწამს პოეზია როგორც რეკლამა. ბიურო.

პოეზია დინამიურობის ყოველ-დღიური გაზეთი.

პოეზია როგორც სალტომორტალური ქრონიკა. თამაში სილყვებით.

პოეტი აკრობატი.

ჟონგლიორი.

ეკვილიბრისტი.

ღეან კოკტო ამბობს: „ჩვენ არა ვართ მეოცნებენი ჩვენ ვართ მკლევარნი“. ახალ ქვეყნების, უცხო ქვეყნების მკლევარნი. ხელოვნება ცხოვრების კორექტორი არ არის, არც ორნამენტიული ფრესკა. ცხოვრება ქაოსია. ახალი პოეტი არის ორგანიზატორი კონსტრუქტორი ამ ქაოსის. ახალი პოეზია როგორც აქტუალური ძალა ერევა ცხოვრების ყოველ-დღიურობაში და ან გადაადამებს ან სრულიად სპობს ძველ დრომოქმულ ღირებულებებს.

არავითარი მემარცხენეობა არ არსებობს ექსპრესიონიზმი ლიმონათის იარლიკია. გერმანეთის თანამედროვე ხელოვნება გაზია რომელიც ვერ ეტევა ბოთლში და ყოველ დღე მოსალოდნელია მისი აფეთქება. მაშინ იარლიკი თავის თ ვად გაქრება. არის მხოლოდ ორი გამოსვლა. 5 თებერვალი 1920 წელი პარიზში და 23 მარტი 1923 წელი თბილისში. აქ გეოგრაფია არაფერ შუაშია. რა არის დადა მაგრამ ამაზე შემდეგ „დადა და რევოლუცია“.

1. თ ვ ი თ პ რ ე ტ ი კ ა ზ ე

(შესავალის სახით).

ობიექტიური პოეტიკა, როგორც დამოუკიდებელი კვლევა-მოსაჩვენარი ილლიუზიაა მხოლოდ. ეს შეუძლებლობა მართო თანამედროვე აზროვნების რელატივიზმით არ აიხსნება.

პრობლემის სრული კონცეპციის მოსახაზავათ, აუცილებელია მისი განყენება საკუთარი ინტერესებისაგან და უშუალო განსჭვრეტა.

პოეტიკას კი უფრო ხშირათ ქმნიან პოეტები, რომლებიც ცხადია, თვითონ არიან მოქცეული პრობლემის ორბიტში, დაყენებულ საკითხის რკალში და შექველათ ფარავენ მის დიდსა თუ პატარა ნაწილს.

აქ ყველაზე მეტათ წარმოსადგენია ის ბადე-გარსი, როიელიც ბერგსონის აღმოჩენით, მოვლენისა და მის ამთვისებელს შორის ჩნდება (უკანასკნელის ინტერესიდან გამომდინარე) და სპობს შესაძლებლობას ფაქტის ყოველმხრივი ხილვისას.

ამიტომ პოეტიკაში ყველაზე მეტათ: „რაც ფაქტია,—არ არის ფაქტი“, რაც ქეშმარიტებაა მხოლოდ ნაწილია ქეშმარიტების.

ლიტერატურული კრიტიკა—ჩემის წარმოდგენით—ანალიტური განგრძობაა შემოქმედების სინთეტურ პროცესისა იგი პოეზიაში მოქცეულ რკალების გახსნა და ექსპოზიცია.

ამიტომ პოეტიკა, რომელიც ერთის შეხედვით თითქოს მარშრუტს უხაზავს პოეზიას, თითქოლიანდავს უკებს პოეზიის ექსპრესს,—ნამდვილათ: უკვე წინასწარ განსაზღვრულია თავის ნააზრევში

როგორც ლოდიკა ნააზრევის შემდგომი რევიზიაა და თვით აზროვნებას პროცესისათვის უმნიშვნელო, ისე პოეტიკა, შემოქმედებაში უკვე დამკვიდრებულ მიღწევათა ანალიზია და თვით შემოქმედებას არაფერს მატებს.

არგუმენტაციისათვის:

მაგალითათ რას აძლევს თანამედროვე რუსულ პოეზიას თუნდ ისეთი საინტერესო სპეციალური ნაშრომები პოეტიკის საკითხებზე, რომლითაც ეხლა ბიბლიოთეკის თაროებს ავსებს „academia“-ს გამომცემლობა.

ეიხნებ უში, ტომიშვესკი, ჟურმანსკი და სხვები, რომლებიც ამუშავებენ საკითხებს რუსული ლექსის მელოდიკის, ინსტრუმენტოვკის, მეტრთკის, რითმის და საერთოთ ლექსის ტეხნოლოგიის შესახებ, მხოლოდ მიღწეულ კომბინაციათა ილლიუსტრაციას იძლევიან, მაგრამ მათი წიგნები ვერც კი მოასწრებენ ვიტრინებში მოქცევას, რომ ახალი პოეზიაში მიღწეული შესაძლებლობანი სპობენ კანონათ აღიარებულ მეთოდებს.

ამ რიგათ, თანამედროვე განწყობილებაში პოეტიკის თეორიას არ შეიძლება დაეკისროს პოეზიისათვის ტრაქტატების შექმნა და მისი მომავალი კონტურების შემოფარგვა.

მას ერთი მნიშვნელოვანი მისსია რჩება:

არსებულ საპოეზიო მიმართულებათა პოზიციების დაზვერვა, და მათი შეფასება:

აქედან: პოეტიკა და ლიტერატურული კრიტიკა დღეს გადაქცეულია ბრძოლის საუკეთესო იარაღათ საპოეზიო შკოლათა შორის.

კიდევ არგუმენტაცია:

თანამედროვე ფრანგული პოეტიკა შკოლების მანიფესტებითა (როგორც, მაგ. მანიფესტები „la pieiade“-ს „la Muse Française“-ს და სხ. ჯგუფების) და საღისკუსიო ნაშრომებით განსაზღვრება.

ჟან კოკტოს, ჟიულ რომენის, ჟორჟ შევენურის, და სხ. თეორეტიული ხასიათის ნაწერები მხოლოდ პოლემიკაა და ბრძოლა საკუთარ ლიტერატურულ „credo“-ს გასამტკიცებლათ.

და ჩვენი წერილიც ამ თავითვე გარკვეულია თავის მიზანში: იგი იწერება ქართულ პოეზიაში დაყენებულ შმორის სალიკვიდაციოთ და იმ პოზიციების საბოლოო დარღვევისათვის, რომლებზედაც კიდევ სდგანან ქართულ პოეზიის ავტორიტეტული თუ არა ავტორიტეტული რუტინები.

კიდევ ერთი განმარტება.

ქართული პოეზიის მიმართულებათა გადაფასების დროს ჩვენ ზოგჯერ დაგვჭირდება შევეხებით ლიტერატურულ „პიგმეებსა“ და „დაუსრულებლივ პატარა სიდიდეებსა“.

ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ გავანადგუროთ ამ მოლეკულარულ ბაცილების ატმოსფერას მწხამავი გავლენაც.

რომ გარკვეული იქნეს ის იდეოლოგიური არე,—ის სტრატეგიული პუნქტი, საიდანაც ჩვენ ვუმიზნებთ დღევანდელ ქართულ ლიტერატურას, საჭიროა წინასწარ კონკრეტულათ მოიხაზოს ჩვენი „მემარჯვენე ხელოვნებისაგან“ დაშორების მთავარი მომენტები.

ამიტომ ამ წერილის პირველ ნაწილში ჩვენ გადავსჭრით ზოგიერთ ცენტრალურ პრობლემებს თანამედროვე ხელოვნებისას.

2. ფორმა და შინაარსი.

ეს საკითხი დიდ ხანს წარმოადგენდა პოლემიკის საგანს. ხან ერთის, ხან მეორის მხარეზე იხრებოდა პრიორიტეტი. ამ ნიადაგზე ჩნდებოდენ მთელი ლიტერატურული შკოლები. ჩვენ მიერ საკითხი სწყდება ასეთ დუალიზმის სრული უარყოფით.

ფორმა და შინაარსი ორი განუკვეთელი ელემენტი შემოქმედებისა, ისე უსაზღვროთ გადასული ერთი-მეორეში, რომ დაკარგულია მათ შორის შეხვედრისა და განსაზღვრის წერტილი. რადგან აფორმული არაფერია, ხოლო რაიმე ფორმული კომბინაცია უშინაარსოთ არც კი წარმოიდგინება, ამიტომ ყოველი ახალი ფორმა. გულისხმობს ახალ იდეას და პირიქით. ამ რიგათ ფორმისა და იდეის პრობლემას ჩვენ ესჭრით მონისტურა თვალსაზრისით. აქედან ნათელია ძირეული შეცდომა იმ „კრიტიკოსების“, რომლებიც ქუტურაში მხოლოდ ფორმალურ მიღწევებს აფასებენ.

3. პასსეიზმი და ფუტურიზმი.

ხელოვნება, რომელიც ცდილობს ასახოს „ამწუთურ“ რეალობა, იჩეხება პასსეიზმში. თქვენ ვერც კი მოასწრებთ დაამთავროთ შტრინიული ნახაზი „აწმყოსი“, რომ მისი შესაფარდი დრო უკვე გაიქროლებს, და ხელთ გრჩებათ „განვლილის“ სურათი. ამიტომ ხელოვნებას სჭირდება წინად მზერა. იგი უნდა იძლეოდეს ეკვივალენტს „მყობადერი“ რეალობისას.

აბსოლუტურათ „თანამედროვე“ შემოქმედება შეუძლებელია. აქ შეიძლება ფსიქოლოგიის ის დებულებაც დავიხმაროთ, რომ დროის აღთქმა (восприятие) შეუძლებელია მისი სწრაფი სრბოლების გამო. ამით აიხსნება, რომ „ყოფა-ცხოვრების“ ხელოვნება („бытовое искусство“), მიუხედავად თვისი პრეტენზიებისა „თანამედროვეობაზე“, ყოველთვის ჩამორჩენილობის ტრაგედიაში იხრჩობა. ამ რიგათ: რაც მყობადური არაა—ის წარსულისეულია.

4. ღმერთიდან-ნივთამდე.

სიუჟეტის ევოლიუცია ხელოვნებაში მიმდინარეობს კაცობრიობის კულტურულ ეტაპების პარალელურათ.

ციური ღმერთებისა და ოლიმპის რელიგიოზური ექსტაზისით გაქლენთილ ხელოვნებას სცვლის ხელოვნება, სადაც სიუჟეტი ადამიანია—(ჯერ რაინდი, შემდეგ უბრალო მომაკვდავი) შემდეგ ხელოვნება ჩერდება ცხოველთა სამყაროზე, უსიცოცხლო ბუნებაზე და უკანასკნელათ, იგი უახლვდება—მატერიას ნივთს.

ასე დაეშვა ხელოვნება ციდან—ჩვენს პლანეტამდე: მეტაფიზიკურ ტრანსცენდენტალობიდან—პოზიტიურ რეალობამდე.

5. ნ ი ვ თ ი.

ახალი ხელოვნება მიმდინარეობს მატერიალურ მშენებლობის პროცესის პარალელურად. როგორც მთელი თანამედროვე მატერიალური კულტურა ნივთობრივ კონსტრუქციებით შენდება, ისე ხელოვნებისათვისაც, შემოქმედების საწყისიც (სიუჟეტი) და მიზანიც—ნივთია. (წარმოებითი ქუთურისში და კონსტრუქციოვიზში).

ნატურალიზმი „საგანს“ განიხილავდა, როგორც სტატურმყარ მატერიას. ჩვენ ნივთს ვღებულობთ: როგორც დინამიურ ელემენტს მშენებლობითი მოძრაობისა.

იმპრესსიონიზმი და სიმბოლიზმი „საგანში“ ხელოვნათა კონკრეტ სიმბოლიკას მის ჟუკან დაფარულ ტრანსცენდენტალი აბსტრაქციებისა. ჩვენი მისვლა ნივთთან—საფსიხიკით პოზიტიურია. აქედან: აფსიქოლოგიზმი ახალ ხელოვნების.

6. ს ი უ ჟ ე ტ ი.

ვიქტორ შკლოვსკი დაახლოებით ასე სჭრის სიუჟეტის საკითხს: თანამედროვე ხელოვნება ნივთების მიმართებაა, ამიტომ მთავარი ამ მიმართების და კომბინაციის ფორმალი თავისებურება, და არა თვით ობიექტი. სულ ერთია, „სამყარო მიემართება სამყაროს, თუ ბურთი-ბურთს“.

ოსკარ ვალცელი იმოწმებს გიოტეს თქმას: დღევანდელი მწერლები მთავარ ყურადღებას აქცევენ იმას, თუ „რაზე“ სწერენ,—ივიწყებენ,—კი, თუ „როგორ“ სწერენ.

სწორეთ ეს „როგორ“ არის არსებითი თანამედროვე ხელოვნებაში.

თემა და სიუჟეტი იმპულსია მხატვრული შემოქმედების—თვით შემოქმედება კი—სიუჟეტის თავისებურ შესრულებას გულისხმობს.

ბანსანიაჩის კროზლემა.

აბსოლიუტური რეალიზმი ხელოვნებაში წარმოუდგენელია. ხელოვნური ნაწარმოები არ შეიძლება ობიექტის იდენტიური ადეკვატი იყოს. ეს იმიტაც მტკიცდება, რომ ყოველგვარ ხელოვნების ათვისება შესაძლებელია მხოლოდ ასოციაციის გზით. რაც უფრო წინაურდება კაცობრიობა, მით უფრო იზრდება მისი ასოციაციური, წარმოდგენითი პოტენცია. ამიტომ

კულტურულ პროგრესის პარალელურათ ხელოვნება შორდება სიუჟეტს. ეს თეორეტიული მტკიცება მართლდება ისტორიულათაც. თანამედროვე კუბიზმი, სუპრემატიზმი და მთელი მემარცხენე ხელოვნება ცხადმყოფი არგუმენტია ამ დებულებისათვის.

მეორეს მხრივ: ხელოვნება, რომელიც ობიექტის ეკვივალენტური განსახებას მოკცემს, არ იქნება შემოქმედება, რადგან ეს უკანასკნელი სამყაროს, ჯერ არ არსებულათ შევსებას გულისხმობს.

მიღწევა იყო ელენა გუროს თქმა: მე მინდა ჩემს ოთახში დავაყირავო დგამები და ამრიგათ მივიღო მსოფლიოს ახალი ალთქმაო.

შეიძლება ამ პოეტური მეტაფორიდან გამომდინარეობს ის ფაქტი, რომ თანამედროვე მემარცხენე ხელოვნება გარესკნულს ასახავს ყოველთვის ახალი ინტერპრეტაციით, ე. ი. გარდასახვობით, მართლაც: რეალისტური სურათი, მაგალითათ, ქვის, ერთი წუთითაც ვერ შეარხევდა ჩვენს ნერვიულ აპარატს. ასეთი ხელოვნება ვერ მოგვცემდა ჯერ განუცდელ შეგრძობთა შესაძლებლობას; მაშასადამე გაუმართლებელი დარჩებოდა ხელოვნების ფუნქცია, რომელიც ჩვენ გვესმის ახალი სიცოცხლისა და მყოფადერი რეალობის შექმნის სახით.

აქ შევსწყვეტთ ჩვენი წერილის, ასე ვსთქვათ პოზიტურ ნაწილს, რომელშიაც თეზისების სახით შევეცადეთ წარმოგვედგინა მთავარი მომენტები მემარცხენე ხელოვნების იდეოლოგიიდან.

ეს მიღწევები აერთიანებენ მთელ თანამედროვე მემარცხენე ფრონტს ხელოვნებისას (მიუხედავათ მისი სხვა და სხვა მიმართულებებათ დაყოფისა) გილიომ აპოლინერიდან-ჩვენამდე: ზემოთ გამოყვანილი დასკვნები გამოდგებიან, როგორც წინასწარ განმარტებელი პოსტულატები იმ კრიტიკული თვალსაზრისის გასაგებათ, რომლითაც ჩვენ ეხლა მივუდგებით თანამედროვე ქართულ ლიტერატურას:

II.

„ც ი ს ფ ე რ ი ქ ა ნ წ ე ბ ი“.

ეს თეორიაში—სრულ გაუგებრობის და გერმანოფობიზმის; ხოლო პრაქტიკაში მთავარ-მშენებლობამდე დასული პლაგიატოს ნიადაგზე გაერთიანებული ლიტერატურული ლეში შეიძლება მოექცეს იმ ფორმულაში, რომლითაც ლარუსსო ლექსიკონი განმარტავს არლეკინს:

ყოველგვარი ნაჩინის კოკვილიაცია.

ორი სიტყვა, ორდენის წოდება ერთი შეხებით იძლევა წარმოდგენას ამ შკოლის იმანენტური ბუნებისას.

„ცისფერი ყანწები“—ერთის მხრივ გვაგრძობიებს „დაუსრულებლობისაკენ მსრბოლავ ექსპანსიურ სულს“ ფანტანმაგორულ სწრაფვას მისტურ სივრცეებში, მეორეს მხრივ—ყანწებისა და აზარფეშების კულტს, რაც ესენციაა საშუალო საუკუნოების და ფეოდალური კულტურის ფსიხიკისა.

ჩვენ საბოლოოთ და ალბათ უკანასკნელათ ვახდენთ გენეზისს ამ შკოლის ათი წლის არსებობისას. უკანასკნელათ, რადგან მოსაბეზრებელია წერა და ლაპარაკი ისეთ მოვლენაზე, რომელიც არც ერთ წერტილში არ გადაკვეთს ეპოქის და თანადროულობის მიმართებას. ის შკოლები, რომელთა პატარა ეპიკონობას სცდილობდა „ცისფერი ყანწები“ დასავლეთსა და რუსეთს ლიტერატურაში უკვე განვლილ პერიოდის რკალშია მოქცეული დასავლეთის ახალ პოეზიისათვის სიმბოლიზში ისევე არქივის მასალაა როგორც რომანტიზმი ან ნატურალიზმი. თუ ცოცხალია მნიშვნელობა ვერპარნისა და უიტმენის, ეს მათი განსაკუთრებული ჟრბანული ბუნებით აიხსნება მხოლოდ.

რუსული სიმბოლიზში—მკვდარია თანამედროვეობისათვის; იგი ფაქტიურათ ემგრაციამი იმყოფება რევოლიუციისაგან.

ჩვენში ყველაფერი იგვიანებს. „ცისფერი ყანწები“ უკვე მოიხსნა, როგორც მებრძოლი შკოლა და შეეფარა რედაქციებს მთარგმნელისა და ქრონიკორის როლში. მთარგმნელობა ამ შკოლის სპეციფიკა თავიდანვე იყო; მაგრამ ესლა დაკარგეს გამბედაობაც თარგმანის საკუთარ შემოქმედებით გამოცხადების და მთელი მათი ეხლანდელი მისია ფუტურისტულ და ექსპრესიონისტულ ლიტერატურის ქართულ ენაზე პოპულიარიზაციით ამოიწურება.

ამ რიგათ „ცისფერ ყანწებს“ აღარც პრეტენზიები აქვს.

და თუ ჩვენ მაინც ვლაპარაკობთ ამ მიმდინარეობაზე, ამის ახსნა ჩვენ ამ წერილის შესავალში გვაქვს, რომ ეს წერილი ლიტერატურულ შმორის სალიკვიდაციოთ იწერება.

ყანწი, ეს პრიმიტივის და პირველყოფილობის სიმბოლიკაა, რომელსაც არ შეხებია ცივილიზაციის დამკუთხავი გავლენა, მართლაც შეიძლებოდა გამხდარიყო ლერბათ ისეთი პრიმიტიული გემოვნებისა და უკულტურო შკოლისათვის.

ქართული პოეზიის ტრანსფორმატორულ პრეტენზიებით მოსული შკოლა იმდენათ უკულტურო აღმოჩნდა, რომ თავისი გამოცემის პირველ ნომერში კუროზულათ არიეს და ვერ განასხვავებს ორი ისე პოლიარულათ ურთიერთისაგან დაშორებული მიმართულება, როგორაცაა სიმბოლიზში და ფუტურინში.

პაოლო იაშვილის „პირველთქმა“ რომანტიული პათოსით განმეორება პირველყოფილი ფუტურინზმის მანიფესტების; და ტიციან ტაბიძის წერილი, სიმბოლიზმის იდეოლოგიის პრეტენზიით.—ასეთი იყო თეორეტული სიმტკიცე „ცისფერი ყანწების“.

რასაკვირველია, საჭიროების გარეშეა იმ ვულგარული აბსურდის კრიტიკა, რომლითაც დატენილია ეს მანიფესტი და წერილი. მათი გახსენება მხოლოდ იმ „ჰიბრიდამის“ საილუსტრაციოთ არის საჭირო, რომელსაც „ცისფერი ყანწების“ პირველი ნუმრიდან დღემდე ანვითარებდა ეს შკოლა.

გრ. რობაქიძე და ტიციან ტაბიძე ქმნიდენ თეორიულ მსოფლმხედველობას „ცისფერი ყანწებისას“. ერთ ჩემ წერილში „პლაგატი და გრამოფონი“ მე ვამტკიცებდი, რომ რობაქიძე აზროვნებს და ქმნის ყოველი ახლად „მოსული“ წიგნის ან ჟურნალის დამპყრობი გავლენით. უაილდის, ნიცშეს და ოტოვეინგერის პოპულიარიზაციიდან იგი ახალგაზრდა „ყანწელებმა“ სი-

ბოლიზმის „უმცროსი თაობის“ ორიენტაციაზე გადაბარგეს. უკანასკნელათ გამსახურდიას ექსპრესიონისტულ დეკლარაციების ეპიგონი გახდა და „მიწასთან დაბრუნების“ თეორიებს არკვევს.

ნათქვამი მხოლოდ იმის საილიუსტრაციოთ, რომ რობაქიძეს არ ახასიათებს აზროვნების დამოუკიდებლობა და გამძლეობაა მსოფლმხედველობის გარკვეულობა. იგი გიპსიური ელასტიურობით იზრდება ყოველი ახალი გავლენის ყალბში.

ტიციან ტაბიძეს მოსწრებულათ ეწოდა „ბიბლიოგრაფიული“ მოაზროვნე.

„ცისფერ ყანწებში“ ის ამტკიცებდა სიმბოლიზმის მსოფლმხედველობის იდენტურობას ქართველი ხალხის ფსიხიკასთან და „ყველა არგუმენტი“ სცდილობდა გაემაგრებია სიმბოლიზმის პერსპექტივა ჩვენში.

შემდეგ „БУРАНТЫ“-ში სიმბოლიზმს „ცისფერი ყანწების“ ვარდავალ პოზიციათ აღიარებდა და ირწმუნებოდა, რომ ამ შკოლას მთელი პერსპექტივა ქუთურისზმისაკენ იხრება; უკანასკნელათ ამტკიცებს, რომ პოეზია რემბოს შემდეგ „ერთი ხაზითაც არ გახროლა“.

დასასრულ „ცისფერი ყანწების“ და დადას დაკავშირებას სცდილობს. ჩვენთვის საინტერესო იყო ხვეული ამ კომბინაციის, მაგრამ ტაბიძე ყოველთვის პრობლემის პერიფერიაში ტრიალობს და საკითხს გადაუწყვეტელს სტოვებს: მისი წერილები ყოველთვის „შესავალია“; ან საკითხის გამორკვევას დაპირებით ასრულებს.

ამ რიგათ იდეოლოგია „ცისფერი ყანწების“ ვულგარული ეკლექტიკაა. ეხლა მისი „პრაქტიკის“ სწრაფი ექსკურსიც:

გრ. რობაქიძე—„პოეტი-ფილოსოფოსი“, დებიუტანტი „თეატრი და ცხოვრების“; პირველი სტადია—გატაცება გრიშაშვილით. („სირენას სიმღერა“-სა და გრიშაშვილს შორის ერთი ნაბიჯია). შემდეგ ყალბი პათოსი და ცრუ-კლასიკური რიტორიკა. უკანასკნელათ: მიწასთან დაბრუნება და პრიმატივის პოეტიკა; რაფიელ ერისთავთან დაახლოება (ეს ჩემს მიერ აღნიშნული იყო თავის დროზე); „მალშტრემ“—ლიტერატურული ხლამია „დიონისეს კულტი“, რელიგიოზური ექსტაზი.

ბაოლო იაშვილი—პირველ ხანებში პარიზის შთაბეჭდილებით გაბრუებული და ბალმონტის ეპიგონი („ფარშვანგები ქალაქში“, „წითელი ხარი“ და სხ.) შემდეგ იმპიონისტების გავლენა: „წერილი დედას“; (ესენინიად) ეხლა: „უნდა ავარდე მამადავითზე“, მარინეტით შეუკნებელი გატაცებიდან—დაწმენდილ რომანტიკამდე.

შემოკმედებაშიც მხოლოდ: კონიერინსიე ან უკეთ—იმერელ აზნაურის პათოსის „ტოლუმბაში“.

„ფერადი ბუშტები“ აპოიეოზია მთელი მისი ბუშტივით მსუბუქი და „გაბერილი“ პოეზიის.

ტიციან ტაბიძე—„უაილდის პროფილი“, (დეგენერაცია და დეკადანსი); კულტი წარსულის: „ქალღეას ქალაქები“ („დანგრეულ კიბეს მე ვაშენებ, უკან მოყვები“)

„ძველი ორპირი, დანგრეული სანაფოები“, მალიარის, ტუბერკულოზის, ნახველის და შხამის პოეზია.

მეავე ლირიკა. „მადლობა უფალს, ჩემი სული მას აბარია“—უკანასკნელათ აღელვებს დანიელა ურიაც. და „ხედავს იმ მარგუს, მოწამლული სადაც დაწვება“.

ვალერიან გაფრინდაშივილი—„ოფელიის კუატიორი და დენშჩიკი“, ყველაზე მეტათ ფანტს-მაგორული და მისტიური კოლორის პოეტი—„მისტიური საფერფლე“, „დაისები“,—ბლოკური პლატონიზმი, საგნების იდეალიზაცია და ქარბი ფსიხოლოგიზმი. ჭლექისა და თვითმკვლევლობის პოეტიკა. ბრუნავს ქანტომების რკალში; ყოველი საგანი მისთვის ქანტომია—სიმბოლიკა რალაც აბსტრაქტულის და ტრანსცენდენტალის.

კულაუ ნადირაძე—მთვარის თანამგზავრი: ძველი ციხეების კედლების წინ ჟრუანტელი; ბალდახინის და „momento mori“-ს პოეტი. „მოკუნტული, როგორც იუდა“. „თითქო ღვისმშობლის ცრემლი დამეცა ლოცვის დროს თავზე“. „და ღვთისმშობელის მოგძო თვალები, უმანკო სევდით ამოვსებულნი“; „ოჰ, ღმერთო ჩემო, ეს სავსე გული შენ ჩავაბარე, და მას ეგ კალთა ბროლით ქარგული-გადააფარე“. ილიუსტრაციისათვის კმარა. საერთოთ: სპლინი, ავათმყოფი სენტიმენტალიკა, ნევრასტენია, პასივიზმი და მთელი დეკადენტური ფსიხიკა.

გ. ლეონიძე—„ნაკადულის“ და „ჯგჯილის“ ახლო თანამშრომელი პრიმიტიული „სიმსუქნის“ პოეტი. მოზკერისა და კახური კამერის შთაბეჭდილების პოეზია. ეხლა ზაქარია ჭიჭინაძის პროფესიონალური გამგრძელებელი ვახტანგ კოტეტიშვილთან ერთათ.

რაჟდენ გვეტაძე ანუ მათეშივილი „თეთრი წიგნის“ ავტორი; „დაბინდული ქარგები“ და „ღამეები“ (ალსანიშნავია ფერიტი კოლორიტის ევოლიუცია: თეთრი—ყვითელი—შავი).

ტემა: „ოფლიანი ღლიავი“. სოფლის პეიზაჟი (ბოსტანი—ხოს ტანი-ბოზები და უკანასკნელათ ვირების მესსიანიზმი. რობაქიძეს ეს პრიმიტივთან დაბრუნებათ მიაჩნია; მე კი—უკულტურობაში ჩახრჩობათ და პრიმიტივიდან თავდაუღწველობით, დანარჩენებზე შეჩერება არაფერს გამოარკვევს ახალს.

რეზიუმე:

„ცისფერი ყანწები“ თავისი სენტიმენტალიკათ და რომანტიკით „მთვარის სამყაროს“ და სოფლის პოეზიაა. მისი შ. მოქმედების ობიექტი მკვიდრი ბუნების „საგანია“, გაიდელელებული და აბსტრაქციაში გადატანილი. აქედან გამომდინარეობს: მეტაფიზიკური და მისტიური ძიება ღმერთებისა და „ასტრალური სამყაროების“. აქიდანვე გამომდინარეობს „ფსიხოლოგიზმი“ „ცისფერი ყანწების“.

„ცისფერი ყანწები“ უკანმწერისა და პასეიზმის პოეზიაა. მასში იშლება დეგენერატული სკეპსისი, შხამი, ტუბერკულოზი, სპლინი და საერთო სიკვდილისა და გადაშენების აგონიით ამღვრეული სული. აქედან იგა დეკადანსის პოეზიაა.

„ცისფერი ყანწები“ ფსიქოლოგიურათ ეთიშება მასსას; იგი ილიუზიაა ცოცხალი და მბრუნავი გარესკნელისაგან და საკუთარ ეპილეფსიურ განცდებში მოწყვედევია. (ულტრანდვიდუალიზმი), „ცისფერი ყანწები“ პასეივი და სტატიურია ათვისებისა და განსახების პროცესში.

ასე ამრიგად დამტკიცებულია ჩვენი დებულება, რომ „ცისფერი ყანწები“ არც ერთ წერტილში არ გადაკვეთს თანამედროებას.

ჩვენი საუკუნე ხასიათდება პოზიტური და რეალური აღთქმით გარესკნელისა; თანამედროვე კულტურა შენდება ყოველგვარ ფსიხოლოგიზმისაგან დაწმენდილ ნივთების უტილიტარულ კონსტრუქციით. ჩვენი რევოლიუციონური ეპოქა დინამური თავის მშენებლობით პროცესში და ჯანსაღი ოპტიმიზმით მიიწევს მყოფადობისაკენ. თანამედროვე ფსიხიკა სცილდება ინდივიდუალურ ნაჭუქს და გადადის კოლექტივიზმში.

კიდევ ერთი ფაქტი: H_2SO_4 -ის პირველ ჟურნალში „ყანწელების“ ლექსები გადატანილი იყო შაბლონური სამიკტიტროების სიმღერების მოტივზე.

ეს არ ყოფილა შემთხვევითი მოვლენა. აქ მტკიცდება „ყანწელების“ აკუსტიური სიჩლუნგე, ლექსის ტეხნოლოგიის და საერთოთ შესრულების მხრივაც.

III

პროლეტარული პოეზია.

პირველყოფლისა, პროლეტარული პოეზიის მომავალი ჩემთვის მეტისმეტად პრობლემატურია. მთელი აზრი პროლეტარიატის ბრძოლისა იმაში მდგომარეობს, რომ მოისპოს საზოგადოების კლასობრივი დიფერენციაცია და შეიქმნას მთლიანი, ჰარმონიული ყოფა. ამ რიგათ პროლეტარიატის მიზნობრივი გამარჯვება ნიშნავს „პროლეტარული პოეზიის“ როგორც ყველაფრის, რაც კლასიურია მოხსნას.

შეიძლება პროლეტარული პოეზია შერჩეს გარდამავალ პერიოდს იმ ორ პერიოდს შორის, რომელთა ერთის მხრივ ლიკვიდაცია და მეორეს მხრივ შექმნა არის *reson d'être* თანამედროვე რევოლიუციისა.

პროლეტარიატი უშუალოთ დაინტერესებულია, რომ ეს ინტერვალი, რაც შეიძლება მინიმალურ დროს იტევდეს.

მეორეს მხრივ:

პროლეტარული პოეზია არ შეიძლება იყოს შკოლა.

თუ პროლეტარული პოეზია უპირისპირდება ბურჟუაზიულს, ჩვენ ხომ ვიცით რომ ეს ბურჟუაზიული პოეზია თავის მოცულობაში შკოლების რამოდენიმე ათეულს იტევს. რატომ შეიძლება, რომ პროლეტარული შემოქმედებაც ასთივე მინარტულდებრივ დაყოფას არ განიცდის.

მე მგონია, რომ ეს ასე მოხდება.

რუსულ პროლეტარულ პოეზიას რომ გადავხედოთ: ზოგი მათგანი ქუთურისმის გაგ-
ლენას განიცდიან (მაგ. ბეზიმენსკი); ზოგი სიმბოლიზმისაკენ იხრებიან (მაგ. გერასიმოვი)
არის რეალისტებისა და ნატურალისტების გავლენაც (დემან ბედნი, კაზინი და სხ.).

პროლეტარულ პოეზიის ყველაზე ახლო მონათესავე პოეტი თანამედროვე გერმანი-
ის—მაკს ბარტელი ექპრესიონისტების გავლენაშია. განსაკუთრებული ესთეტიური კრედიო
ახასიათებს პროლეტარულ პოეზიის შესაფარდ შკოლას ეხლანდელ საფრანგეთშიც—ვლ-
პარაკობთ უნანიმისტებზე.

ამ რიგათ პროლეტარულ პოეზიას მხოლოდ სოციალური მრწამსი აერთიანებს, ისევე
როგორც ექსპრესიონიზმს ნაციონალური ტენდენციები. ვერც ერთი და ვერც მეორე ვერ
განსაზღვრავს საპოეზიო მიმდინარეობას.

როგორც ზევით აღვნიშნეთ ერთსა და იმავე სოციალურ არეზე შეიძლება მრავალი
საპოეზიო მიმართების გაშლა.

ხელოვნებაში მიმართულებათა დამყოფ ნიშნათ ვერ გამოდგება სოციალური და ნა-
ციონალური თვალსაზრისი.

ეს უდავო ჭეშმარიტებაა.

კერძოდ საქართველოში პროლეტარული პოეზია ჩემის მტკიცებით, არ არსებობს. ის
მონოპოლური პრეტენზიები, რომელსაც რევოლუციონურ და პროლეტარულ შემოქმედებაზე
აცხადებს ამ წოდებით გაერთიანებული მწერალთა კავშირი, ჩემს ფიქრით უზურპატორუ-
ლი მითვისებაა.

რევოლუციონური პროლეტარიატი ანგრევს წარსულის „ტრადიციულ ალპებს“ (თქმა
მარქსის) საქართველოს პროლეტარული მწერლები კი—ვერ მიგვითითებენ ვერც ერთ მილ-
წევაზე თვის შემოქმედებაში, რომელიც ამ წარსულის ტრადიციებით არ სცოცხლობდეს
მთლიანათ.

თუ პროლეტარული პოეზიის აპოლეგეტები გვეტყვიან, რომ ისინი რევოლუციის ახ-
დენენ შემოქმედების იდეის მხრივ, ჩვენ მათ დუალიზაციაში დავიჭერთ და მოვავონებთ,
რომ ყოველი ახალი იდეა, მხოლოდ ახალ ფორმალ კომბინაციაში შეიძლება მოექცეს-

ქართული პროლეტარული პოეზია ნატურალიზმისა და რეალიზმის ნიადაგზე სდგას.
ხსენებული შკოლები პასიურათ ისახავენ ობიექტურ გარემოებას და ხელოვნებაში „არსე-
ბულის“ ეკვივალენტს იძლევიან.

აქ დაშორება რევოლუციისაგან, რომელიც არსებულის უარყოფას გულისხმობს და
დინამიურათ ქმნის მყოფადს.

ამ ზოგად შტრიხებში საკმაოდ იშლება კრიტიკა ამ მიმართულების.

ჩვენ თავს ავარიდებთ ამ მწერლების შემოქმედების პერსონალურ განხილვას. (იგი ვერ
გაუძლებს კრიტიკას).

ვიტყვი მხოლოდ, რომ ქართულ პროლეტარულ პოეზიაში იგრძნობა სოფელი და
პრიმიტივი.

საწარმო პროლეტარიატი კი ქალაქის პირმშოა და მისი ფსიხიკა ურბანული. ილიუსტრაციისათვის მხოლოდ ზოგიერთების ფსევდონიმებს შევხები. მაგალითად ერთი თვალსაჩინო ფიგურა ქართულ პროლეტარულ პოეზიისა ფსევდონიმით ატარებს „ეულს“. რა საერთო აქვს ამ სკეპტიკურ განდევილობას და ულტრა ინდივიდუალიზმის გამომხატველ სიტყვას, კოლექტივისტურ ფსიხიკით გაჟღენთილ პროლეტარიატის იდეოლოგიასთან?! მეორე „ვაკელი“. ვაკე და მთა—ეს ბუნების სტიქიის აპოგეზაა. თანამედროვე ცივილიზაცია დაგეგმულათ იპყრობს ბუნების ყველა თავისებურებებს. ქალაქში ისე საგრძნობი არ არის მთა და ბარი, როგორც სოფლად. აქედანაც: დაშორება პროლეტარიატის პსიხიკიდან და პრიმიტიული განწყობილება.

ასევე შეიძლება ითქვას: ზომილეთელზე და სხ.

საზოგადოთ: საქართველოში პროეტარულ რევოლიუციის შასაფარდი ხელოვნების პრეტენზიას ვერ გაამართლებს „საქართველოს პროლეტარულ მწერლობის კავშირი“.

თუ ეს დებულება ოდნავ მაინც საკამათო გამოდგა, ჩვენ სხვა დროს მეტი სიცხადით დავამტკიცებთ ამას.

ახალი ხელოვნების ფაქტები.*)

ებლა მერცხლები უკვე აღარ დაფრინავენ და ახალი აკადემიზმი სახიფათო არ არის. სახიფათო უფრო ცენტრალური ფორმულის უქოლობაა ლიტერატურული მიმართების. მარტო სენსაციას დროული ხასიათი აქვს, სერიოზული პრაქტიკა მეტ გამძლეობას იჩენს და ვინც ახალ კლასიციზმზე ლაპარაკობს ის ასცდა ნამდვილ კლასიციზმის გზას. ჩემთვის კლასიციზმი ხელოვნების კონსტრუქტივიზმი არის (ხელოვნების კონსტრუქტივიზმი და არა მისი შენაცვლება).

პირადათ ჩვენ ერთგული ორიენტატორი ვართ იმ კონსტრუქტივიზმის, რომლის პრაქტიკული ფორმულები აღმოჩნდა $H_2 SO_4$ ჟურნალში. ის არის სრულ ად ახალი კონსტრუქტივიზმი, და ამავე დროს იტევს მთელ ქართულ ხელოვნების მყოფადერ პერსპექტივებს. აქედან ჩვენი ფრონტი წარმოადგენს ერთად ერთ ცოცხალ პოზიციას ქართულ ხელოვნებაში და მყოფადერი ხელოვნება და კერძოთ პოეზიის ცენტრალური პროვინციაც ამ ნიშნის ქვეშ მიდის. აქ ჩვენ კიდევ ვლაპარაკობთ ხელოვნების პოლიტიკაზე. (იხილეთ „სასწრაფო განპარტება“). ყველა კომენტარიებიდან უნდა აღინიშნოს საზოგადოებრივი განწყობილების შტრიხი, რომელიც ჩვენი გამოსვლების წინა სეზონს ახასიათებდა. გასაბჭოების შემდეგ ძველი ხელოვნება სიკვდილის პროცესამდე მივიდა, როგორც ბურჟუაზიული ინტელიგენციის ფსიხიკის დაშლის შედეგი. შემგუებ ინტელიგენციას არ აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა საკითხების გარკვევის დროს, რადგან ის ძლიერ შორს სდგას იმ ღირებულებების გადაფასებასთან, რომელიც თანამედროვეობამ შექმნა. ეს აზროვნების კონსტრუქტივიზმს ვერაშოდეს ვერ შეეგუება მატერიალისტურ მიდგომას ყოველი სხეულების მიმართ, და მეხანიზმი ამ ინტელიგენციის აზროვნების მოშლილი არის. ჩვენ ვართ ახალი ინტელიგენციის დაბადების პროცესში, რომელიც გამოვა მშრომელ მასიდან. მისი აზროვნებითი კონსტრუქტივიზმი იქნება რეალის ისეთივე გაგების, როგორც თანამედროვეობა ითხოვს. ეს აზროვნება ეხლა იწყებს ყალიბს და შენდება გასაბჭოებულ სხეულების პროექტით. აქედან აშენებული ფსიხიკა ატარებს უფრო მატერიალურ ღირებულებებს და ჩნდება ნივთების ახალი კარნავალის დროს. ნივთების უტილიტარიზაციის და დამოკიდებულების ნუსხა მიიყვანს ახალ ფსიხოლოგიზმის სხეულთან და პირდაპირ გადავდივართ ფსიხიკის კონსტრუქტივიზმზე.

ფრონტი რომელიც ჩვენ შევქენით ამ გაგებით შემოვრკალულია. თეორიული ფორმულების გამოთქმვა და ლიტერატურული აღმშენებლობა ხდება თანამედროვეობის დირექტივების მიხედვით. მომაკვდავ შკოლებმაც სცადეს ამ განწყობილების შეგუება, მაგრამ შემოქმედებითი პოტენცია დაშრალი იყო.

*) სადისკუსიოთ. რედაქცია.

როგორც ერთი ჟურნალისტი აღნიშნავს, რუსულ ფუტურისმს მოუხდა სიმბოლიზმის ერთ წერტილზე გაყინვის დროს გამოსვლა. ახალი პრინციპებით მოსულმა შკოლამ სცადა სიმბოლიზმის და იმპრესიონიზმის გადაყლაპვა. ის ბევრ შემთხვევაში არის კიდევ სიმბოლიზმის გაგრძელება და მისი აბსურდამდის დაყვანა. ჩვენ ფრონტი ეს პოლიუსი არ ყოფილა. (შეიძლება ეს იყო სულ მცირე).

თუ რუსულ ფუტურისმს მოუხდა გამოსვლა რევოლიუციის წინა სეზონში, სადაც ნახტომის გაკეთება უტრადიციოთ საქმელო იყო, ჩვენ კი წინააღმდეგ გადალაგებულ და ამოძრავებულ ნივთებში მოვხვდით და ნახტომი შესაძლებელიც და აუცილებელი არის. ქართული ფსიხიკა ნივთების კარნავალში უნივთებოთ მოხვდა და ის თვითონ მიდის დინამიზმის კანონებით. ეს მოძრაობა რომ ძლიერ სუბრემატიული და უმატერიაო ოპტიურ ღირებულებების არ იქნეს, დაბადებული არის $H_2 S_{14}$, „შემდეგ ლიტერატურა და სხვა პროგრამით, აშენება მოძრაობის, აშენება ფსიხიკის კონსტრუქციის და პრაქტიკის პროცესი.

ჩვენი ფრონტი მშენებელი მატერიალური კულტურის (ე. ი. საჭირო ნივთის) არის გაზომილი პოლიუსი. ჩვენი ფრონტი რაც უნდა მრავალმხრივი იყოს ფორმალური და ფსიქოლოგიური დამოკიდებულებით (რომელიც ნივთის კანონების გამო არის გამოწვეული) ის უფრო ხელშესახები არის ყველა წინანდელ ხელოვნების მიმართებებზე. ამ შემთხვევაში ის არის ულტრა რეალიზმი, რამდენადაც ის წარმოადგენს პროცეს ნივთის შენების, მოძრაობის და პყარების ვადმოცემის. ამის შედეგი არის ჩემს მიერ აღნიშნული რომ ფუტურისმმა სცადა დაყვანა ყველა ოპტიური და აკუსტიური ფორმების მატერიალიზაციამდე.

აქ არის სწორეთ სახელოვნო პოლიტიკის დაწყება. სამწუხაროთ ქართველ კომუნისტ ამხანაგებში არავინ აღმოჩნდა, რომელიც დაინტერესებული ყოფილიყო ამ ლიტერატურული საკითხით და ის სერიოზულ დისკუსიის საგნათ (ჩემი სასწრაფო განმარტების შემდეგ მაინც) ვახებადა. მხოლოდ ფსევდო მარქსისტები ამტკიცებენ რომ სახელმწიფო და ხელოვნება არ უნდა იყოს ორგანიულ კავშირში). რასაკვირველია ხელოვნება ავტაცია არ არის, მაგრამ ის უნდა წავიდეს იმ პერსპექტივების ვაშლით, რომელიც არის მოთხოვნილებები თანამედროვეობის.

II ორი—კონსტრუქცია გაყოფილი ოთხზე.

ერთი პოლიუსი $H_2 S_{11}$ მოვიდა დადათი. მე აღვნიშნე დადა, როგორც ტერორი. არც დადას შემოქმედებითი მიღწევების უარყოფა შეიძლება, რომელიც ზოგიერთ ჩვენი წევრების პიერ საუკეთესოთ იქნა მოხმარებული და დადას მეთოდები მიღებული იქნა არა როგორც შემოქმედებითი ტერორი არამედ, როგორც მეთოდი მოძრაობის აშენების. ეს უთუოდ არავის არ შეუმჩნევია და უკანასკნელი შორდება დადას სხვა პოლიუსთან დაახლოვებით. ეს პოლიუსი არის გიორგი გროსის პარალელების დროს გამორკვეული და მეორე მხრივ უახლოვდება ჩაპლინის მოძრაობის კონსტრუქცივიზმს.

ამ პოლიუსზე ჩვენ ვწერდით რომ ნასახი ფსიხიკის კონსტრუქცივიზმის არის გეორგი გროსის

ფიგურალური კონსტრუქციები და ჩაპლინის მოძრაობის ნუსხის ათვისებაში. ამის ძირი არის უთუოდ დადაში. მხოლოდ დადა არის თეორემა ტერორი, საერთო და საკუთარის შემოქმედების.

უკანასკნელი ნაწილი დადასი საქართველოში ვერ გამართლდა.

ბენო გორდღეზიანი ლოზუნგათ აყენებს დადას.

პავლე ნოზაძემ თვითონ წერილის ფორმალური მეთოდებით ეცადა ასეთი ტერორის მოხდენას. პრაქტიკაში მას აქვს „პატრიოტიზმი“. მაგრამ დადა და ქინძისდავი, რომელიც სრულიად დამოუკიდებლათ შეხვდა მხატვარ ქიქოძის „ნხატვარის ჯოხს და ქინძისთავს“— უთუოთ ძლიერ ახალი მოვლენა არის, როგორც ფორმალური მეთოდით ისე დრამატიზმითაც. შეიძლება უფრო სწორათ იქმნას. ამაში არის რაღაც რომანტიული კონსტრუქციონიზმიც. „შუშასავით აერთებდა ერუსალიმს და თბილისს“. „ქინძისთავი მოწყალეების და მოფრინდა“.

„რომ დაენახათ ცამეტი ქართველი რაინდის და ქინძისთავის ესპანიური ფარიკაობა“.

ყველგან აქ სივრცეები დალაგებულია კინემატოგრაფიულათ და მოძრაობებით პერპენდიკულიარულათ ხედებიან ერთმანეთს. თეორემა სრულიად არ ეთანხმება გაგებას დადასი და საინტერესო არის ლოგიური დასკვნა სად მიდის. პრაქტიკას ნოზაძე მიყავს უჩვეულო მოძრაობის და მოქმედებების აგებაზე და აქედან პირდაპირი გზა არის იმ კონსტრუქცივიზმამდე, რომელიც ყალიბდება ჩვენი ფრონტით. განუმეორებელი ლექსი „დაჩვეული სიყვარული“ აშენებს ახალ მეთოდს ლექსის სტრუქტურის. ეს შეიძლება სენსაციურიც იყო. რასაკვირველია დადას სენსაცია აკლია და აქედანაც რომში არ მიდს ეს გზა. სწორედ აქ საინტერესოა დადა საქართველოში. **ბენო გორდღეზიანი** ერთი მთავარი ორგანიზატორთაგანი H_2S_{01} საბჭოსი, ამტკიცებდა რომ ჩვენი ფორმულება ხელოვნების შესახებ, ახალი უნდა იყვეს და ცნობილ ნახაზობაში ქმნიდეს გეომეტრიულ ცენტრს. „ინსტინქტი“, H_2S_{01} სწორედ ამის ლოზუნგებს იძლევა. ყოველივე საჭირო იყო მხოლოდ იმისთვის, რომ გვეთქვა საით მიიმართება ჩვენი შემოქმედებითი გეზი. ნიკოლოზ ჩაჩავას თქმა თითქოს დადა იყოს „ფუტურისმის სამხედრო ტაქტიკა“ სრულიად არ არის სწორი.

დადა საკუთარი პოლიუსით მიდის, მაგრამ ჩვენთვის, როგორც ფუტურიზმი ისე დადა და წყების საქმე არის და ჩვენი ფრონტი უფრო წინ მიდის. მაგალითად ბენო გორდღეზიანი ერთ წერილში ამტკიცებს დადას და მეორე წერილში აღგენს მეტყველების შრიფტის შესახებ მთელ გეგმებს, (რომელიც „წარმოებითი“ ფუტურიზმის შედეგი არის) და ამავე დროს სიტყვა მსახ ხელოვანის პოზიციაზე სდგას. თავის წერილში „ოქტომბერი და მხატვრობა“—ს შესახებ ეს პოლიუსი ნათლად გამოირკვა და მთელი წყებები წარსული ლიანდაგების მიდის კონსტრუქცივიზმამდე.

შაღვა აღზაზიშვილი აღნიშნავს, რომ ჩვენი კონსტრუქცივიზმი საწყის იღებს დადადან. ეს მეც აღვნიშნე გერმანეთის მხატვრობის შესახებ დაბეჭდილ წერილში. მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ ესეც ცალმხრივი არის და ის უფრო რთული საფეხურებით შენდება.

ჩვენი მეტყველების საწყისი საწყისი არის ხალხური. იხილეთ

ჩემი ლექსი „ხაბო“.

ნიკოლოზ ჩაჩავას „სანტიმენტალიკის შელოცვა“ ხალხური ტონით.

სატრიბუნო ხმა, ნიკოლოზ შენგელაიას ლექსის (მოხსენება პირველი).

სასაუბრო სინტაქსიური დალაგება წინადადებების უანგო დოლობერიძის ლექსებში—

დარაცმთავარი კინომატოგრაფიული და ფელეტონიური მანერა შალვა აღსაზაშვილის ყველა ეს არგუმენტები არის შემოქმედების ხალხური საწყისის. ხალხური მონოტონური ლირიულობის შედეგი არის პავლე ნოზაძის „სულ დღესო სულ ხვალეო“. ხალხური საწყისი უთუოდ ბადებს პრიმიტივს. უკანასკნელი, როგორც მუსიკალური ლირებულება არის შემოქმედების ფორმალური სხეული და მიმღობის საქმე. მეორე პოლიუსი პრიმიტივის ფაბულარული განცდა ე. შეხედვა საგნის—დადის დრამატიზმამდე და უდრის ბავშვის ფსიხიკას. ეს არის ორი პოლიუსი, რომელაც უნდა შეხედეს ერთმანეთს.

ერთი წარმოადგენს პრიმიტიულ ფუტურისმს და მეორე უფრო დადას. ბავშვის ფსიხიკა დრამატიზმით და ფორმალური მეთოდი პრიმიტივს. აქ არის საწყისი ახალი ხელოვნების აშენებისათვის. ჩვენ აღვნიშნეთ გზები, რომელიც ვერ თავსდება განსაზღვრულ ჩარჩოებში და მიდიან ახალ მიღწევებისაკენ. ჩვენ გავყვეთ ანალიზსა და შემოქმედების ანატომია გვაჩვენებს თეორეტიულ ფორმულებს.

კომენტარიებისათვის საჭირო არის აღინიშნოს რომ ეს პოლიუსები ხედებიან ერთმანეთს ამ უზუნაღში და საერთოდ თანამედროვე ხელოვნებაში. უშუალოდ იხილეთ ნიკოლოზ ჩაჩავას: მარინეტის მაშინალური ფუტურისმის და ხლებნიკოვის პრიმიტივიდან წამოღებული კანონები რიტმის.

ნივთები ატარებენ უტილიტარულ ფასს ცივილიზაციის წამოყენებულ გაგებების მიხედვით. ულტრა პრიმიტივიზმშიც საგნები ატარებენ უტილიტარულ ფასს და სხეულების რელიგიაც ამ უტილიტარობით არის გამოწვეული: **საჭიროება და მავნებლობა და არა აბსტრაქცია**. აქედან არის ორივე ათვისების შედეგათ: რიტმიული წყობა და ნივთების მოვლენების რხევების ნათესაურობა. აქიდანვე ფსიხოლოგიზმის ფორმულები მსგავსი კანონებით აშკარავდება, პირველი გამოდის მანქანების პრესკურანტიდან და მეორე კი პრიმიტივიდან, რომელსაც ჩვენ აქ მოვიყვანთ 1910 წელში დაწერილ ლექსს ხლებნიკოვის. «Числа».

«Я всматриваюсь в вас, о числа,

и вы мне видите одетыми в звери, в их нкурах»

«Вы позвадите понимать века, как быстро хохотя зубы

Мои сейчас вещеобразно разверзлись Зеницы».

აქ ხლებნიკოვს რიტმები ჩაცმული ყავს მხეცების სამოსში და აქედან დასკვნა—რიტმიულ ცხოვრების დენა, რომელიც მიდის განსაზღვრულ ციფრების მიხედვით არის ულტრა პრი-

მიტიული კანონების დაბრუნება; მაგრამ მხოლოდ ციფრით დარქმევა მოვლენების ჩვენ ვერ მიგვიყვანს განსაზღვრულ კანონამდ და მივიღებთ ფორმალურ მეთოდების კვლევას. რომელიც გამოვიდა პრიმიტივიდან, როგორც ინვენტარიდა ისე როგორც მარინეტის მოძრაობის კანონებიდან. ორივეში არიან სხეულის აშენება, მაგრამ არ არის „დანიშნულების“ განსაზღვრა. ინვენტარის ამოღების პოლიუსით დაიწყო ჩემი „ხაზო“ თუ გინდ ნიკოლოზ ჩაჩავას „სენტიმენტალიკის ფალოცვა“-ც,

მაგრამ სხეულების აშენება კიდევ არ მიდის იმ კონსტრუქტივისამდე, რომლის ნასახებსა და მიმართულებებს ვხვდებით ჩვენ ჩვენი ფრონტის პირველ ყურნალში. აქედან ჩვენ მივიღეთ რამოდენიმე ათვისებითი მეთოდი ნივთის. მიღწევების დროს ეს ნუსხა თანდათან ფართოვდება. ჩვენ წინა წერილებში ვილაპარაკეთ ნივთის ფორმალურ კანონებზე და პოეზიაში მის ღირებულებებზე. ეხლა აღვნიშნოთ თუ რა არის თვითონ ნივთი.

H!

ნივთის ორიენტაცია გამოწვეული არის მისი სოციალური ღირებულებით. რა არის ნივთი-წმინდა ლიტერატურული პოეტიკის საზომით?

ნივთი არის მარტივად ხელოვნური საგანი (მათ როგორც გარდაქმნილ სხეულებს, არ ახასიათებს დღეთაბრძვი კავშირი). მას ახასიათებს მასსა. ის ხასიათდება ვრცეულობით. კუბისტების საზომით რომ ვთქვათ მას აქვს სამი ვაზომვა, მსგავსება ცილინდრი, კუბი, შარბი და სხვა. შინაარსი მას არა აქვს.

მას აქვს დანიშნულება. აქედან მისი უტილიტარული ფიზიოლოგია, როგორც მექანიკურად აშენებული სხეული, ის ხასიათდება აშენების უტილიტარინაცით.

რამდენათ ის უტილიტარული არის, ის იმდენათ ორგანიულ კავშირში არის ნივთებთან. (ე. წ. წარმოებით ფუტურისმის პოეტიკა). არის მეორე განსაზღვრა ფუტურისმის, როგორც დინამიკის ესტეტიზაციის პოეტიკა: ნივთი ხასიათდება მოცულობისა და მოძრაობის გრაფიკით. როგორც მაშინალოგიის ერთ ორგანიულ ნაწილს მას აქვს სტრუქტურა ე. წ. გრაფიკულობა, რომელიც იძლევა განსაზღვრულ სწრაფვებს. ეს იქნება მისი აშენების შედეგი, (მაგ. ლამპას ძირი ბრტყელი აქვს რომ დაიდგას).

აქედან ნივთები არიან ერთმანეთთან მოძრაობითი დამოკიდებულებაში და ნივთების მოძრაობის კანონი ქმნის დინამიკას და სისწრაფეს.

როდესაც ნივთი არის უტილიტარული რაობა შემოქმედების მიმართ მისი სოციალური განსაზღვრა იქნება ასეთი:

ნივთი არის მონაწილე წარმოებითი პროცესის; ის არის პირობა ნაყოფიერ კოლექტიურ წარმოების. ამასთანავე ის არის ობიექტი უოველგვარ გადალაგებებისა და მოვლენების; ან-იტომ ნივთების დამოკიდებულება ქმნის რიტმს და დეკორატიულ მხარეს რეალის, ხოლო ნივთებ თ დაბადებულ მოვლენებთან დამოკიდებულ ნუსხის შედგენა მხატვრულ შემოქმედებაში.

ქმნის ახალ ფსიხოლოგიზმს შეიძლება ითქვას კონსტრუქტივიზმს. ამ სისტემების გამორკვევა შედის ხელოვნებაში, როგორც შემოქმედებითი კატეგორია. ის ქმნის მოვლენების წყებებს და ამგვარათ ფსიხოლოგიზმში მიმღეობის საფეხურებს რომელიც ჩამოთვლილ კანონებზე დადის და ხსნის ხსენებულ კონსტრუქტივიზმს

რამდენათ ნივთი არის სოციალური მოვლენა და მასთან უტილიტარული, მას აქვს მოვალეობა დანიშნულების. **უტილიტაროგამდე საზნეზში ეპეზდეზ შინაარს,**

და შინაარსი იყო **მოკრალური და კალიგიური მუცელი საზნის.** აქედან შინაარსი როცა დანიშნულებით შეიცვალა პოეზიის პრობლემაც დანიშნულების ცენტრს დაუახლოვდა და გაგება ხელოვნების, როგორც (ხოვრების გადმოცემის (ვოროვსკი, ლუნაჩარსკი) სრული კატასტროფის წინ სდგას. ცხადი არის ხელოვნება ისწრაფვის სხეულების აშენებისათვის და ხელოვნების ყველა დარგების ამ პრობლემის გარშემო ცენტრალიზაციისაკენ. პოეზიის ტერორი და ხელოვნების ახალი ყალიბი ამისთვის აუცილებელი არის. როდესაც შტრიხიულად ნივთის საზღვრები მოცემული არის ხელოვნების საზღვრებიც ადვილი გამოსარკვევი არის. აქ არის კონსტრუქტივიზმი, მყოფადერი ზეალის აშენების სხვა და სხვა პროგრამებით. რევოლიუციის ეპოქამ (განსაკუთრებით კომუნისტურმა) წაზოაყენა წინ ამ პრობლემის ყალიბის საჭიროება.

ტროცკის მტკიცებით სინთეზი ყველა მემარცხენე ფრონტის მიღწევების ჯერ არ მომხდარა; მაგრამ ის აქ უსევამს წერტილს და ჩვენ შეგვიძლიან გავაგრძელოთ: ამ მიღწევების ცენტრალიზაცია რამოდენიმე შესწორებით გაამართლებს ხელოვნების თანამედროვე დირექტივებს. ტროცკი კი უკან ბრუნდება, მართალი არის ეპოქა გარდამავალია, მაგრამ მარტო თანამედროვეობის გასაბჭოებულ დგამის აღწერა არ არის სწორი ხაზი, ის არის ყოფითი გადმოცემა რეალის, დასვლა სტატიურობამდე და დინამიზმის წინააღმდეგობა. აქედან თვით არა ეპოქალურიც. მართალია კლასები გარდამმავალი მოვლენა არის, მაგრამ ნივთების რხევითი ნუსხასთან ფსიქოლოგიზმი იყალიბებს განსაზღვრულ კანონებს და ეს გამოსარკვევი მოვლენა არის, რასაკვირველია ნივთების რხევითი კომპოზიცია თანდათან მატულობს და აქედან დაბადებული ფსიხიკა და რეალის რიტმიც საჭიროებს გამორკვევას.

მასხასდამე,

სტრუქტურა იმ ფსიხიკის, რომელსაც ნივთების კინემატოგრაფიულ რხევას თან ექნება დამოკიდებულება გამოსარკვევი არის როგორც წარმოდგენა მაინც, როგორც ფოტოგრაფიულ მიღება მყოფადერში, ამის შესახებ არც ტროცკი, არც ერენბურგი და არც ჩუჟაკი არაფერს არ ლაპარაკობს. რასაკვირველია გასაბჭოების დალი ყოველ მასალას უნდა აჩნდეს, მაგრამ გასაბჭოებული ფსიხიკა თვითონ მოითხოვს აღმაშენებლობით განწყობილებას და აქედან არის „აშენეთ მოძრაობა, ფოლადი და სტილი“.

ნივთების ორიენტაცია

ესლა გადავდივართ პოეზიაში ნივთის ორიენტაციაზე. დისციპლინა, რომელიც იკვლევს კონსტრუქციას, მხატვრული სიტყვითი საშვალებით, ნივთებისა და მისი მოვლენების

არის პოეზია. დისციპლინა, რომელიც აშენებს ფსიხიკას (როგორც განწყობილებას) მოვლენების საფეხურების მიხედვით და ბაღებს გაგებას ფსიხიკის კონსტრუქტივიზმის არის კიდევ პოეზია. და დისციპლინა, რომელიც აშენებს ამ მოვლენების გამოსარკვევ მანქანას, არის ფორმალური მეთოდი და ხელოვნება. კიდევ არის პროცესი აშენების და ეს შრომაც ნიშნავს პოეზიას. აქედან არც ტროცკი. ნივთების ყოფითი სახის მოცემის მოთხოვნილებით არც „ლფეი“ ნივთების ავტოციით, არ არის გამართლებული შემოქმედების პოლიუსი, და უკანასკნელს შეიძლება ეწოდოს „სხვათაშორითი საჭიროება“.

პოეზია კიდევ იქით მიდის. როცა პოეზია სცილდება ლირიკით ხელოვნებიდან გამიჯვნის იდეიას, ავტოციას—ის განსაკუთრებულ ეპოქაში იღებს როგორც ფუნქციას.

აქ არის ნივთების და აშენების პროპაგანდა. ჩვენმა ფრონტმა ქართულ ხელოვნებაში პირველათ აღმოაჩინა

ნივთი.

მაგრამ როგორც ორმაგ განწყობილებაში მომხდარმა ლიტერატურულმა მიმართულებამ, პირველი პოლიუსი შემოქმედების, წარსული დალაგებების ტერორს მოანდომა. ამისთვის შემოქმედებითი ორ სახიანი იანუსი მოსჩანდა. მაგრამ, როგორც აღვნიშნეთ, არც ერთ ხსენებულ შემოქმედებას არ ქონია მარტო ტერორის ფორმულით განსაზღვრა. ერთი პოლიუსი თუ ტერორის ნიშნის ქვეშ მიდის,—მეორე იქვე იწყებს შენების პროცესს, ყოველ შემთხვევაში აღმშენებლობით ცდას. სადაც თეორია ლაპარაკობს ტერორს, იქ პრაქტიკა მიდის კონსტრუქტივიზმამდე. ხოლო სადაც პრაქტიკა ტერორს გადაყვა, იქ პრაქტიკის ავტორი სცდილობს, სასწრაფოთ წარმოადგინოს კონსტრუქტივიზმის დეკლარაცია.

აქ არის ნასკვი $H_2 SO_4$ ჟურნალის, რომლის დაწყებულ გზის ყალიბს აძლევს და განსაზღვრულ ფორმულებში მოქცევას სცდილობს „ლიტერატურა და სხვა“. უკანასკნელის მოვალეობა, ჩვენ ვფიქრობთ ფაქტების სპეციალიზაციამდე დასვლა არის, მთელი მემარცხენე ფრონტის გარკვეულ სოციალური მნიშვნელობის ყალიბი. ეხლა ჩვენ მხოლოდ $H_2 SO_4$ დაბეჭდილ მასალებზე შევჩერდეთ, რომ გამოვარკვიოთ, როგორ სახეს ის მიიღებს „ლიტერატურა და სხვაში“.

ლაბორატორია და

აღმოჩენები.

„ფუტურისტული ლექსები, არის ლაბორატორიული ნამუშევარი, ხალხური ხმების მოსაცემათ. მომავალი ქალაქი, შექმნილ ხმებს გაუყეთებს საკუთარ ფორმას“. (ბენო გორდეზიანი). შემდეგ აქ ჩამოთვლილია, რამოდენიმე ქართული ასო, რომელიც ავსებს ქართულ სახვითი მეტყველებას.

არის ნიკოლოზ ჩაჩავას, რამოდენიმე ახალი სიტყვა მაგ.: „როშარი“, „ხედვირა“ და „ცამდიარი“. აქვე არის მის მიერ წამოყენებული ბგერების კონსტრუქცია და ახალი მახვილები ბგერების გამოთქმის დროს. მართალია აქ არის ჩამოთვლილი, მხოლოდ მცირე ნა-

წილი იმ პრაქტიკული მიღწევების, რომელიც მოცემულია სიმონ ჩიქოვანის და ნიკოლოზ ჩაჩავას ლაბორატორიულ ლექსებში.

ის ლაბორატორიული ნამუშევარი, არის მასალები იმ აპარატის საკონსტრუქციოთ, რომელსაც სიტყვა მსახი ხელოვნება ეწოდება. აქედან გამომდინარე პოლიუსი ხელოვნების ძველი აპარატის დანგრევის, რომლის სისტემა მოძველდა და კონსტრუქცია ახალი აპარატის სათანადოთ უკვე შეიქმნა ჩვენი ჯგუფის მიერ, მთელი რიგი ლექსების, რომელიც არის ხმაური ხელოვნების პარალელი და უცხოთ ქართული პოეზიის თანამედროვე აკუსტიკისთვის. სტრუქტურა ლექსის, ესე იგი აპარატი ჩვენმა წინა სკოლებმა გადმოიღეს უცხოელი მწერლებიდან.

როგორც ბოდუენი აღნიშნავს, სიმბოლისტიკის ფორმალური მეთოდი, თანამედროვე ეპოქის რიტმმა დიდხანია მოსპო. მიუხედავად ნასესხები სიმბოლისტური მეთოდისა, როგორც არა ეპოქალური, აგრეთვე ქართული ხელოვნების ორგანიული კავშირის გამწყვეტი იქნა. ამისათვის დაიბადა სასწრაფო დეკადანსი ქართული ლექსის, როგორც ფორმალური რაობის. ჩვენ მიერ გაცოცხლებული იქნა ხალხური პოეზია. უკანასკნელის შემოქმედებითი ბგერების სტრუქტურის დახმარებით, ჩვენ შევძელით გარდაგვექმნა ხელოვნების აშენებითი მეთოდები. ამით ჩვენ აღვადგინეთ ქართული ხელოვნების ორგანიული კავშირი. ქართული ხელოვნების ბაზა შეჩერდა ამ აღმოჩენილ ბარჯზე და არაღვარაუდი პლაგიატობა უკვე დაიწყო, ეს შედეგია მთელი ბაზა ქართული ხელოვნების აღდგენის. ჩვენს მიერ დაწყებული იქნა პოეზიის ძირის აღმოჩენა. ამან დაბადა «მზე მაზეული—გზა ნაკუდარი» (ნ. ჩაჩავა). ამაზე ქართული შეიძლება არაფერი არ დაწერილა—ორგანიული განცდის ასახვითი შემოქმედებაში; ყოველ შემთხვევაში ეს შედის ქართულ ხელოვნებაში, როგორც აღმდგენი ორგანიული კავშირის.

შენაქმედებითი მიმდინარეობის ცვლის დროს იცვლება ხერხი,—სიტყვითი მასალის პოეტური ორგანიზაციის. ცხადი არის ჩვენს ფრონტს უნდა ყოლოდა მეტყველების ახალი კოლუმბი, რომელიც ლაბორატორიულ მუშაობის დროს გახსნიდა ახალ სივრცეებს სიტყვა მსახ ხელოვნებაში. ესენიც აღმოჩნდნენ. განვლილი პოეზიის ტაქტი იყო მონოტონური და ამავე დროს ბგერებითი ათვისება წმინდა იმპრესიონისტული. მას არ ქონდა არავითარი ფიზიოლოგიური გადმოცემა, რომელსაც ჩვენ ვაშენებთ.

ამასთანავე თემატიკას, სიმბოლისტიკებთან არავითარი საერთო არ ქონდა ბგერების შენებასთან. ჩვენ კი, წინააღმდეგ ლექსის ბგერითი ფონოლოგია, თემის რაობის ფინს შეუთანხმეთ. მაგ. მეკობრეების ავანტიურული ფსიხიკის გადმოცემისათვის (მეკობრეების სიმღერა) ბგერითი ფიზიოლოგია ძლიერ მონუმენტალური არის და ბგერების მონუმენტალობით ფაზულის გადმოცემა. როდესაც ნიკოლოზ ჩაჩავას „სანტიმენტალური შელოცვა“ თემატიურ ლირიკის გამო ბგერით ფიზიოლოგიასაც უფრო ელასტიურს ატარებს. ეს არის ერთი ელემენტი. სიტყვის მასალობრივი გავება, რომლის ხსენებულ ლექსებში იყო დაყენებული, ჩვენ მიგვიყვანა საგნების სიტყვებიდან განთავისუფლებამდე. ხმოვანების და თანხმოვანებით გარმონიკა, აშენებულია თითქმის ყველა ლექსებში. ეს არის ეპოქის ფორმალური მეთოდე-

ბის განცდის პარალელი. ბგერების ფიზიოლოგია არ იცვლება არც „რომანტიულ პლაკატ-ში“, „მოხსენება პირველში“ და არც ბიძინა აბულაძის ლექსებში.

„ცეპელინში“ სიტყვა **ბულ-ბული** მოსპობილი იქნა როგორც საგნის წოდება და მოცემულ იქნა მისი ფიზიოლოგიური სხეული. მაგ. „როგორც დეპეში შესაპყრობი კვამლის ბულ-ბული. (სიმონ ჩიქოვანი). ბგერების ფიზიოლოგიურ ელემენტს რუსული ფუტურისში „ზაუშამადე“ მიყავდა. აქ შეუძლებელი იყო რაიმე ტემპტიკაზე ლაპარაკი და მეტყველების „უწოდებრივო“ როლთან შემოქონდა თითქოს ინტერნაციონალური მეტყველება. ჩვენი ფრონტი წინააღმდეგ აღმოჩენებამდე მივიდა

ბგერების ფიზიოლოგიაზე დასვლით არამც თუ მოვსპეთ ჩვენ ქართული ხელოვნება არამედ გავაცოცხლეთ მისი ძირეული განცდა. პრიმიტივი, რომლის შესახებ ჩვენ ზემოთ ვწერდით ამ ფორმალური მეთოდების სამუშაო მასალა არის და გადავდივართ მეორე პოლიუსზე, რომელიც არის ულტრა ხალხური განცდა ნივთის და მოძრაობის. აქედან პირდაპირი გზა თანამედროვე რეალის მასალობრივი გაგებასთან, რომელსაც ჩვენი ფრონტი აყენებს. ფორმალური მეთოდების ძიება პრიმიტივით და ნივთების ხალხური განცდა ყველა წამოყენებულ თანამედროვე პოლიუსებს ხვდება. ამავე დროს ჩვენ შემოქმედება დავიყვანეთ საბაასო მეტყველებამდე.

ყველა ეს მოითხოვს სპეციალურ შრომას და ეს წერილი იყოს მხოლოდ მცირე შესავალი მემარცხენე პოეტალიის—სახელდობრ სიტყვა მსახ ხელოვნების ორგანიზაციული მიღწევების. ჩვენ მიერ შექმნილ სინტაქსიურ და მისი აშენების ახალ პირობებზე ჩვენ აქ არ ვლაპარაკობთ. სინტაქსიური წყობა, რომელიც დაბადა ქუჩამ ნეოლოგიური მიღწევებით ჯერ ვერ ნახულობს მეტოდოლოგიურ სისტემას. ამისთვის არის, რომ ზოგიერთ ჩერჩეტს ჩვენი პრაქტიკა უჩვეულო სტრუქტურით ერგებება და მას წარმოიდგენს ყოველგვარ კანონების გარეშე მდგარ მოვლენათ.

ჩვენ მიღწევებში ქართული მეტყველება მივიდა ფორმალურ აღმშენებლობითი ინდუსტრიამდე. როგორც სინტაქსიური ისე სიტყვების და მასალის მთელი ორგანიზაციის დროს ქართული ხელოვნების ორგანიზაციული კავშირის, ძირეულობის მონახვაც იყო თანდროშობის ასახვასთან. ჩამოთვლილი მასალებით, რომლით ქართული ლექსის აკუსტიური ღირებულება სრულიად გარდაიქმნა.

ეს არის სხვა წერილის თემა ამის გარჩევას ეხლა არ გავყვები. ეხლა ჩვენ გადავდივართ შემოქმედებითი აპარატის რამოდენიმე დანიშნულებაზე. უკანასკნელის ნახაზის შემდეგი არის კონსტრუქტივიზში მოქმედების და მოძრაობების, რომელიც ქმნის მოვლენებს და ნივთებს შორის კავშირს (რიტმი). შემდეგ კონსტრუქტივიზში ამ მოვლენების ათვისებისათვის. ჩვენამდე ქართულმა ხელოვნებამ არ იცოდა თუ რა იყო პროპაგანდა ნივთის. ჩვენგან მიდის პირველი პროპაგანდა. „ამხანაგებო! თეთრ კანიანო ელექტრონო რადიო პროპაგანდერო“ (ნ. შენგელაია). ან კიდევ „გულეებში დასახლდა ახალი ბედი და დედამიწას რომ აბრუნებს დვედი მანქანის ქშენით“ (ნ. შენგელაია). აქ არის ნივთების პროპაგანდისთვის სატრიბუნო ტონი და მოწოდების უნარი. „იქ უმოწმობოთ ღებულობდენ წინეთ

გოეტეს, ეხლა დიდებით გაუხწარით შაგგენს უნიტას, თქვენი ქვევარი გავხ ფრანგულ დე-კადანს“ (სიმონ ჩიქოვანი).

ჩვენ გადავთვალეთ ყველა მიღწევები, რომელიც ჩვენ გვაერთებს უცხოელ მემარცხენე ფრონტებთან.

ეხლა გადავდივართ იმ მიღწევებზე, რომელიც ჩვენ ფრონტს ანსხვავებს ყველა მონათესავე მიმართებიდან. დაგვჩა ორი პოლიუსი ჩვენ მიერ აღნიშნული „პროექტი ახალ კრეისერ“-ში. სახელდობრ რიტმის ძიება და ფსიხოლოგიზმის კონსრუქცია. ამ წერილში ჩვენ აღვნიშნეთ შტრიხიულათ ნივთის რაობა. „პროექტ ახალ კრეისერში“ ნივთის ორი საწყისი და მისი საზღვრები. ეხლა შემოქმედების ნივთთან დამოკიდებულება რომელიც ქმნის ფსიხოლოგიზმის კონსტრუქტივიზმს და რიტმს. ამასთან ჩვენ შემოქმედების ანალიზით მივიღვართ. ეს არის მოძრაობის აშენება და ნაწილობრივ რეალის რიტმის მონახვა პოეზიაში. ხლებნიკოვის თქმით ნივთების მოძრაობას რიცხობრივი კანონი აქვს. მის წარმოდგენაში ამ მოძრაობის საზღვრებს რიცხვები სწყევტენ. ეს პოეტიკაა და რიტმის შენება პრაქტიკის საქმე არის. მოძრაობის კანონი (საწყისი ნივთიდან) ბადებს სივრცეს. ნაგ. ე. ლოლობერიძის ლექსებიდან „ცხენის სიჩბილიდან ქუჩა დაიბადა“. მოძრაობის მობრუნება, პირველს აძლევს სიბრტყითი გრაფიკას. იბადება ნივთის რომელიმე პროცესი. მოცულობის შედეგი. აქ შეიძლება მოძრაობის საფეხურების ჩამოთვლა. „დაარღვია მთლიანობა ფაბრიკანტების“ (ერთი მთლიანობის დარღვევა). „ოთახი მორთო მათი ფეხებით“ (მეორე მთლიანობის აშენება) „დაშაშხულ ფეხებს სართულებათ უნდა გაქცევა“. (მესამე მოძრაობის დაბადება და მეორე მთლიანობის დარღვევის დაწყება). ამ დამოკიდებულებას სივრცის მოძრაობის და ნივთის: „და ცილინდრივით რომ დავადგი ცირკულების წვერზე კვარტალი“ შრიალი შორს შარები რუშ ან „ნაბიჯების მოძრაობით ამზადებ შეშას“. პირველში მოცემული არის ნივთის მოძრაობის საფეხურები, დაბადება სივრცეების და მისგან გადასვლა ისევ ნივთებში და ნივთების აკრომატიკა, რომელიც ბადებს ფიზიოლოგიურ ბგერებს ნივთის მოძრაობის—„შრიალი შორს—შარები რუშ“, „არ უყვარს ბუხარი რადგან მთელი სივრცე აქ დასწვა“. წინ დაიბადა ნივთი და აქ ის დაიღუპა მოძრაობის კანონის გამო. რიტმის კანონი ჩნდება იქ, სადაც ხდება ნივთების მშობიარობა მოძრაობით და წინააღმდეგ, ნივთებით მოძრაობის მშობიარობა. ამ ცვალებადობის ანუ უკეთ შენაცვლით გაწყობილებაში ნივთები იბადებიან და მოძრაობაში კვდებიან. ამის აღწერის კანონი და მყოფადი რეალიზში არ არის რიტმის მონახვა ხოლო მოცემული საზღვრები მოძრაობის კანონების სხვა და სხვა სხემებით არის პარალელი შემოქმედების აშენებულ ნუსხის. აქ არის შესავალი კანონები მსოფლიო მოძრაობის—ნივთი, სივრცე და მოძრაობა.

მოძრაობით სივრცის და ნივთების დამოკიდებულება კიდევ ერთი ატრიბუტია ამ საერთო თემის. მოქმედების და მოძრაობის კანონები ქმნიან რიტმის ცენტრს. ამის შესახებ ვილაპარაკეთ ჩვენ ჩარლ ჩაპლინ და გიორგი გროსზე. თემა მონოტონიზმი უთუოდ შექნა ახალი ფეიჯურების. ეხლა შეხვედრა. როგორც ჩაპლინი არ არის მოძრაობის დასრულებული კონსტრუქტორი, ისე პირველყოფილი ფუტურზიზმი არ იძლევა დასრულებულ მასალას თა-

ნამედროვე კონსტრუქტორისთვის. როდესაც დადა ენათესავება ჩაპლინს როგორც ბავშვის ფსიხიკასთან ახლოს და საგნების დეფორმატორს. (ხალო უნიფთო ჩაპლინი წარმოუდგენელია) ეს ორივე, როგორც მეტოდიკა არის მასალა თანამედროვე კონსტრუქტორისთვის. მათ აქვთ ნივთების ცვალებადობის და მოვლენების გადალაგების უნარი. მათგან იბადება სენსაცია და მის ინსტრუმენტოვკაზე მყარდება ფსიქოლოგიზმი. ამ ცვალებადობით არის ფსიხიკის კინომატოგრაფიაც. აქედან ცხადია, ამ ფსიქოლოგიურ კონსტრუქტივიზმის მეთოდს არაფერი საერთო აქვს ბორის პასტერნაკთან, რომლის დამწყებ კონსტრუქტივისტათ ინოკენტი ანენსკი ითვლება. ის ჯერეც დაუსრულებელი არის.

ამის შემდეგ ცხადი ხდება ის პრელიუქტი, რომელიც შოდის N_2SO_4 ჟურნალიდან. მისი საზღვრები არ დასრულდა არც ერთი ლიტერატურული შკოლით, რომელსაც ფუტურისმის ორიზონტის გადმოღმა ვიცნობდით. ყოველ შემთხვევაში განცდით კიდევ შეუძლებელი არის განსაზღვრული ფორმულის მოცემა. ფორმალურ მეთოდში ჩვენმა ფრონტმა დაიწყო ხელოვნების ორგანიული კავშირი აღდგენა ქართული პრიმიტივით და ფუტურისტული მეტოდიკით. მეორე მხრივ ფსიქოლოგიზმი დადასი აშენებითი და ჩაპლინის მოძრაობითი კონსტრუქციით.

შენიშვნა: მე არ ვეხები აქ ფსიქოლოგიურ კონსტრუქტივიზმის დებულებას. „განივთებას“. სათანადოთ გვაქვს დამზადებული საკმაოთ ვრცელი შრომა „ვაჟა ფშაველა და კონსტრუქტივიზმი“, სადაც ეს პრობლემა გარკვეული ინება.

ისევ ანალიზი. ნივთების საჭიროებიდან იბადება მისი მელანხოლია და მონობა. ამის შესახებ სწერდა ივანოვ რაზუმნიკიც მიაიკოვსკის შემოქმედების ანალიზის დროს. ეს არ არის მართალი, მაგრამ რუსული ფუტურისმში ნივთების პროპაგანდა და დალაგება ბადებს დიდ სიმძიმეს. სხეულების აკრობატიკა და საერთოთ რიტმის სისწრაფე იკარგება. ამ მხრივ ფსიქოლოგიზმს თანდათან უდგება წყალი სტატიური დრამატიზმის. ამის საჭიროა ნივთების საჭიროებასთან მათი სწრაფი ცვალებადობა და სწრაფი გადალაგება რომ დინამიზმით დაიკარგოს სხეულის სიმძიმე. ფსიქოლოგიზმი ნივთების კონსტრუქციებით ლაგდება რადგან თვით ნივთი აყენებს ამ მოთხოვნილებას. ეს ორი ხსენებული პოლიუსი რომ ერთმანეთს შეხვდება ის ჩამოაყალიბებს ხელოვნებით ახალ ორგანოს. „Должен чувствоваться радость“ (ტროცკი) რასაკვირველია ხელოვნება არის გასართობი, მაგრამ საჭიროებითი ყოველი პროცესი არის სასიამოვნო და აქ არის ორმაგობა გაგების.

წერილის უკანასკნელ მიღწევებით ჩვენ მივედით N_2SO_4 შემოქმედებითი მიღწევების ცენტრალიზაციამდე. პრეისკურანტი და რადიუსები ასეთი იყო: ფუტურისმში, დადა, მარინეტი, ხლებნიკოვი, ლეფი, მიაიკოვსკი, ჩაპლინი და გროსი. ეს ყველა იყო მასალა-მეთოდი. ის მოექცა ერთ ორბიტში და ჩამოყალიბდა ახალი კონსტრუქტივიზმი. ეს არ არის არცერთი ხსენებული მიმართება, არ არის დრამატიზმი, არ არის საგანი, არის მხოლოდ

„მეთოდი“, კონსტრუქციები, ფორმალურ მეთოდების, ფსიქოლოგიის და რიტმის მასალების. საწყისები ნაჩვენები არის. მთავარი მიღწევები გამოაშკარავდა ლიტერატურა და სხვა“-ში, რომლის ანალიზის დრო შემდეგში გვექნება.

ერთი მემარცხენე ლიტერატორი სწერდა გასულ წელს, რომ ხელოვნების ოქტომბერი შორს არ არისო. მაშინ ქართული ხელოვნების ოქტომბერის დაწყების ფაქტები, ჩვენ ხელთ გვექონდა, მხოლოდ საჭირო იყო სტამბა. ესეც მოხდა ფაქტები გამოაშკარავდა და ხელოვნების ციტადელი ჩვენ ფრონტს დარჩა.

ზგერათა ორიენტაციის საკითხი.

1. საბრანწიხო ბარგი-ბარხანა.

კლასიციზმი ითვლებოდა ხელოვნების საბუჰალტერო კურსებათ რისთვისაც საქართველოს დასჭირდა რუსთაველი ლევიანათ გადაეჭცია.

აქ არ იყო სავაჰრო პოლიტიკა სიტყვათა ჰმნედობისა და აგებისათვის. პოეზიას სქესობრიობა უწევდა კონკურენციას

და

პოეტი ზეშთაგონების გრადუსებით

იზომებოდა.

მოვიხსენიოთ

ვენერა

— კრემსიმონის ფაბრიკის მარკა —

უხელო და

ბრუციანი გვამი

სილამაზის კლასიციზმათ რომ გადაიქცა.

სწვა ოსტატებიც ფოტოგრაფიას კონკურენციას უწევდენ.

თუმცა ბაზარზე ფოტოგრაფიული აპარატები მეტი სალდებოდა ვიდრე

სიძსტინის მადონა.

ატმოსფერა ჰმნიდა განსაკუთრებულ ფარგალს.

პოეტი

კალამს

ცრემლებში

ასველებდა

და დაუსრულებ-

ლობის ძიებაში ლებულობდა პოეზიის გვირგვინს.

არაფერი მაქნისი იყო მიღმა რეალობათა ხელშეხება

მაგრამ

პოეზია სონეტებისა და

ტრიოლეტების ფორმით ფილოსოფიას ანვითარებდა.

1. ვინ არის ღმერთი?
2. სად არის მისი ადგილმდებარეობა?
3. რას აკეთებს სული ჩონჩხთან დაშორების შემდეგ?
4. ვინ შექმნა ადამიანი?
5. ვინ უფრო მეტია ადამიანი თუ ღმერთი?

და სხვა მრავალი საღმრთო სჯულის კითხვები აწუხებდა

პოეზიის სასლთუხუცესებს

2. ტრადიციონიზმი და შინამრეწველობა.

მე არ ვიცი, მაგალითად, რატომ ლაპარაკობს ზოგიერთი ჩვეულებრივი ადამიანი, რომ კლასიციზმიდან დატოვებული ტრადიციული პოეტიკა მატერიალის დამუშავების დროს შინამრეწველობამდე მიდიოდა.

რომანტიკამ არ იცის

ორგანიზაცია

ნივთი.

მიღმა რეალობათა კვშმარიტების ძიება მოძრაობასა და უტილიტარიზმში არც არის შესაძლებელი.

გრძნობათა უორგანიზაციო დენა

სახეები და ვარიაციები მატერიალის გარეშე.

არც ნორმა.

არც ეკონომია.

სწორედ ამიტომ დაიწერა მანიფესტი ველურობისაკენ, რომ მოუწოდებდა ადამიანს. პირველ ყოფილობა ყოველივე ორგანიზაციისა და ნორმის გარეშე სდგას.

„ქალაქი რყენის საზოგადოებას

მანქანა აფუჭებს სულს ადამიანისას“.

გრძნობის მრეწველებისათვის

საჭირო იყო ასეთი ლოზუნგი.

თუმცა ზოგიერთი თანამედროვეც იმეორებს

მანქანის შიშს.

აქედანვე დაიბადა ახალი რომანტიზმის შექმნის საჭიროება, რომელიც მანქანებისაგან შეშინებულ ნევრასტენიკების მიერ არის მოგონილი.

შინამრეწველობისათვის არ არის საინტერესო

როგორ კეთდება

ა ნ ი თ.

მისთვის საკმარისია საჩოხე შალი.

აქ მატერიალის დამუშავების საკითხს ვერ აწესრიგებენ ■■■

■■■ ტექნიკისა და საჭირო მატერიალის მიუგნებლობის გამო
ხელოვნება

თითქოს

ემორჩილებოდა

ზემო ნათქვამს.

იყო გრძნობა.

განცდათა ფაბრიკაცაა.

მთავარი

მატერიალი—სიტყვა

დაუმუშავებელი რჩებოდა.

ექებდნენ სიტყვის ირრეალობას.

მისი უტილიტარობა არავის ქონდა წარმოდგენილი.

დაუსრულებელი

დრო და სივრცე

ხელოვნებას

მიღმა რეალობათა საძიებლათ ამოგზაურებდა.

გ. მატერიალი ალკოგოლიზმი.

საჭირო იყო ქალაქი, რომ ორგანიზაციისა და ნორმის საკითხს თავისი ადგილი ეპოვა.
მოხდა სწრაფი გადაღება.

მანქანამ წარმოშვა:

დროსა

და

სივრცის **მ კ რ ნ რ მ მ ა**.

დროსა და სივრცის ეკონომიამ შექმნა

ნივთი

და

უტილიტარობა.

ქალაქმა მიიღო ნივთი.

- ორგანიზაციას ორივე კომბინაციებით აგებს. კომბინაცია დადის მოძრაობამდე, რითაც იდევნება მისტიციზმი.

საკმარისი იყო ეკონომიის საკითხი, რომ ხელოვნება საქმიანობად გამხდარიყო

მამრამ

რომანტიზმის გავლენის მოსპობა არც ისე ადვილი გახდა.

შემდეგი თაობა აღზრდილი ტრადიციების შაქრისყინულზე ვერ დაშორდა ესტეტიურ ალკოგოლიზმს.

ექანიკა ხომ უტილიტარული მეცნიერებაა.

სიმვოლისტებს ქონდათ წარმოდგენილი

ღმერთი ზეინკალის როლში.

მათ დაინახეს ქალაქი.

ცამდარები ზეციურ ლტოლვათ მიიჩნიეს და ქალაქი აღიარეს იმ ქვეყნიურ კეშმარიტებათ.

რა საჭირო იქნებოდა

ნივთი ?

ხელოვანისათვის არ იყო საკმარისი თავისი სპეციალობა და

უჩინმაჩინის რესპუბლიკის

მადიებელნი დაეწაფენ

ესტეტიურ

ალკოგოლიზმს

მორფი

კოკაინი

და მთელი ნომენკლატურა კონტრობანდ საქონელის, რომელზედაც საჭიროა

საბაჟოს ნებართვა

და

ბანდეროლი.

4. მატერიალი კინემატოგრაფიზმით.

იტალიელ ფუტურისტებისათვის ტრადიციების უარყოფას შემდეგ საჭირო იყო ცამდარების რეაბილიტაცია.

მანქანა.

ქალაქი, როგორც ორგანიზაცია.

ქალაქი ნივთების კომბინაცია და აგების ასპარეზი.

მარინეტისათვის იგი არსებობდა, როგორც გეგმა ახალი შემოქმედებისათვის. თუმცა ნივთის აღმოჩენით აღტაცებამდე მისვლამ ვერ შექმნა თვითონ მატერიალის ვადამუშავების საკითხი და უტილიტარობა.

შაინც არ შეიძლება მარინეტის მანქანების რუმანტიკა უწოდოთ.

ქალაქი მოითხოვდა ნივთამდე დასვლას

მატერიალის ვადამუშავებას.

მატერიალის დასამუშავებლათ

საჭირო შეიქნა

ნივთის დაშლისა და გადალაგების

საკითხი.

ნივთის დაშლისა და გადალაგების შემდეგ აღმოჩნდა მატერიალი.

მისტიციზმი ამის შემდეგ უთუოდ ბორონალიზმამდე უნდა მისულიყო, რადგან მატერიალის დამუშავება არ იძლევა საშვალებას მიღმა რეალობათა ხელშეხებისას.

ნივთების დაშლის პროცესი პირველად კუბიზმმა მოგვცა.

მატერიალისთვის მას დასჭირდა

აფრიკის კერპებისათვის მიემართა,

რომელიც შინამრეწველობის პერიოდს

დაუმუშავებელი დარჩა.

პსიხოდენტიკოსებისათვის კუბიზმი «черная смерть искусства от которого нет спасения».

ძველი ხელოვნებისათვის მართლაც სენი იყო, რომელმაც დასცა ფოტოგრაფიის შეგირდების ღირებულება.

კუბიზმმა პირველად აიღო ქალაქის ნამდვილი ტონი.

ტყუილად გონიათ, რომ ეს იყოს

ახალი საშვალება მიღმა რეალობათა საძიებლათ.

მსტატოგა ნივთის აგებისა

და

მატერიალის გადახალისებისათვის.

მას აქვს დამოკიდებულება კინემატოგრაფთან.

კინემატოგრაფი მთლიანად გამოდის ნივთობრიობიდან.

აქ მთავარი ადგილი უჭირავს

მოდრობითი პროცესს.

მოძრაობათა

დაშლა

ახალი მოძრაობის

ახაგებათ.

კინემოგრაფიული ზონარი.
მონტაჟი.

კინო დღემდის მხოლოდ გართობა იყო.

დღეს ინდუსტრალური საქმიანობაა.

ბაზრის მეტოდებსა და ბანკის ოპერაციებთან აქვს კავშირი.

აქ სივრცისა და დროის ეკონომიის საკითხი ყველაზე მარტივად დგას.

კინო ხელოვნების ყველა დარგზე უფრო იღებს უტილიტარიზმს.

ამიტომ იყო რომ ლენინი კინოს ხელოვნების ყველა დარგზე მალა აყენებდა.

ხედულობითი პრინციპზე აგებული თანამედროვე ქალაქი და კინო პლაკატის ორგანიზაციამდე მიდის.

შესაძლებელია ამით აიხსნება, რომ ამერიკელებს ლექსისა და რომანის გადათვლიერებას თეატრი და კინო ურჩევნია.

თანდროული რომანი ისე იწერება, როგორც კინემოგრაფიული ზონარი.

უწინ რომანი იყო

დრამა, ფსიხოლოგია

და სხვა.

დღეს რომანს აინტერესებს მოძრაობა, კომბინაციები და სხვა.

რომანმა კინემატოგრაფიდან უკანასკნელად მიიღო სივრცობრიობის საკითხიც.

ფელეტონი—

მეცნიერული გამოკვლევა—

და რომანი უსიუჟეტოთ.

თვითონ კინემატოგრაფი სიტყვას არ ეთანხმება.

სიტყვის შთაბეჭდილებას მუსიკა ქმნის.

სიტყვა კი კინემატოგრაფიდან სესხულობს მეთოდს

დროსა და

სივრცის ეკონომიას.

6. „ნივთმა გარდაქმნა ადამიანი“

თანდროულ შემოქმედების ბაზარი ნივთს უტილიტარიზმის საზომით უდგება.

ქმნდითი პროცესი პოლიტიკურ ეკონომიის კანონებს დაექვემდებარა.

ბაზრის მოთხოვნილების და მიხედვით იქმნება შემოქმედება.

აქ პოეზია იკარგება როგორც ზეშთაგონების ობიექტი და რჩება უტილიტარულ საქმიანობად.

ის კი არ არის საინტერესო თუ რა იურიდიულ ურთიერთობაშია შემოქმედება მიღმა რეალობათა რესპუბლიკასთან ■

შემოქმედი, რამდენად გაწრთენილი ოსტატია მატერიალის დამუშავება—გადახალისებაში.

პოეტი მოექცა სიტყვის ორიენტაციაში.

კრუჩონიხი პოეტის შემოქმედებაში არ ეძებს პსიხოკონტურებს

მისთვის საინტერესოა სიტყვა, როგორც თავსადი შემოქმედება.

ნაბმის (ზმა) აღმოჩენა და კალამბურების დიაგნოზი შემოქმედების ახალი განზომილება*

განწყობილების ექსპლოატაცია დაიკარგა და პოეტის აზროვნება იქამდე მივიდა, რომ ლექსის მოსახმარ ნივთებზე გადაცვლას ფიქრობს.

6. მატერიალის საკითხი პოეზიაში.

იპონელების აზრით ლექსში სიტყვა გროვდება არა აზრისა და რიტმის არამედ ბგერის მიხედვით.

მაინც მნიშვნელობდა სიტყვის შინაარსი.

ფუტურისტებმა მოახდინეს ბგერითი რეგოლიუცია, რის შემდეგ სიტყვაში ღირებულება მიეცა ბგერას.

იტალიელებისათვის მნიშვნელობა ქონდა ბგერას, არა როგორც განცალკევებულ მატერიალს, არამედ საშვალებას „ლირიზმის გაღვივებისათვის“.

„ბგერითი მიმბაძველობა ლირიზმის გაღვივებისათვის“ მუსიკალიზმამდე დადიოდა. მეორეს მხრივ 41⁰ ბგერითი კომბინაციებით კრიპტოგრაფიამდე მივიდა.

მხოლოდ

ხლებნიკოვს სურდა შეექმნა განსაკუთრებული პოეტური მეტყველება.

მისთვის სიტყვა განცალკევებული ერთეული ძალა იყო. ის ეძებს სიტყვის ძირს, რომელზედაც აშენებს ხშირად მთელ შემოქმედებას.

(О разсмеитесь смехачи людох, და სხვა).

ხლებნიკოვის მეთოდი შეითვისა ასევემა და მაიაკოვსკიმ. უკანასკნელად მთლად მისგან გამოდის სელვინსკი.

ბგერა, როგორც მატერიალი.

შემოქმედებისათვის საინტერესოა ბგერის როგორც მატერიალის, დამუშავების საკითხი. ხალხური პოეზია იცნობდა ბგერების საკითხს.

აქ განვითარებული იყო ე. წ. აბერტონიზმი.

*) ამ საკითხს მე დაწვრილებით ვეხები ლაბორატორიულ შრომაში „ნაბმი და ინვერსია“, სადაც გარჩეულია მთელი ქართული პოეზია.

ინდი
ბინდი

ადანდალი
დანდალიო.

ალილისა
მალილისა და სხვა.

სიტყვაში ბგერას მეტი მნიშვნელობა აქვს ვინემ განმარტებას.
ეს კარგად იცის ხალხურმა შემოქმედებამ და ხშირად შელოცვები და გამოცანები
ყოველივე სიუჟეტის გარეშე ბგერითი სტრუქტურაზეა აშენებული.
მთელი ხალხური მეტყველება (პრიმიტივი) დაუმუშავებელი მასალაა.
თანამედროვე სიტყვის ტენიკა მისწვდა ამ მასალათა გადამუშავების საკითხს
**და პოეზია საქმიანობად
შეიქმნა.**

აქ ჩნდება სიტყვისა და ბგერის გარშემო ლაბორატორიული მუშაობა.
იწმინდება სიტყვა.

ბგერითი კომბინაციები თანდროობას ეფარდება.

რასაკვირველია იგებს პრაქტიული მეტყველებაც, სადაც მორფოლოგიას და ფონეტიკას არა აქვს დამოუკიდებელი ღირებულება და სახმარისია, როგორც საშვალება ურთიერთდამოკიდებულების (ლაპარაკის).

ლექსალური მეტყველება ბგერითი კონსტრუქციით იძლევა ეპოქის ათვისების საშვალეობასაც.

შენიშვნა: ცდებიან ფრანგები, როდესაც ამაყობენ ფრანგული ენის სრულყოფით და მოითხოვენ მის დაბალზამებას.

დროსა და სივრცის საკითხს ენებრ მატერიალზე განსაზღვრული გავლენა აქვს.

ასეთ ლექსალურ ხერხით გრამოტოლოგიას მნიშვნელობა თავისთავად ეკარგება.

შენა პრაქტიულ მეტყველების დროს იძლევა მოძრაობის ეფექტს, ლექსალურ მეტყველების დროს ზმნის გარეშეაც იქმნება მოძრაობა.

7. ლაპარაკი ჩემს უხასხებ.

მატერიალის დამუშავებისათვის საჭირო იყო ხალხური შემოქმედება—პრიმიტივი.

თითქოს ამ დასკვნამდე მივიდა პარფიუმერიული რომანტიკით დეკადანსამდე მისული საფრანგეთი.

ფუტურისტების ლოზუნგი «Мир с конца» გადახალისებისათვის აუცილებელ საქმიანობად შეიქმნა.

განსაკუთრებით რომანი დაეწაფა პრიმიტივისა და პროვინციალიზმს არა როგორც ფორმალურ მეთოდს, მატერიალს, ან აგებას.

აქ პრიმიტივი სიუჟეტის განვითარებასა და პერსონაჟების გადახალისებაში გამოიხატება.

ასეთი გზა აუცილებლად მიიღებს პრიმიტივის შემდეგ სტადიებს.

ჩემი შემოქმედება პრიმიტივს იღებს როგორც დამუშავებელ მასალას.

„სენტიმენტალიკის შელოცვა“

„ზღაპარი ცხრამთასიკით“

„ხელხვაი“ და სხვა*.

იხ. ს. ჩიქოვანის „ხაბო“ და „მეკამეჩების ურმული“-ც.

საინტერესოა ხალხური შემოქმედების აგების სიმარტივე და შემოქმედებითი ხერხი.

„ინციდენტები“ ჩემის აზრით აგებულია ზემონათქვამის მიხედვით.

იგი მოცემულია როგორც მარტივი სიუჟეტის აგება. აქ ხაზვა ძლიერ მარტივია, რომელიც თანამედროვე სახლის აგებას ეთანაბრება.

(ნაკლები ენერგიით მეტი მოძრაობის მოცემა).

შენიშვნა: როგორც ხალხურ შემოქმედებას ისე ბავშვის მტყუყველებს სიმარტივე ახასიათებს, როგორც სიუჟეტის აგების ისე მატერიალის დამუშავების დროს.

„ინციდენტებში“ სიუჟეტის აგება დასულია კინემატოგრაფამდე ინციდენტების სახით. ჩარლი ჩაპლინიც თავის შემოქმედებას ინციდენტებზე აგებს, თუმცა იგი აპარატის მიერ ათვისების დროს შექმნილ ინციდენტებს მეტ მნიშვნელობას აძლევს ვიდრე კომპოზიციას.

ხალხური შემოქმედებაც, განსაკუთრებით პროზაც (ზღაპარი) სიუჟეტს ინციდენტებით ანვითარებს.

აქ შეიძლება -მოინახოს ნათესაობრიობაც*).

პოეზია არ ეძიებს - იგი ქმნის ნივთს.

ნივთობრიობის რკალში მოქცეულია მატერიალის დამუშავების საკითხიც (ბგერა).

ხალხური ტონისა და მატერიალის დამუშავება პირდაპირი ვალდებულებაა პოეზიის; სრულიად ახალი მასალა, როგორც სიტყვის ისე ფორმითი მუშაობის მხრივაც.

ამით შეიძლება ეროვნული ხაზის აღებაც.

ასეთ გზას ადგას H_2SO_4 ორგანიზაცია.

*) ამის შესახებ შემდეგ წერილში „კინო და ხალხური შემოქმედება“.

Comentaria de bello Galico.

დღეს, რევოლუციის მიერ მომხდარ გადატრიალების შემდეგ პროზა ჩამოდგა პირველ რიგში, როგორც საფრანგეთის რევოლუციის შემდეგ (ონორე ბალზაი, ემილ ზოლა, ჰუსტავ ფლობერი). ლირიკის სეზონი გათავდა. დადგა დრო მანქანების ეპოსის. თანამედროვეობა ვერ ეტევა სახარინით დატბილულ ლექსებში და ამას გარდა, ამბობენ, რომ სახარინი ჰქმნის იმპოტენციის საშიშროებას. საჭიროა მეტად თხელი კეჟა და იმპოტენტის პლატონიური სიყვარული, რომ დადგე ლირიკის საფრთხის წინაშე. პროზა მოდის უზარმაზარი ციკლონივით და ძნელია მისი გაღობა ლირიკის ფსიქოლოგიურ წყალში. მას მხოლოდ ერთად ერთი თვალი აქვს და ეს თვალი შემოქმედებაში მუდამ გარედან იცქირება შიგნით. იგი არ იკარგება საკუთარ სახეებში. მხატვარი სახეებს ობიექტიურად და გულგრილად უნდა ალაგებდეს: მხოლოდ აქ არის შესაძლებელი ირონია—არა მრუდე ხაზი შემოქმედებაში.

დიდი გამბედაობაა საჭირო რომ არ გქონდეს არც რითმა, არც ზომა (მეტრი), და სხვა და სხვ., ისე შეხვიდე შინაურივით ზღვა სახეებში და დაიწყო მისი გადალაგება. საქართველოს ლექსი დაწვა როგორც უწმაწური კოშმარი და ყოველი გაფუჭებული 17 წლის ყმაწვილი თავის მოვალეობად სთვლიდა საკუთარი წვლილი გაეღო მის სასარგებლოდ. ეს იყო მეტად კარგი მოვლენა თავისი შედეგებით: ყველა ხედავს, რომ ლექსი გადატყდა ხერხემალში. პროზისათვის საჭირო იყო მაგარი ინტელექტი, გამტანი შემოქმედება, ბასრი თვალი, ერუდიცია და მაგარი უკანალი. ამ უკანასკნელით საკმაოდ ბევრი აღმოჩნდა დაჯილდოვებული, დანარჩენით კი არც ერთი მათგანი.

ლექსი გამოთავყანდა სონეტებში და პროზა—მინიატურებში. (ამ სამარცხვინო საქმეში მეც მიდევს წილი). ეს იყო ტრადიციის ხელოვნებისა, სადაც კასტრატების როლს ჩვენი პროზაიკები თამაშობდნენ. **სანდრო ცირეკიძე**—ყველაზე უფრო ტრაგიული იყო ამ როლში. მისი პირველი საფეხური—მინიატურა, მეორე—სათაური, მესამე—სიკვდილი პროზისა და მისი ლექსთან დაახლოვება („სონეტი პროზით“). ასე გამოულპა ძირი არგონავტების ხომალდს. ისინი ერთგულად ჰქარგავდნენ თავის მზითვებს, გადაჰყვენ მის სტილიზაციას; მაგრამ გათხოვების პირველ დამის შემდეგვე მიატოვეს. ეს პროზა ფარმაცევტის მიერ ლაბორატორიაში დამზადებული მინიატურის სამყაროების აბები იყო, რომელიც მოისპო რევოლუციებით. ოქტომბრის რევოლუციამ გახსნა ყველა არსებულ საზღვრებს ახალი პერსპექტივები. ვისაც ხილვა შეუძლია ის დაინახავს ახალ გზებსა და მიღწევების შესაძლებლობას.

აქ უნდა ილაპარაკო საქმიანად, ან და გაჩუმდე. აუტანელია იმ მალალი კონტურებიდან აღმოხეტილი პსევდო კლასიკური **ორატორიები**, და აი სწორედ აქ არის ძირი პრიმიტივის, აქედან იწყება იგი. აქ პრობლემები დაყენებულია შიშველი ხორციით, და ხორცის

სტილიზაცია უკვე დამახინჯებისა და უგემურების მომასწავებელია. რეალი ითხოვს საქმიან მიდგომას. აქედან გამომდინარე **საქმიანი წერის** მანერა რაც შეიძლება ნაკლები წყალი და სახე. მოცემული კონკრეტულად და საზოგადოთ ფრაზათა კონკრეტიზაცია პოეტები, როგორც არისტოკრატიული მალალი ჯიშის კასტა, მოისპო. ხელოვნება დაუახლოვდა ფიზიოლოგიას, სტიქიას, და ამიტომ არის იგი ხალხური.

აქედანვე იწყება პრიმიტივი და აქედან მიემართება იგი ზღაპრებისაკენ, „შელოცვები-საკენ“ (ნ. ჩაჩავას „სენტიმენტალიკის შელოცვა“ და ს. ჩიქოვანის „სანაპირო სიმღერა „ხაბო“). ამიტომ ჩვენთვის ყველაზე ძვირფასია ქართული დიალექტები და საზოგადოთ პროვინცილიზმი. პროვინცილიზმები ჩვენ გვრწამს, როგორც ინვენტარი, იგი საგანს აბრუნებს ახალი სახით და სახეს გვაძლევს მეტი რელიეფობითა და თავიდან აუცილებლობით. (Навязчивость).

ამ გზით იყო წასული ჩემი რომანი „სანავარდო“ და ამავე გზით წავალ შემდეგშიც მეტის გარკვეულობით.

იმ გადახალისების შემდეგ, რომელიც მოხდა H_2SO_4 ეურნალით, პოეზიის ყველა მიღწევების გადაფასება შესაძლებელი გახდა. გაიხსნა სრულიად ახალი მოულოდნელი მიღწევები პოეზიის. ეხლა პოეზიის პრობლემები სრულიად ხელახალია და ფორმალური მეთოდები სონეტში და ტრიოლეტში კი არ მოქცეულა, არამედ უამრავ ახალ ფორმებში, რომლებიც საჭიროებს მთელ რიგს ბიოლოგიურ კვლევებისას, როგორც ეს რუსეთში ხდება „სლოვსკის მიერ. წელს პარალელურად ამასთან გამოქვეყნდა პავლო ნოზაძის რომანის პირველი ნაწილი „დღე და ღამე რევოლიუციის“, რომელიც ჩემთვის მისაღები არის და მეორე მხრით ხსნის პროზის ახალ პერსპექტივებს. აქვე ხდება დაშლა ძველი პროზაული განწყობილების. ეს უფრო ამტკიცებს ხელოვნების ახალი გზების დაწყებას, რომლის საჭიროებისათვის მე დიდი ხანია დამოუკიდებლად ვმუშაობდი და ეხლა საშუალება მეძლევა საერთო მუშაობაში ჩაბმისა.

დემნა შენგელაია.

რედაქციის შენიშვნა.

ამხ. დემნა შენგელაიას განცხადების ერთ დებულებას რედაქცია არ სთვლის საკითხის სწორ დაყენებათ (საკითხი—ლექსები) მაგრამ შენგელაიას „სანავარდო“, დაწმენდით ჩვენი ფრონტისათვის მისაღებია.— (ფორმალური მეთოდები და პრიმიტივი). ხოლო მისი უკანასკნელი ნაშრომები ამაგრებს ჩვენი ფრონტის საერთო გეზს პროზაში.

რედაქცია.

„ხელოვნების დროუა“, „დროუა“.

საპირის საპროგრამული უზრუნველყოფის დასახელება.

სახელწოდება პირველი ჟურნალის არ ვარგა. მეორე კარგია—ეს იმიტომ რომ რუსულ ჟურნალებიდან არის ნასესხები. ეს წოდება. ჟურნალი გამოცემების მხრივ ორივე უფარგისია; არც ერთში არ არის არავითარი მანერა და გემოვნება. გამოცემის კულტურა ჩვენი ფრონტით გაიხსნა საქართველოში. ქართულ ლიტერატურას არ ყავს გამომცემლობის ტექნიკური მხარის მკვლევარი, თორემ აღნიშნავდა ამას. ეხლა ეს ჩვენ გვიხდება. ჩვენი გამომცემლობა მთელ საბჭოთა გამოცემებში შეიძლება ჩაითვალოს პირველ სანიმუშო გამომცემლობათ. ამას აღნიშნავს ყველა რუსი—პოეტი და მხატვარი, რომელსაც ჩვენი ჟურნალი უნახავს (მაიკოესკიდან დაწყებული—ალ. კრუჩონიხამდე). საქართველოში არ იციან გაზეთის გამოცემა, ჟურნალის ხომ მით უმეტეს. მაგრამ სამწუხაროდ ორი დასახელებული ჟურნალი საშინლად ტრადიციულია. ამ ჟურნალების დათვალეირების დროს ვერ იგრძნობთ რომ რევოლიუცია მოხდა და უთუოდ გახსენდება ბანალობის ობიექტი „თეატრი და ცხოვრება“ და ივანე გომართელის გემოვნება. ლირიკის გამო არ ვესურს, მაგრამ უნდა შევადაროთ ერთმანეთს, რადგან მასალების მხრივაც ეს ჟურნალები „თეატრი და ცხოვრება“. სურათების დალაგებაც ისეთივე აქვთ. „დროუა“-ს უფრო მეტი „ძალები“ ჰყავს: პირველ რიგში შანშიაშვილი სდგას, რომელიც ცნობილია, როგორც „ნაყოფიერი მწერალი“ (სანდრო მწერალი), ის ქმნის ქართული დრამის რეპერტუარს და ახდენს მეშინ—„ობივატელის“ გემოვნების სრულ კასტრაციას. შანშიაშვილი დასატაცებელი რალაც შეიქმნა „დროუა“-სა და დრამის შორის. მის ლექსების შესახებ ლაპარაკიც არ შეიძლება—როგორც მის პიესებზე, რომელთაც ლანძღვის დამსახურების უნარიც არა აქვს.

საჭიროა ისწავლოთ კარგი ნიშნების აშენება ? ? ? ! ! ! ■ ■ ■

აეკრძალოს წერა და ჩამოერთვას პოეტობა

უზრდელობის წინააღმდეგი მაინც და მაინც არა ვართ მაგრამ აუღიბოკრიას ნუ დახვრით სანაგვე ყუთში გადასაგდები მასალებით.

შემდეგ მოდის იაშვილი, ტაბიძე, ნადროაძე, გაფრინდაშვილი; ტაბიძე საინტერესოა იმდენათ, რამდენათ ჩვენი გავლენის ქვეშ მოექცა არალეგალურათ. ის რომ „მოიძარცხებ ნებს“—ეს ვიცით (ისე ახასიათებს დეგენერატული მემარცხენეობა). ეხლა ის უშუალო გავლენებში მოექცა. უკანასკნელი მისი ლექსი „მეოცნებე ნიამორებში“ არის პავლო ნოზაძის „პატრიოტიზმის“ იმიტაცია. რასაკვირველია ტაბიძეს გამბედავობა აკლია და დამარცხდა, რადგან ნოზაძის მეთოდები საშინლად დაამახინჯა. რაც შეეხება „ახალ მცხეთა“-ს ის ყვე-

ლაზე უკეთესი ლექსია რაც „დროშა“-ში და „მნათობში“ (ლექსს ვერავენ ვერ სწერს) და-
წერილა. ჩვენთვის ეს მასხრობაა და უნიკობის პატენტი. ამ ლექსშიაც არის ნოზადის
მეთოდები

უ   უ   უ   უ   უ
 დაიჭირეთ ქურდი.

ნოზადემ შექმნა ლექსი ციტატებით. ამას იმეო-
რებს ტ. ტაბიძე. მაგ.

„**კუჭის წვენათ ჩამიდგა საფოტოგლოს მთა და ბარია**“
(ნოზადე, ვაჟა ფშაველა)

„**მორგის არაგვი არაგვიანი**“
(ბარათაშვილი—ტაბიძე „ახალი მცხეთა“)

სხეები ვერც გავლენით სწერენ. იგივე არის ნადირაძის ლექსი „არსენა“. ხალხურ პოეზიის სარგებლობა როგორც გამძლე წემოქმედებით, ისევე ჩვენი ფრონტით დაიწყო. ამ შემთხვევაშიც გავლენაა.

იმის შუადგე, რაც „დროშა“-ში არსენას ხალხური გენიალური ლექსი დაიბეჭდა, ნადირაძის ლექსის დაბეჭდვა სამარცხვინო არის. ამ თემაზე ნიკოლოზ ჩაჩავამ დასწერა დიდი პოემა, შეიძლება იმან გაამართლოს არსენა. მაინც ხალხური ლექსის დაძლევა საეჭვოა. ნადირაძე მით უმეტეს არ ვარგა, ის ვერ გრძნობს ტონს და არსენას ფორმალურ მხარეს ხალხურ საწყისში ვერ ახვევს. სხვა აზრები არ არის. გაფრინდაშვილის ლექები სამი წლის წინეთ დაძველებული იყო. თუ იბეჭდება არავენ არ კითხულობს და გაფრინდაშვილის არსებობაც არავენ არ იცის

ი ანა შავე—ცხოვრებაა

თარგმანებს გაფრინდაშვილი გვარიანათ აკეთებს, მხოლოდ განსაზღვრულ მეტრის პოეტებს (თოთხმეტ მარცვლოვანი) და ამის მეტიც „ხელოვნების დროშა“-შიც არაფერი არ იწერება.

თეორეტული ნხარე ჟურნალს აკლია, რადგან წერილების წერის უნარი არცერთ ჟურნალში გამომხეულებულ წწერალს არა აქვს. აღსანიშნავი იყო მხოლოდ ორი წერილი. ვალ ბახტაძის—„შვიდი წლის თავზე“—კარგი ჟურნალისტის სიდაბაისლის მანერით დაწერილი და რობაქიძის—„ანატოლ ფრანსი“. ეხლა რობაქიძე მხოლოდ ნეკროლოგებს სწერს, რადგანაც მისი „დიდი ტრადიცია“, ჩანორჩა ხელოვნების თანამედროვე გადაფაცვებებს და ის არაერთარ საკიროებას არ წარმოადგენს თანამედროვე ხელოვნებაში. ნეკროლოგებს კი სწერს და კარგადაც. ლექსების წერა რობაქიძეს, გაფრინდაშვილს, ტაბიძეს, შანშიაშვილს და სხ

ასწიეთ ხელები!

არ შეუძლიათ, უნდა გამოტყდენ წერილებს „ფელსახვევის პოტიკაზე“ სწერენ. რევოლიუციამ ეს მეშინური ესთეტიზმი უარყო და „მეოცნებე ნიამო-

სალ პარს გრიგოლის თეორიული ნიჭი

რებს“ ეხლა „მეოცნებე თხები“ სჯობს. ეპოქამ ხელოვნების პრობლემები ხელახლა დააყენა, ამის გადაფ სების უნარი მათ არა აქვთ.

უშვილით ამ გაკ რეგბულ ხალხს

ამ მხრივ „ხელოვნების დროშა“ უფრო წინ სდგას. კარგ წერილებს სწერს „ვილაც“ მაგრამ უოუოდ საკვაო ერუდტი ხელოვნებ-ს დარგში—(ცაგარეოი. რასაკვირველია შეხედოლებელს სრულიად არ ვეთანხმები **დებალეგის გარდა; დებალეგი მისაღები**; მაგრამ ის სწე-ს საკვაო დაჯერებით, ცოდნით და ეს ჩვენ გვჯერა.

იყო კიდევ რამოდენიმე წერილი აკ. ვასაძის. ამ წერილებით ვასაძემ დაამტკიცა რომ ის არის გაგების მქონე—მსახობი (რაც მას ნიმუშად ხდის). **ვასაძე—ნიმუში** რასაკვირველია, ეს წერილები არ არის დიდი მოვლენა **მაგრამ ის მინც ანგარიშ გ საწეია თეატრზე ყველა იმ ყალბი გა** **გებებით, რომელიც მას ახასიათებს.**

ჟურნალის მხატვრულ ლიტერატურული და საქრონკო პერიფერია არ ვარგა.

ჩვენ ხელის და-
ლებით არ ვეხე-
ბით ნომრებს.

საერთოდ იგი უვარგისია. სამწუხაროა რომ „რაბისი“ უკეთეს ჟურნალის გამოცემას ვერ ახერხებს. კასრადით შორს ვერ წახვალთ. კასრადე თავის პიესებამდე ჩაგყუნსთ და მიზანიც წილწეული იქნება.

ბოლო დროს ხელოვნების დროშას უკანასკნელი სიტყვა მოაშორეს და დარჩა „ხელოვნება“, ასე რომ ჟურნალი „დროშა“ შეიძლება გაგრძელებათ ჩაითვალოს...

ბ. შ.

მ ნ ა თ ო ზ ი.

ოქტომბრის რევოლიუციის შემდეგ ლიტერატურის ბირჟა ძლიერ ხელმისაწვდომი საგანი გახდა. შეიძლება ეს იყოს მხოლოდ დიდი პლიუსი საბჭოთა ხელისუფლების კულტურის დარგში. ცხადია, სოციალისტურ რევოლიუციას ხელახლა უნდა წარმოეშვა ადამიანის ფსიხიკა. ფსიქოლოგიურად გარდაქმნა ადამიანის, მისი განთავსუფლება რკინის ღვედებით შებოქვილ ბურჟუაზიულ და ვიწრო-კაპიტალისტურ სალტებიდან ოქტომბერის პირველი გაკვეთილი იყო (ფაქტი: სანხედრო კომუნიზმის ხანა). აქ მოხდა განადგურება მისტიციზმის, თეოსოფიის, ოკულტაზმის, აპოკალიპსურ ცხადების.

ადამიანის ფსიხოზი დადგა მყოფადერ რეალობის საფუძველზე. ეს იყო მთავარი მომენტი ლიტერატურული ბირჟის გადახალისების, ხელახლა დაბადების. მოწინ ვეფრონტების დაცლა აუცილებელი იყო იმ კიბური სტრუქტურით რომელიც ჩვენ ვხსნით ლიტერატურულ შკოლათა არსებობას. ხელმეორედ შობილ ადამიანისათვის სრულებით გასაკვირველი არ არის „ორმოცი წლიანის ბავშვობაც“-კი. დაცლილ ფრონტებიდან მესხიერების ტვეულობში გვრჩება მხოლოდ მთლიანი სახე გამოცემების. ამ მხრივ მხედველობაში გვაქვს სხვა და სხვა სალიტერატურო ჟურნალები. უკანასკნელიდან გვრჩება ახალთქმები, რამდენათაც ეს უკანასკნელი ცხადდება აქ. ეს არის უმთავრესი საზომი, რომლითაც ჩვენ ვუდგებით ჟურნალ „მნათობი“-ს განხილვს. ჯერჯერობით კი თვით ჟურნალის

ღირებულება:

ქართული ლიტერატურის ნივთობრივი გადაფასება ან არა, ან ძლიერ შეუმწველად ხდება. ამის მიზეზი შესაძლებელია არის ის უპრინციპობა, რომელზედაც აქამდე დგანან ჯერ კიდევ რამოდენიმე ქართული ლიტერატურული გამოცემები. საბედისწერო გამოჩაკლისს შეადგენს ამ შემთხვევაში ჟურ. „მნათობი“. ფორმულა საკუთარი ჟურნალს აქვს. გარდა ამისა თ.ნამედროვე შემოქმედების პრობლემები ყველაზე უფრო მეტად ამ ჟურნალში ცხადდება: აკედემიზმით ჯარს „ლ.ტ. . ის ცოხნის ისევ იმას რასაც ცალცალკე გუშინ სცოხნიდენ კრუჩონიხი, და სხ.

ასეთ გზას ბევრი საბჭოელი ჟურნალი ადგია გარდა ზოგიერთისა, რომლებიც უფრო დაკრძოვილ მასალების ბაბლიოგრაფულად ფაქტებს იცავენ ვიდრე ლიტერატურულ ახლთქმებს, ახალ სიტყვებს. ჩემის მოსაზრებით ეს არის უმთავრესი მიზეზი იმისა, რომ ეს ჟურნალები მკარ ნიადაგზე არ დკარან: «Печать и революция», «Книга и революция», «Литературная Россия», «Россия» და სხვ. არსებით დ ლიტერატურის ბირჟის გ-დამფასებლად გვვლინება თუ მას ზედ დავუმატებთ იმ გირეუობას, რომ მათში დღემდე ადგილი აქვთ ტენდენციურ სახის აკადემიზმს, ბრიუსოვის, კოკანის და სხვების სახით. ჟურნალი „მნათობი“ ამ მხრივ უფრო უბრუნველყოფილი არის თუცა ჩვენ მის მიმოხილვას გავუყვებით იმ გზების დაზვერვით საითაც მიმართულია მისი გეზი. გზა და გზა შევე-

ხებით ჟურნალის სქემატიურ აგებულებას..
მხატვრული ლიტერატურა: საქართველო.
 მხატვრული შემოქმედების პრობლემების
 რკალი ჟურ. „მნათობში“-ი გაიხსნა H_2SO_4
 საბჭოოს მიერ მი.მა გამოჩენამ ჟურნ. ფურც-
 ლებზე შექმნა შემოქმედების პოტენციალური
 სრულქმნის მთლიანობა. და სწორეთ ამ მო-
 საზრებით H_2SO_4 საბჭო იქუას მამოძრა-
 ვებელი ცენტრის აფილს ჟურნალში. ის
 გახდა ვიმეორებ „მნათობში“ ს მამოძრავე-
 ბელი ფიგურა, და ამიტომ შემოქმედების
 პრობლემების საწყისი ბუნებრივად ჟურ-
 ნალში ამ უკანასკნლით უნდა დაწყებულიყო.
 საილუსტრაციით ჩვენ ავიღებთ ერთ
 დარგს მხატვრულ შემოქმედებისას სახელ-
 დობრ—პროზას. ილია ჭავჭავაძის შემდეგ
 საქრთველოში მხატვრული პროზა არ არ-
 სებობდა, მაგრამ ამ უკანასკნელთან მისე-
 ლაც უნდა ხდებოდა არა ქართული „არ-
 შინით“. აქედან უშუალოდ გამომდინა-
 რებს ის ზოგადი დებულება პროზის
 ტრანსფორმაციის, რომელიც დაიწყო H_2S
 O_4 -ს საბჭომ. ამ მხრივ ჟურნალ „მნათობში“-
 ში -ხედავთ: დემნა შენგელაიას, პავლო
 ნოზაძეს და აკაკი ბელიაშვილს. ჩვენ
 ვიცავთ დამთავრებულ შთაბეჭდილების
 გადმოცემას, ამიტომ საჭიროა პერსონა-
 ლურად:

დემნა შენგელაია:—„სანავარდო“ „მნა-
 თობში“-ს I-ლ ნომერში დაიწყო და მესაე-
 ში დასრულდა დემნა შენგელაიას სერიო-
 ზული რომანი „სანავარდო“ რომანის მთა-
 ვარი საწყისი არის—პრიმიტივი. მიღწევი-
 ბის მხრივ რომანი ძლიერია მისი მთავარი
 ფაბულა ე. წ. შემდეგ დევნერაციის
 პრობლემაა. ამიტომ აქ არის შიგადაშიგ
 შეხვედრა ანდრეი ბელის მისტიკასთან. კონ-

კრეტ ფორმალურ წერის მთოდში შენგე-
 ლაია დაცილებულია (სამწუხაროდ) ანდრეი
 ბელის. ანდრეი ბელი შესაძლებელია გე-
 ნიალური სტილისტი იყოს; სტილის მხრივ
 მას ჩამოაჩა თანამედროვე რუსული პრო-
 ზა. გადმოცემის მეთოდში ბელი გამოდის
 კუბიზმიდან ამისათვის არის, რომ მისი სინ-
 ტაქსიური დენა არ ექვემდებარება ასაშე-
 ნებელ კუთხეებს და ისე—თავისთავად შენ-
 დება. ამ სინტაქსიური დენიდან ჩოდის
 მისი ათეულების გდმოცემაც. თქვენ ხე-
 დავთ ნიკოლაი აპოლონოვიჩ აბლეუხოვს.
 თოვლში. ქურქით: უყურებთ ამ სხეულს და
 იცით რომ მას აქვს ორივე ხელი; მაგრამ
 ბელი მას ყოველთვის აყენებს ისეთ მდგო-
 მარეობაში, რომ ის გგონიათ თქვენ (ან
 უკეთ ავტორს) ცალი ხელით ან—თქვენ
 ხედავთ პროსპექტს ხალხით ბელი გაყენებთ
 ისეთ გეომეტრიულ არეში, საიდანაც თქვენ
 ხედავთ მხოლოდ „გვერდებს, გვერდებსა და
 გვერდებს“.. ან მეორეს მხრივ—„ფეხებს,
 ფეხებსა და კიდევ ფეხებს“.. კიდევ მეტი
 „პეტერბურგ“ ში ბელიმ სახლები მოგვცა
 როგორც განსაკუთრებული გეომეტრიული
 ნაკეთები. ყოველი საგნის და მოვლენის
 კუთხური მზერა—ეს არის ა. ბელის გად-
 მოცემის მეთოდი. ამ შემთხვევაში იელი
 არის წმინდა წყლის პირილი ყოთილი ფუ-
 ლტორისტი. მას არ ახასიათებს სხეულების
 დაძლა, გარდაქნა, როგორც ასეთს.

სტილის მხრივ ბელი მოხერხებული დამ-
 ლაგებელია სიტყვის. ყველაზე მეტად მას
 ეხერხება სიტყვის სინტაქსის ხაზულობაში
 გამართვა, საიდანაც თქვენ მართო გეომე-
 ტრია გრჩებათ. სწორეთ ამ პოლიუსში ვერ
 ხედავა დენა შენგელაია ანდრეი ბელის.
 ყველაზე მეტათ ბელით ისარგებლა ერენბუ-

რგვა ამ შემთხვევაში თავის „კურბოვ“-ში; მაგრამ ერენბურგის—მოგზაურის ცოცხალი შთაბეჭდილება ვერ შეზღუდა ანდრეი ბელის კუბიზმს. სწორედ ამ პოლიუსა ასცდა დემნა შენგელაიაც „სანავარდო“-ში. ეს რასაკვირველია, სამწუხაროა რადგან შენგელაიას „სანავარდო“ ათეულ წლებს შერჩება რ.ოგორც სერიოზული მოვლენა ერთადერთი. თემებით ანდრეი ბელი არ არის მისაღები. პირადათ ჩემთვის მიუღებელია მის მიერ პირამიდის ასეთი ახნა:

«Пирамида—БРЕД геометрии»

«ბრედ»-ს ზედ დაუბრუნებთ კიდევ ის, რომ ბელი არის ოკულტიკი, ნარკოზისტი, მისტიკოსი—ქატასტროფამდე (პეტერბურგში) არაეპოქალური დეგენერაციის მომხრე, ვებერთელა ერუდიტი, რომელშიაც გათქვეფილია გოგოლი, დოსტოევსკი... და სოლოვიოვიც კი ერთის სიტყვით მთელი—დონხალი. ამ მხრივ შენგელაიამ სამართლიანად უარყო ანდრეი ბელი. ვერ ვიტყვით რომ მისი (ბელის) თემები მან (შენგელაიამ) დაასაპარა, ხოლო გაბედულათ კი შეგეწოვს თქმის სითამამე რომ ა. ბელის თემებს შენგელაიამ მეორე-მესამე ხარისხი ვანი როლი არკუნა. ფაქტი: ფალოსი, ეროსი, საშო და სხ. „სანავარდოში“ მხოლოდ მოქმედებას გამოხატავს).

დემნა შენგელაია არის ნიჭიერი შემოქმედი. მან იცის პრობლემას საგანვდე დაყვანა და მისთვის მზად აქვს საკაოდ მდიდარი ლექსიკონი პრაპიტაგი მოცემულია თემებით. წარსულის მშენებლობა იშლება, როგორც მომავალ მშენებლობის მასალა. „სანავარდო“-ს ავტორი სწორედ ამ მასალის სივრცეში ტრილობს:

ზემო ნათქვამს სავსებით ადასტურებს დენა შენგელაიას მეორე პროზა „ჯაქშნიანი მაჟარბელი N. B. E. ОКТЯБРЬ“. გადმოცემის შთაბეჭდილება კარგია ხოლო სტილში მწერალს ეტყობა „მიგნების“ ცდები. აღსანიშნავი ის არის რომ ამ მითხრობაში ჩვენის აზრით ყალიბ კონსტრუქციამდე დადის დემნას სტილი.

მეორე ძლიერი რომანი, რომელიც დაიბეჭდა „მნათობ“-ში არის პავლო ნოზაძის—„დღე და ღამე რევოლიუციის“ სამენტაროდ უნდა აღინიშნოს რომ მხატვრული შემოქმედების პრობლემები ჟურნალ „მნათობ“-ში ჩვენი საბჭოდან წარმოიშვა. ამ დებულებას უშუალოდ ადასტურებს პავლო ნოზაძის „დღე და ღამე რევოლიუციის“ სურათის ერთი შეხედვით, რომანის სტილში მოცემულია ირონიაც, ცინიზმიც და უდიდესი ტრაიზმი. ამ სამი გზით იბოქება მკითხველის აზროვნება რომ ნ. შ. მიღებულ შთაბეჭდილების შემდეგ. ნოზაძის სტილში წინაპარი არ ჰყავს. ირონია პროზაში გოვოლმა შექმნა, უარყოფით ტიპებს სანაგვე ყუთიდან ამოყვანილ გმირებს იგუშვებენ მთელ რიგ ღირიულ უკანდახევებს* მათ უკან მოქმედობს და ტრილობს გოვოლი. ამას დაუმატეთ მოქმედების ადგილი და თქვენ ნახავთ რომ ავტორი აცემულია როგორც მსახიობი. საკარისი სამოქმედო ადგილების გაფართოება („მკვდარი სულები“) რომ თქვენ შეამჩნიოთ ამ ავტორის საცოდავ მდგომარეობა. სან. მუშოდ საგანგებოდ მოვიყვანეთ ჩვენ გოვოლი.

პავლო ნოზაძის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს რომ ის არ სჩ.ნს როგორც მწერალი, ან უკეთ ჩვენ მას ვერ ვხედავთ.

პეიზაჟი მოვლენა, სურათი, და სხვ. მისთვის წარმოდგენს ცდა—საჩვენებელ სანახაობას. აქ ავტორი ცხადდება როგორც რეჟისორი: ამ მხრივ—ეს პრობლემა წამოაყენა ნოზაძემ თავის რომანით.

რეჟისორ—ნოზაძეს გამოჰყავს და ამოქველებს ტიპებს და შინაგან განცდას, განცდას გადმოგვცემს როგორც სათეატრო ან საეკრანო სანახაობას. თავადი განდაბია, რომელიც „მითათხარისებს გასივრულ მერანს შოთა რუსთაველის მოყვანელობით“ არის თქვენს წინაშე, აქ ავტორის მსჯელობა გადადის თავადიდან ცხენზე

„საქაროა ცხენთან დამოკიდებულების მნიშვნელობა გამოვარკვიო“.

1. ცხენი შეიძლება ადამიანია ყმა თავად აზნაურთა.

2. ცხენის საშუალებით გრძელ გზას შეიმოკლებს დრო ჰამაა.

3. მოზიარე ლხინში, ჩხუბში და დავალებებში, ამის და მიხედვით ცხენი პატრიოტი და გულითადი მამულის შვილი“.

ამას დაურთეთ ისიც რომ თვითველ ტიპის ნოქმედება ხშირად საქრონიკო ცნობეზით იწყება. აიღეთ თუნდაც დარისპანის განწყობილება საშინელ ღამეში. მე აქ ვხედავ უდიდეს ტრელიზმს და რომანტიზმს.

„იმ ცხოვრებისათვის ვალი არ გამოყვება.—ფიქრობს დროისპანი:—ცამეტი ცხვარი დეუჯალი ჩემს მამა პაპებს, მე ვინ დამარხავს?“

გრხაროდეს!—ქვაბებო—თოხებო—კათებო—სახნისო—თქვენ გადურჩებით ცეცხლს გიხაროდეს! მიწავ—ჩემი ცრემლით—ჩემი ოფლით გამორწყულო, შენ ვადამიცვლი მე(1).

პირველად ჩემი სახნისი.

მერე ჩემი ძროხა,—მოვლით დაავათმყოფებული კიდევ იქით ხარები.

კიდევ წიწილები, ძაღლები, კატა, გოჭები.

გარდა ამისა, ბუბერეთის მთაში დაქერილო, ჩემო საწნახელო, გიღლებო,—მე თქვენი მამა ვარ!“.

რომანის დასრულება საშუალების მოგვცემს ალბათ უფრო ვრცლად მის მიღწევებს მაშინ შევეხეთ. რომანის ფაბულა შეიცავს თავად-აზნაურობის დაღუპვის ისტორიას.

პავლო ნოზაძემ ქართულ პროზაში შემოიტანა სიუჟეტის კონსტრუქტივიზმა და სიუჟეტი წამოაყენა როგორც ფორმალური მეთოდი.

ამ მხრივ სისულელია ზოგიერთ რეცეზენტის თქმა თითქმის ამ რომანს რამე საერთო ჰქონდეს ერენბურგთან. ამის თქვა ურალო გულუბრკვილობის და გაუკებრობის ნაყოფია.

აკაკი ბელიაშვილს ეკუთვნის რომანი „ცხრა ცენტრი“. აკაკი ბელიაშვილი ეხლა მუშაობს ახალ რომანზე და სიტყვას იცევით ვიტოვებ, მხოლოდ „ცხრა ცენტრ“—ს შევეხები იმდენათ, რამდენათაც მისი რაოდენობა ამის საშუალებას მძალევს.

ჩემს წინაშე მოცემულია რომანის პირველი ხერია აკაკი ბელიაშვილმა სამართლიანად უწოდა მას სერია რომ.ნი მოცემულია კინემატოგრაფული სისწრაფით და რაც მთავარია მოძრობის უკიდურესობა—მდე დაყვანა თვით კატასტროფამდე კი (ეს მხოლოდ ა. ბელიაშვილს ეხერხება როგორც პოეზიის ტერორისტს). ეს ფაქტი რომანის დასრულების შემდეგ უფრო ხაზ-

გასპით დამტკიცდება. რომანში მკითხველი ხედავს მოძრაობას.

ხშირად ტიპები ვარდებიან მკითხველ-ბთან ერთად საგანგებოდ მოწყობილ ჩიხში ასეთი ადგილები უხვადაა I-ლ სერიაშიც; მაგალითად „უეცრად შემოვიდა მსახური და გადასცა სადარბაზოა ბარათი (პროვოკატორ სერ ჯეკონს).

იაშკა ქერლო

ჯეკონი რამოდენიმე წუთს გამოურ-კვევლად იღვას! „ მოძრაობის ცვალებადობა დაყვანილია გეომეტრიულ ხაზებამდე კი ნემატოგრაფიული სისწრაფით. ამის შესა-ხებ ჩვენ სხვა დროს ვიტყვით უფრო ხელ-საყრელ დროს რომანის მიღწევებზე

„მნათობ“-ს არ აკლია საბულვარო პრო-ზაც ამ მხრივ უნდა აღნიშნოთ ადამიშვი-ლის „კვაჭი-კვაჭანტირაძე“. ამ უკანასკნელში არაფერი არ არის ნიჭის რაც მთავარია მოცემულია როგორც საბიოგრაფიო მასა-ლა. სამართლიანია ავტორის ჩივილი ის-ტორიის გარშემო, თუმცა ისტორიის არც ერთი ძუნწი კუნჭული არ დარჩენია ავ-ტორს მოუხმარებლად. რასპუტინის ცხო-ვრება მეფას კარის ლენერლების და მინი-სტრების მემუარებიდან არის გადმოქარ-თულებული იმ განსხვავებით რომ საყუ-რადლებო მომენტში სათამაშო ხესავით გა-ნოყავს „კვაჭი კვაჭანტირაძე“. ამას დაუ-მატეთ ისიც რომ ეს არის ცუდი სცენარი-„მნათობი“-ს რედაქცია ბევრს მოიგებდა-რომ ასეთ „საბულვარო სენსაციას“ ჟურ-ნალის ფურცლებზე ადგილი არ ჰქონდეს.

დანარჩენებზე არაფერი არ ითქვის, „ფე რადი ბუშტები“-ის დამატებით უფრო

სა „ჯოჯოლო“ მასალაა ვიდრე სერიოზული მოვლენა ნხატვრულ მწერლობაში.

პოეზია:

მხატვრულ პროზას „მნათობ“-ში ჩამორ-ჩა პოეზია... ქართველ პოეტებიდან ნნა-თობში მონაწილეობენ: ვალ. ტაბიძე, ვალ. გაუჩინდაშვილი კოლ. ნადირაძე და სხვ. ყველა მათი დასახელება ჩვენ ზედმეტად მიგვაჩნია. „ჯონ რიდი“ გალექსილ ბიო-გრაფიის მასალას წარმოადგენს. მეონია რომ ჯონ რიდის წიგნი თვით უფრო მეტ მასალას იძლევა ავტობიოგრაფისთვის ვი-დრე გაჭიანურებული „ჯონ რიდი“ სხვა ლექსებში არ არის არც ერთი პოეტური ხაზი, თქმა. საკვირველია! ეს გადაშენების პოეტები საიდან ჩაცვინდენ „მნათობში“? არგუჟენტისათვის: ისინი კრიტიკას ვერც უძლებენ მაგ. კოლაუ ნადირაძის „მიმართ-ვა ბავშვებს“ სწორედ ცახელის გემოვნების ლექსია: (შედარება „მარტოდ... მარტოაობლი“).

რა არის მაგ.

„ო, რამდენ ქალაქს ენატრება დღეს
ბაკუნინი
ან ბრინჯაოსი, ან ცოცხალი და ან
ლანდური“.

(ვ. გაუჩინდაშვილი)

დანარჩენებზე არაფერი ითქმის ისინი დაუსრულებლად მცირე ელემენტების შთა-ბეჭდილებას სტოვებენ და ჩვენს საბიბლიო-გრაფიო კრიტიკის გარეშეც კი დგანან.

სადეზინტექციოდ გაისმა ნიკოლოზ ჩა-ჩავას ხმა. „თეზისები პოეტებს მსოფლიო მდკომარეობის შეხახებ“, — უფრო სხვა დანიშნულების იყო მას უნდოდა ამ „ლან-დური და აბსტრაქტული“ სახეებიდან მი-ეწყვიტათ „მნათობი“-ს ყურადღება და მი-

ემართა ის „მსოფლიო მდგომარეობისაკენ“. კარგია ლექსის შუა ნაწილი, მაგრამ ვეკორებ ლექსს აქვს სადებინდებელი ნიშნები და ღირებულება. ნიკოლოზ ჩაჩავა სხვა შემოქმედებისთვის არსებობს „მზე მახეული“... მაგრამ ლიტერატურულ გამოსვლებში მას ყველაზე მაღლა უჭირავს სამხედრო ტაქტიკა. უცხოეთის ლიტერატურა: რუსეთი:

უმაღლესად თარგმნილი ლიტერატურა სჩანს. კარგია თარგმანები კონსტ. ჭიჭინაძის — ბლოკის — და სხვათაგან. არ წაიკითხება სრულებით „შვიდი დღე“. (მთარგმნელის დასახელება საჭირო არ არის). „ტრესტი დ. ე.“ კარგი თარგმნილია მოისუსტებს მეორე ნაწილი. რაც მთავარია უცხოეთის ლიტერატურაში ხდება ორი პოლიუსების შეხვედრა. ერთის მხრივ სიმონ ჩიქოვანის და მეორეს მხრივ ბორის პასტერნაკის.

„კრემლი გრივალი 1918 წლის დასასრულს“. ამ ლექსში სიმონ ჩიქოვანი და პასტერნაკი ერთმანეთს ხედებიან. ავ. ნი: ეს თემა — იქნება მომავალი წერილის.

ორეულთა ცხადების შესახებ მართლდება ბენო გორდეზიანის თქმა.

სანიმუშოდ მოვიყვანო:

„როგორც ნატალი შექენული შარვლის ყოშებზე და ქარბუქებით მოხარხარე ის საგანგებოთ დამპყერი ბედის ჩაბალახის გრძელი ეშვებით..“ და სხვ.

უკეთესად გადმოცემა ამის თარგმანის შეუძლებელია.

ცუდათ არის თარგმნილი მაიაკოვსკის „როდა რევოლიუციის“. აქ არ არის დაცული მთარგმნელის მიერ ავტორის არც მეტო, არც რიტმი. უფრო სწორი შეფასება ამ

თარგმანის თვით ვლ. მაიაკოვსკიმ მოგვცა ერთ ერთ ინტიმურ ჯუფში სიტყვა სიტყვით: „ასეთი თარგმანი რა საჭირო იყო მე უკეთესს ლექსს დავწერდი ქართულათო“.

მაიაკოვსკის კარგად უდგება ნიკოლოზ შენგელაია ტობუნალური ხმა „ქე III ინტენაციონალი“. გამოდის მაიაკოვსკის ლექსების თარგმანები და ალბათ იქ გამოჩნდება მაიაკოვსკის შემოქმედების ნათელი აუცილება თარგმანებრივ განსახიერებით. ეს შემდეგ.

ორიოდე სიტყვა დასავლეთის ლიტერატურაზე ჟურნალი მხოლოდ გილბო, ვერპარნით, ან მატინეთი ვერ ამოსწურავს მას. საჭიროა ახალი პოეზიის — თარგმანები. ამას უნდა მიექცეს ყველაზე მეტი ყურადღება. კარგია თარგმანები კონსტანტინე ჭიჭინაძის ვერხარენიდან.

მხატვრული კრიტიკა.

მხატვრულ კრიტიკის დარკში ოთხი საყურადღებო წერილი დაიწერა ჟურ. „მნათობში“ ეს წერილები ეკუთვით: ბენო გორდეზიანს, შალვა აღხაზიშვილს და სიმონ ჩიქოვანს.

ბენო გორდეზიანს ეკუთვნის წერილი „ოქტომბერი და მხატვრობა“. რედაქციამ სადისკუსიოთ სცნო ეს წერილი მუხედანდავთ ამისა დღემდე მასზე არც რედაქციას გამოუთქვამს თავისი აზრი, ეს მით უფრო გამარჯვება არის. გორდეზიანს აქვს უნარი სხეულის ანალიტური დაშლის და აქედან ყალიბს სახის მოცემისა ამას ჩვენ სხვა დროს ვუწოდებთ კონსტრუქტივისტული აზროვნება ანაირად კონკრეტ აზროვნების გარშემო ტრიალებს ბენო გორდეზიანი.

შალვა აღხაზიშვილი შესაძლებელია არის

„ძუნწი რაინდი“. კინემატოგრაფიულ სისწრაფით, რაზედაც არა ერთხელ თქმულა, აგვიწერს ის რუსეთის თეატრალურ—დეკორატიულ მხატვრობას წერილი დამძიმებულია მაგარი ერუდიციით, რომელიც გადმოცემულია უფრო საბიულეტენო ცნობების სახით (ერთი თავისებურება აღხაზიშვილის შემოქმედების).

მე მინდა შევჩერდე სიმონ ჩიქოვანის წერილებზე ჩვენ არ ვიცით რა საჭირო იყო H_2SO_4 —სათვის გაეკეთებინა ვისმეს კომენტარები, ისიც ამავე ჯგუფიდან და ისიც „სასწრაფოდ“, „სასწრაფო“-ს მაგიერ ეს სიტყვა სხვა „ნაუცაბედარი“-ს შთაბეჭდილებას უფრო სტოვებს, რასაკვირველია ეს ეხება ნაკლს მიუხედავად ამისა წერილი კინემატოგრაფიულად გვიჩვენებს პეიზაჟს ქართული ლიტერატურული აზროვნების განვითარებისას ხაზი სწორად არის აღებული. ჯორჯაძისა და „ყანწელების“ ნათესავობის უშუალო კეშმარტებას აკლია არგუმენტაცია. საჭირო იყო ამ ნაწილის უფრო გაფართოება. წერილის მეორე ნაწილი შეიცავს H_2SO_4 შემოქმედების ანალიზს. ვერ იძლევა მთლიან სახეს მთელს საბჭოზე. მიუხედავად ამ ნაკლისა წერილი მაინც მკაფიოდ აყენებს ქართული კულტურის პრობლემებს. ქართული ხელოვნების განვითარებისათვის სათანადოთ არსებობს საკლასიკოციალური ბაზა. თანამედროვე პოლიუსებში ის წარმოადგენს პროლეტარულ—უტილიტარულ რეზოლუციების ნივთს და ხელოვნების რეზონანსი აქ უნდა იწყებოდეს. ემიგრაციამ (ვეშაპელის სახით) ეს შეიგნო და ამიტომ საჭიროთ სცნეს დაუბრუნდნენ საბჭოთა საქართველოს. სამწუხაროდ წერილში არ სჩანს ქართული კულტურის მო-

მავალი პრაქტიკული მიღწევები ამ გზით. მხოლოდ საწყისი კი ავტორის აზრით უშუალოდ მოდის პროლეტარულ ინდუსტრიამშენებლობიდან. ამიტომ ფეოდალურ რომანტიზმის (ვეშაპელი) გასაბჭოებას ახალ საქართველოსთვის არსებითად ღირებულება არ ექნება არავითარი. სიმონ ჩიქოვანმა პირველად მისცა რეცეპტი ასეთ შინაარსის ქართულ ხელოვნებას.

მან ქართული კულტურის აღორძინების პერსპექტივები დააყენა ახალ საქართველოს აღორძინებასთან ერთად.

რაც შეეხება მეორე წერილს „თანამედროვე გერმანიის მხატვრობა“,—ეს უფრო მეტის დაკვირვებით არის დაწერილი. წერილში მოცემულია ანაღზი მემარცხენე მხატვრობის და მთავრდება ავტორის საკუთარი მოსაზრებებით საით მიდის მემარცხენე მხატვრობის ფრონტი? სიმონ ჩიქოვანს ახასიათებს საკვირველი აკრომატიკა ფაქტების, გადმოცემის ანატომიის გაშლა და აქედან მოულოდნელი მაგრამ მაინც დაკანონებული დასკვნების გამოყვანა.

ამ უკანასკნელ წერილში მთელი თანამედროვე ხელოვნების პოლიუსები მოცემულია ავტორის აზრით სამ თანამედროვე გენიალურ შემოქმედებში; ესენი არიან: გეორგ გროსი, ჩარლი ჩაპლინი და H_2SO_4 —საბჭო.

მემარცხენე ფრონტის კონსტრუქტივიზმი რომელიც მთავარ საწყის აქედან იღებს გადმოოდის თეატრში. აქ მას ხვდება პოეზიის ფორმალური გზები და ყოველ ფორმულიროვკის დროს, ის ფიქრობს ქართული ხელოვნების ორგანიულ კავშირზე. ეს წერილი შესაძლებელა პირდაპირ გაგრძელებათ ჩაითვალოს „პროექტისა“.

სიმონ ჩიქოვანს აქვს მემარცხენე ფრონტის სწორი გაგება. ფაქტები მისთვის არსებობს როგორც დაუსრულებელი მასალა. სწორედ ამ გზით გახსნა ჩიქოვანმა მემარცხენეობის პრობლემა. ჩვენ ვამბობთ რომ ქართველი რევოლუციონერები ვერ მიხვდნენ ამ უკანასკნელს განსაკუთრებით და ამით აიხსნება „მნათობი“-ს რედაქციის შენიშვნაც. ჩვენთვის საინტერესოა მაინც თუ კი „სადისკუსიოთ“ ჩამოყალიბდა ეს წერილი რატომ ამის შესახებ არაფერს ბეჭდავს?..

ამასთანავე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჟურნალის არსებობიდან ქართულ მხატვრული კრიტიკა მხოლოდ ამ ოთხი წერილით განისაზღვრება. ეს კი უფრო გარკვევით ამ-

ტკიცებს ჩვენს ზოგად წამოყენებულ დებულებას.

ზოგიერთი ბალასტების გამოკლებით ჟურნალი გაცილებით ბევრს მოიგებდა. ზოგიერთი აკადემიზმი ჟურნალის გემოვნებას აფერხებს მიუხედავად ამისა „მნათობი“ მაინც ყველაზე უფრო ძლიერია თუ ყოველივე აღნიშნული ნაკლი გასწორებული იქნება.

წარსულ სალიტერატურო წელში ეს ჟურნალი ერთად ერთი მოვლენა იყო. ქართული ლიტერატურის სეზონი ამ ჟურნალმა მხატვრულ შემოქმედების ყველა დარგში H_2SO_4 -გაიტ.ნა.

ბ. ა.